

ORTAÖĞRETİM

10. SINIF

MÜZİK

ÖĞRETMEN KILAVUZ KİTABI

Yazarlar

Ali ÖZER
Esin Ayşen ÇAŞKA
Esmâ ABAT
Gülen ÇİMEK
İlker ERMİŞ
Oylum DİL BİTİR
Şule Nurdan CAF
Tülin TEMEL KARATAŞ

DEVLET KİTAPLARI
2026

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI NO: 10725
DERS KİTAPLARI DİZİSİ NO: 2475

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Kitabın metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

HAZIRLAYANLAR

Editör

Prof. Dr. Emel Funda TÜRKMEN

Dil Uzmanı

Dr. Kevser AKIN
Birsen ESBALAT

Görsel Tasarımcı

Özge KORKMAZ

Çoklu Ortam Tasarımcısı

Gülşah USBAY
Selim ÇELİK
Suna BAYDUR

Program Geliştirme Uzmanı

Esra YAVUZ
Selen ADALI BAKIOĞLU
Talip AYDEMİR

Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı

Buket KOLCU
Hülya ERDUL

Rehberlik Uzmanı

Merve ÇETİN

ISBN 978-975-11-9866-2

Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 08.06.2026 tarih ve 161498591 sayılı yazısı ile eğitim aracı olarak kabul edilmiştir. Kurulca bu kitabın kabul edilmiş olması ders kitabından yayınevi ve yazarın/yazarların sorumluluğunu kaldırmaz.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerâhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

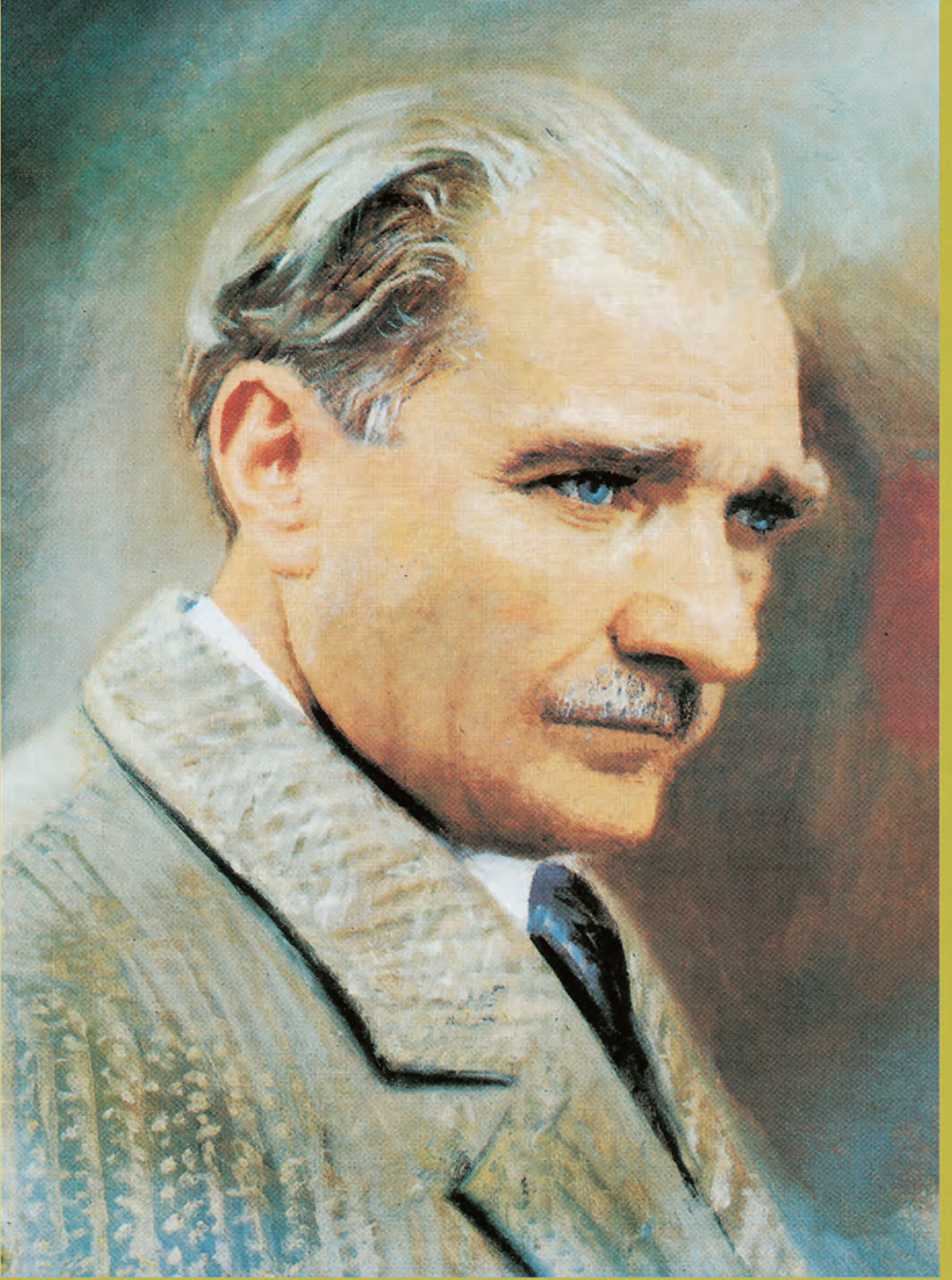
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaît bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İSTİKLÂL MARŞI (*)

Söz: Mehmet Âkif ERSOY
Müzik: Osman Zeki ÜNGÖR

Moderato

(1) Kork - ma sön - mez bu şa - fak - lar - da yü - zen al san -
 (2) Çat - ma kur - ban o - la - yım çeh - re - ni ey naz - lı hi -

çak	Sön-me-den	yur - du -	mun üs - tün - de	tü-ten	en son	o-çak	O
lâl	Kah-ra-man	ır - kı -	ma bir gül Ne	bu şid - det bu	ce - lâl	Sa-	

The first system of the musical score is written on a single staff with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). It begins with a quarter note G4, followed by a triplet of eighth notes (A#4, B4, C5) beamed together. This is followed by a quarter note D5, a quarter note E5, and a half note F#5. A repeat sign (two dots) is placed after the half note. The system continues with a triplet of eighth notes (G5, A5, B5) beamed together, followed by a quarter note C6, a quarter note D6, and a half note E6. A final triplet of eighth notes (F#6, G6, A6) is beamed together, ending the system.

be - nim mil - le - ti - min yıl - dı - zı - dır par - la - ya - cak O be -
na ol - maz dö - kü - len kan - la - rı - mız son - ra he - lâ! Hak - kı -

nim - dir o be - nim mil - le - ti - min - dir an - cak
dir Hak - k'a ta - pan mil - le - ti - min is - tik - lâl

(*) İstiklâl Marşı'nın birinci sözlerini söylerken virgül (,) , ikinci sözlerini söylerken ise yıldız (✱) işaretlerinin bulunduğu yerlerde nefes alınız.

İçindekiler	8
Kitabın Tanıtımı	10
1. TEMA: MÜZİK DİLİ	12
1.1. İSTİKLÂL MARŞI VE MARŞLAR	14
1.2. TEMEL MÜZİK YAZI VE İŞARETLERİ	18
1.3. ÜÇ VURUŞLU ÖLÇÜ TÜRLERİ	23
1.3.1. Üç Vuruşlu Basit Ölçü	23
1.3.2. Üç Vuruşlu Bileşik Ölçü	25
1.3.3. Üç Vuruşlu Aksak Ölçü	26
1.4. MÜZİKTE MAKAMSAL YAPI	36
1. Tema Ölçme ve Değerlendirme Soruları	44
2. TEMA: MÜZİK KÜLTÜRÜ	50
2.1. TÜRK MÜZİĞİNİN GELİŞİM SÜRECİ	52
2.2. TÜRK MÜZİĞİNE AİT ESERLER	57
2.3. MÜZİK TÜRLERİ	60
2.4. MARŞLAR, ŞARKILAR VE TÜRKÜLER	68
2.5. YAŞANILAN ŞEHRİN MÜZİK ETKİNLİKLERİ	71
2. Tema Ölçme ve Değerlendirme Soruları	79
3. TEMA: MÜZİKSEL TASARIM	86
3.1. ÜÇ VURUŞLU ÖLÇÜ TÜRLERİNDE RİTİM EŞLİĞİ	88
3.2. MÜZİKLE RİTMİK HAREKET	97
3. Tema Ölçme ve Değerlendirme Soruları	104
SÖZLÜK	109
CEVAP ANAHTARI KAREKODU	109
KAYNAKÇA	110
ESER KAYNAKÇASI	111
GÖRSEL KAYNAKÇA, GENEL AĞ VE E-İÇERİK KAYNAKÇASI KAREKODU	111
TÜRKİYE’NİN MÜLKİ İDARE BÖLÜMLERİ İLE KARA VE DENİZ KOMŞULARI HARİTASI	112
TÜRK DÜNYASI HARİTASI	113

Tema Numarası

Tema Adı

Öğrenme Çıktıları
ve Süreç
Bileşenleri
İşleniş SüreciKonulara, ders
süresine, içerik
çerçevesine,
öğrenme
çıktılarına ve süreç
bileşenlerine
bu bölümde yer
verilmiştir.

Anahtar Kavramlar

Temada geçen
temel kavramlara
bu bölümde yer
verilmiştir.

Ön Değerlendirme

Öğrencilerin ön bilgi
ve becerilerinin
değerlendirildiği
bölümdür.

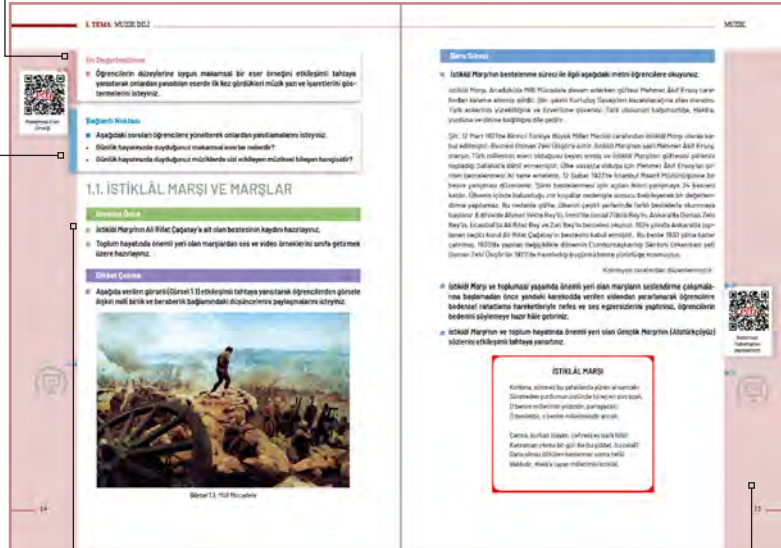
Bağlantı Noktası

Mevcut bilgi ve
beceriler
ile edinilecek
bilgi ve beceriler
arasındaki
bağlantılara bu
bölümde yer
verilmiştir.

Tema Karekodu

Temaya ait
bilgilere bu
karekodda
yer verilmiştir.

Karekod

Tema
sunumuna bu
karekodda yer
verilmiştir.

Dersten Önce

Öğretmenin derse
başlamadan önce yapması
gerekli araştırmalar,
hazırlaması gereken sunumlar,
ders sırasında kullanacağı
materyaller gibi tüm hazırlıklar
bu bölümde açıklanmıştır.

Yansıtma Simgesi

Ekran yansıtılacak
içeriği belirten
simgeye bu
bölümde yer
verilmiştir.

Gelecek Derse Hazırlık

Öğrencinin bir sonraki ders için getirmesi gereken görsel, malzeme, araç gereçle ilgili hatırlatmalara ve yapılması gereken araştırmalara bu bölümde yer verilmiştir.

Ders Süreci

Ders esnasında yapılacak etkinliklerin açıklamalarına ve konuya ilişkin alan bilgilerine bu bölümde yer verilmiştir.

Dikkat Çekme

Öğrencilerin dikkatini derse ve konuya çekecek sorulara, görsellere vb. bu bölümde yer verilmiştir.

Farklılaştırma

Öğrenme profilleri farklılık gösteren öğrencilere yönelik zenginleştirme ve desteklemeye ilgili öğrenme-öğretme yaşantılarına bu bölümde yer verilmiştir.

Karekod

Konu ile ilgili e-içeriğe bu karekodda yer verilmiştir.

1. TEMA: MÜZİK DÜNYASI

1. Seslendirdiğiniz eserde uygulanan müzik türleri ve özellikleri nelerdir?

2. Eski müzik türleri ve özelliklerini uygulayarak seslendirmede uygulamanız esnasında müzik türünün eserinizi aydınlatıp aydınlatmadığını düşününüz?

3. Eserde geçen müzik türleri ve özelliklerini çizimlerle ifade ediniz.

Öğrenci Derse Hazırlık

- Üç yuruşlu ölçü türlerini (örneğin altıncı, sekizinci, onaltıncı) tanımlayınız.
- Derste kullanmak üzere çizim yapmanız gereken malzemeleri hazırlayınız.

1.3. ÜÇ YURUŞLU ÖLÇÜ TÜRLERİ

Öğrenci Derse Hazırlık

- Derste kullanmak üzere hazırladığınız malzemeleri derse getirmeniz.
- Üç yuruşlu ölçü türlerini (örneğin altıncı, sekizinci, onaltıncı) tanımlayınız.
- Üç yuruşlu ölçü türlerini (örneğin altıncı, sekizinci, onaltıncı) tanımlayınız.

Öğrenci Derse Hazırlık

- Üç yuruşlu ölçü türlerini (örneğin altıncı, sekizinci, onaltıncı) tanımlayınız.
- Derste kullanmak üzere çizim yapmanız gereken malzemeleri hazırlayınız.

Öğrenci Derse Hazırlık

- Üç yuruşlu ölçü türlerini (örneğin altıncı, sekizinci, onaltıncı) tanımlayınız.
- Derste kullanmak üzere çizim yapmanız gereken malzemeleri hazırlayınız.

1. TEMA: MÜZİK DÜNYASI

1. Tema Farklılaştırma

Öğrenci Derse Hazırlık

- Üç yuruşlu ölçü türlerini (örneğin altıncı, sekizinci, onaltıncı) tanımlayınız.
- Derste kullanmak üzere çizim yapmanız gereken malzemeleri hazırlayınız.

Öğrenci Derse Hazırlık

- Üç yuruşlu ölçü türlerini (örneğin altıncı, sekizinci, onaltıncı) tanımlayınız.
- Derste kullanmak üzere çizim yapmanız gereken malzemeleri hazırlayınız.

Öğrenci Derse Hazırlık

- Üç yuruşlu ölçü türlerini (örneğin altıncı, sekizinci, onaltıncı) tanımlayınız.
- Derste kullanmak üzere çizim yapmanız gereken malzemeleri hazırlayınız.

1.3. ÜÇ YURUŞLU ÖLÇÜ TÜRLERİ

Öğrenci Derse Hazırlık

- Üç yuruşlu ölçü türlerini (örneğin altıncı, sekizinci, onaltıncı) tanımlayınız.
- Derste kullanmak üzere çizim yapmanız gereken malzemeleri hazırlayınız.

Öğrenci Derse Hazırlık

- Üç yuruşlu ölçü türlerini (örneğin altıncı, sekizinci, onaltıncı) tanımlayınız.
- Derste kullanmak üzere çizim yapmanız gereken malzemeleri hazırlayınız.

Öğrenci Derse Hazırlık

- Üç yuruşlu ölçü türlerini (örneğin altıncı, sekizinci, onaltıncı) tanımlayınız.
- Derste kullanmak üzere çizim yapmanız gereken malzemeleri hazırlayınız.

Öğrenmeyi İzleme

Öğrenme-öğretme sürecinde dikkate alınması gereken önemli uyarılar bu bölümde belirtilmiştir.

Öğrenme çıktısının gerçekleştirilmesine yönelik etkinlik basamaklarına bu bölümde yer verilmiştir.

Temada yer verilen öğrenme çıktılarına yönelik öğrenmeyi takip etmek amacıyla hazırlanan çalışma yapıkları, performans görevleri gibi öğrenciye yönelik dokümanlara bu bölümde yer verilmiştir.

Karekod

Değerlendirme
ile ilgili e-içeriğe
bu karekodda yer
verilmiştir.

Ölçme ve Değerlendirme

Temada yer verilen tüm öğrenme çıktılarına yönelik ölçme ve değerlendirme sorularına bu bölümde yer verilmiştir.

Sıra Sizde

Temaya yönelik pekiştirici uygulamalara bu bölümde yer verilmiştir.

Temanın
içeriğine
bu karekod
üzerinden
ulaşabilirsiniz.

1. TEMA MÜZİK DİLİ

DERS SAATİ	20 saat
İÇERİK ÇERÇEVESİ	İstiklâl Marşı ve Marşlar, Temel Müzik Yazı ve İşaretleri, Üç Vuruşlu Ölçü Türleri ve Müzikte Makamsal Yapı
ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ	MÜZ.10.1.1. İstiklâl Marşı'nı ve toplumsal yaşamda önemli yeri olan marşları müziksel söyleyebilme a) İstiklâl Marşı'nı ve toplumsal yaşamda önemli yeri olan marşları söylemeden önce bedenini hazır hâle getirir. b) İstiklâl Marşı'nı ve toplumsal yaşamda önemli yeri olan marşları söylerken uygun teknikleri kullanır. c) İstiklâl Marşı'nı ve toplumsal yaşamda önemli yeri olan marşları söylerken müziksel bileşenleri uygular. MÜZ.10.1.2. Temel müzik yazı ve işaretlerini verilen eser üzerinde çözümleyebilme a) Temel müzik yazı ve işaretlerini eser üzerinde belirler. b) Temel müzik yazı ve işaretleriyle eser arasındaki ilişkiyi belirler. MÜZ.10.1.3. Müzikte üç vuruşlu ölçü türlerini karşılaştırabilme a) Müzikte üç vuruşlu ölçü türlerinin özelliklerini belirler. b) Müzikte üç vuruşlu ölçü türlerinin özellikleri arasındaki benzerlikleri listeler. c) Müzikte üç vuruşlu ölçü türlerinin özellikleri arasındaki farklılıkları listeler. MÜZ.10.1.4. Müzikte makamsal yapıyı çözümleyebilme a) Müzikte makamsal yapıyı oluşturan parçaları belirler. b) Müzikte makamsal yapıyı oluşturan parçalar arasındaki ilişkileri belirler.
ANAHTAR KAVRAMLAR	makam, ritmik okuma (bona), tartım, üç vuruşlu ölçü

Temayla ilgili özet
bilgilere yandaki
karekoddan
ulaşabilirsiniz.

Makamsal Eser
Örneği

Ön Değerlendirme

- Öğrencilerin düzeylerine uygun makamsal bir eser örneğini etkileşimli tahtaya yansıtarak onlardan yansıtılan eserde ilk kez gördükleri müzik yazı ve işaretlerini göstermelerini isteyiniz.

Bağlantı Noktası

- Aşağıdaki soruları öğrencilere yönelterek onlardan yanıtlamalarını isteyiniz.
 - Günlük hayatınızda duyduğunuz makamsal eserler nelerdir?
 - Günlük hayatınızda duyduğunuz müziklerde sizi etkileyen müziksel bileşen hangisidir?

1.1. İSTİKLÂL MARŞI VE MARŞLAR

Dersten Önce

- *İstiklâl Marşı*'nın Ali Rifat Çağatay'a ait olan bestesinin kaydını hazırlayınız.
- Toplum hayatında önemli yeri olan marşlardan ses ve video örneklerini sınıfa getirmek üzere hazırlayınız.

Dikkat Çekme

- Aşağıda verilen görseli (Görsel 1.1) etkileşimli tahtaya yansıtarak öğrencilerden görsele ilişkin millî birlik ve beraberlik bağlamındaki düşüncelerini paylaşmalarını isteyiniz.

Görsel 1.1: Millî Mücadele

Ders Süreci

- **İstiklâl Marşı'nın bestelenme süreci ile ilgili aşağıdaki metni öğrencilere okuyunuz.**

İstiklâl Marşı, Anadolu'da Millî Mücadele devam ederken güftesi Mehmet Âkif Ersoy tarafından kaleme alınmış şiidir. Şiir; şairin Kurtuluş Savaşı'nın kazanılacağına olan inancını, Türk askerinin yürekliliğine ve özverisine güvenini, Türk ulusunun bağımsızlığa, Hakk'a, yurduna ve dinine bağlılığını dile getirir.

Şiir, 12 Mart 1921'de Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından *İstiklâl Marşı* olarak kabul edilmiştir. Bestesi Osman Zeki Üngör'e aittir. *İstiklâl Marşı'nın* şairi Mehmet Âkif Ersoy, marşın Türk milletinin eseri olduğunu beyan etmiş ve *İstiklâl Marşı'nın* güftesini şiirlerini topladığı Safahat'a dâhil etmemiştir. Ülke savaşta olduğu için Mehmet Âkif Ersoy'un şiirinin bestelenmesi iki sene ertelenir. 12 Şubat 1923'te İstanbul Maarif Müdürlüğüne bir beste yarışması düzenlenir. Şiirin bestelenmesi için açılan ikinci yarışmaya 24 besteci katılır. Ülkenin içinde bulunduğu zor koşullar nedeniyle sonucu belirleyecek bir değerlendirme yapılamaz. Bu nedenle güfte, ülkenin çeşitli yerlerinde farklı bestelerle okunmaya başlanır. Edirne'de Ahmet Yekta Bey'in, İzmir'de İsmail Zühtü Bey'in, Ankara'da Osman Zeki Bey'in, İstanbul'da Ali Rifat Bey ve Zati Bey'in besteleri okunur. 1924 yılında Ankara'da toplanan seçici kurul Ali Rifat Çağatay'ın bestesini kabul etmiştir. Bu beste 1930 yılına kadar çalınmış, 1930'da yapılan değişiklikle dönemin Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası şefi Osman Zeki Üngör'ün 1922'de hazırladığı bugünkü beste yürürlüğe konmuştur.

Komisyon tarafından düzenlenmiştir.

- **İstiklâl Marşı ve toplumsal yaşamda önemli yeri olan marşların seslendirme çalışmalarına başlamadan önce öğrencilere bedensel rahatlama hareketleriyle nefes ve ses egzersizleri yaptırınız, öğrencilerin bedenini söylemeye hazır hâle getiriniz.**
- **İstiklâl Marşı'nın ve toplum hayatında önemli yeri olan *Gençlik Marşı'nın (Atatürkçüyüz)* sözlerini etkileşimli tahtaya yansıtınız.**

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

GENÇLİK MARŞI (ATATÜRKÇÜYÜZ)

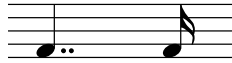
Hey hey hey ya, hey hey hey ya
 Hey hey hey ya, hey hey hey
 Türküz, Atatürkçüyüz, özgürüz yerden göğe
 Besbelli bu topraklar, denizler, gökler bizim.
 Yeniden kuracağız dağı, taşı, ovayı
 Çağdaş uygarlık diye çarpan bu yürek bizim.

- Öğrencilere toplumsal yaşamda önemli yeri olan marşlardan hangilerini bildiklerini sorunuz.
- *İstiklâl Marşı* ve *Gençlik Marşı*'nı dijital/teknolojik araçlar yardımıyla öğrencilere dinletiniz.
- Öğrencilerden marşların sözlerini artikülasyona (telaffuz) dikkat ederek okumalarını isteyiniz.
- Öğrencilere marşların sözlerindeki anlamla ilgili sorular sorarak onlardan marşlardaki sözler üzerine yorum yapmalarını isteyiniz.
- Marşların notalarını dijital/teknolojik araçlar yardımıyla yansıtarak öğrencilere ortak müziksel bileşenlerden ölçü sayısı, gürlük terimleri, eserin artikülasyonu ve ritmik yapısından bahsediniz.
- Öğrencilere marşların içindeki ritmik yapılarla ilgili hatırlatmalar yapınız.

a)

b)

c)

- Öğrencilerden marşların ölçü sayısına, ritmik yapısına ve süre değerlerine dikkat ederek ritmik okuma yapmalarını isteyiniz.
- Marşlardaki ölçü sayısını ve süre değerlerini kesirli sayılarla ifade ederek matematik disipliniyle ilişkilendiriniz.
- Marşları, seslendirme tekniklerine uygun olarak dijital/teknolojik araçlar yardımıyla eşlikleriyle birlikte müzik cümlelerine ayırınız. Ayırdığınız cümleleri, önce siz seslendiriniz ardından öğrencilerinizden seslendirmelerini isteyiniz.
- Öğrencilerden marşları sözlerine odaklanarak ve müziksel bileşenlere uyararak millî birlik ve beraberlik ruhuyla seslendirmelerini isteyiniz.

Öğrenmeyi İzleme

- Öğrencilerin *İstiklâl Marşı*'nı ve toplumsal yaşamda önemli yeri olan diğer marşları müziksel söyleme çalışmalarını 17. sayfada örneği verilen ve çoğaltmanız için yandaki karekodda da yer alan Gözlem Formu'yla izleyiniz.

Gözlem Formu

GÖZLEM FORMU				
Öğrencinin Adı-Soyadı :-..... Sınıfı-Numarası :-.....				
Ölçüt	Gözlemlenecek Davranışlar	Gözlendi (G)	Gözlenmedi (GZ)	Notlar/ Kanıtlar
Fiziksel ve zihinsel hazırlık, duruş, nefes kontrolüne hazırlık	<i>İstiklâl Marşı'nı</i> ve toplumsal yaşamda önemli yeri olan <i>Atatürkçüyük Marşı'nı</i> seslendirmeden önce bedensel rahatlama hareketleriyle nefes ve ses egzersizlerini uyguladı.			
	<i>İstiklâl Marşı'nın</i> ve toplumsal yaşamda önemli yeri olan <i>Atatürkçüyük Marşı'nın</i> sözlerindeki anlam üzerine yorum yaptı.			
	Marşları söylerken doğru ve kontrollü nefes tekniği kullandı.			
Ses tekniği, nefes kullanımı, artikülasyon ve diksiyon	Marşların ölçü sayısına, ritmik yapısına ve süre değerlerine dikkat ederek ritmik okuma yaptı.			
	<i>İstiklâl Marşı'nın</i> ve toplumsal yaşamda önemli yeri olan <i>Atatürkçüyük Marşı'nın</i> sözlerini anlaşılır bir diksiyon ve doğru bir artikülasyonla seslendirdi.			
Ritim, melodi (entonasyon), dinamik, tempo ve ifade (yorumlama)	Marşları ritmik yapısına ve tempoya uygun söyledi.			
	Marşların gerektirdiği müzikal dinamik (gürlük) değişimlerini uyguladı.			
	Marşların duygusal içeriğini yansıtan uygun bir müzikal ifade (yorumlama) kullandı.			
	Marşları, seslendirme tekniklerine uygun olarak eşlikleriyle birlikte seslendirdi.			
Öğretmen Yorumu Öğrencinin bu performansta en güçlü yönü ve öne çıkan başarısı: Öğrencinin geliştirmesi gereken temel alanlar ve bu alanlara yönelik somut öneriler:				

Gelecek Derse Hazırlık

- Belirli gün ve haftalarla ilgili marş türünde eserler belirleyerek notalarını ve ses kayıtlarını (eşlikli ya da tek sesli) hazırlayınız.

1.2. TEMEL MÜZİK YAZI VE İŞARETLERİ

Dersten Önce

- Belirli gün ve haftalarla ilgili belirlediğiniz marşların notalarını basılı ya da dijital olarak sınıfa getiriniz.
- Etkinlikte kullanılacak ses kayıtlarını hazır bulundurunuz.

Dikkat Çekme

- Aşağıdaki *Bayrak Marşı* adlı eserin notalarını etkileşimli tahtaya yansıtınız.

BAYRAK MARŞI

Söz ve Müzik: Halil Bedî Yönetken

Moderato

mf A ta la rım gök ten ye re in dir miş ler ay yıl dı zı

mp Bir bu lu ta sar mış lar ki ren gi şa fak tan kır mız zı

mf Gö re vim dir bay ra ğı mı üs tün tut mak her bay rak tan

f Can ve ri rim kan dö ke rim vaz ge çe mem ben bu hak tan

mf vaz ge çe mem ben bu hak tan

Ders Süreci

- Yandaki karekodda verilen orijinal ritmine ve nüanslarına uygun çalınmış *Bayrak Marşı*'ni öğrencilere dinletiniz.

Bayrak Marşı

- Öğrencilere marşta geçen temel müzik yazı ve işaretlerini bilip bilmediklerini sorarak onlardan ifade etmelerini isteyiniz.
- Öğrencilere eseri tartımına, hızına, gürlük ve nüans terimlerine uygun olarak seslendirmekle bunlara dikkat etmeden seslendirmek arasında ne gibi farklar olduğunu sorarak konunun sınıf ortamında tartışılmasını sağlayınız.
- Öğrencilerden marşın ritmik okumasını yapmalarını isteyiniz.
- Öğrencilerden 18. sayfadaki karekodda verilen Bayrak Marşı eşliğiyle birlikte eseri seslendirmelerini isteyiniz.
- Öğrencilerin eserde geçen tüm müzik terim ve işaretlerine uygun ve odaklı bir şekilde eseri seslendirmelerini sağlayınız.
- Öğrencilerden eserin müzikal anlatımı ile eserde uygulanan terim ve işaretler arasındaki ilişkiyi belirlemelerini isteyerek terim ve işaretlerin eserin müzikal seslendirilmesine sunduğu katkılara dikkat çekiniz.

Sıra Sizde

- Aşağıda verilen Cumhuriyet Marşı adlı eseri etkileşimli tahtaya yansıtınız.

CUMHURİYET MARŞI

Söz : Celal Emrem

Müzik: Zeki Üngör

Moderato

mf *f*

Yur dun tan ye rin den doğ du gün ı şık la rı ül kü nün ey
Ta rih gör dü yi ne hür do ğar ve hür ya şar Tür ki ye ya

p

genç ka ran lık lar sa va şı var a tıl i le ri Türk
şa za fe rin le ey gü zel mem le ket Tür ki ye Sar

ten yok u lu bir mil let Tür ke a çık tır şan yo lu ha
dı ya ra sı nı mil let At tı ta sa sı nı mil let ya

cresc..... *ff*

yat yo lu Cum hu ri yet **Fine**
şa ya şa Cum hu ri yet

Cumhuriyet
Marşı

- Öğrencilerden verilen eser üzerindeki temel müzik yazı ve işaretlerini belirlemelerini isteyiniz.
- Öğrencilerin *Cumhuriyet Marşı* adlı eseri nota süre değerlerine, hız ve gürlük terimlerine uygun olarak "eserin sözlerini heceleme" yoluyla ritmik okumalarını sağlayınız.
- Öğrencilerin aynı eseri yandaki karekodda verilen eşlik ile nota süre değerlerine, hız ve gürlük terimlerine dikkat ederek sözleriyle ezgisel olarak seslendirmelerini sağlayınız.
- Eser ile eserde geçen temel müzik yazı ve işaretleri arasında ilişki kurarak bu ilişkinin eserin anlatımına ve seslendirilmesine sunduğu katkılara dikkat çekiniz.
- Belirli gün ve haftalarla ilgili önceden hazırladığınız marşları aynı yöntemle etkileşimli tahtaya yansıtınız.
- Öğrencilerden ritmik okuma çalışmalarında nota-sus süre değerleri, hız, gürlük, tekrar işaretleri, nüanslar gibi müziksel bileşenlere dikkat etmelerini isteyiniz.
- Eserleri ezgisel olarak seslendirirken eser ile eserde geçen müzik yazı ve işaretlerinin eserin seslendirilmesine sunduğu katkılara dikkat çekiniz.

Öğrenmeyi İzleme

- Öğrencilerden aşağıda örneği verilen ve çoğaltmanız için karekodda da yer alan Çalışma Yapağı'ndaki soruları cevaplamalarını isteyiniz.

ÇALIŞMA YAPRAĞI

- 1-3. soruları aşağıdaki eserden yararlanarak cevaplayınız.

Çalışma Yapağı

BİZ ATATÜRK GENÇLERİYİZ

Söz-Müzik: Muammer Sun

♩=100 *f*

Hoy ra rir rar rir ra he y Hoy ra rir ra rir ra

4

hey Rir ra hoy ra ri Rir ra hoy ra ri Rir ra

7

1. 2.

Hoy ra hoy ra hey hey

10 *f*

1. Gü neş bi zim le do ğar Yağ mur bi zim le ya
2. Fi dan bi zim le bü yür Çi çek bi zim le a

13 *f*

ğar Bi zim le co şar de ni z
çar Bi zim le sü rer ha ya t

16

1. A teş bi zim le ya nar nar
U lus bi zim le ya şar şar

19 *ff*

Biz A ta türk genç le ri yiz Hoy ra rir ra rir ra

22

hey Se si miz O nun se si

25

hoy ra rir ra rir ra hey Bi zim le

28

yük se le cek Hoy ra rir ra rir ra hey A ta

31

türk Tür ki ye si rir ra hoy ra hoy ra

34 *p* *cresc.....*

hey Sev gi miz le bil gi miz le u lu su mu

37

zun hız me tin de yiz Ak lı mız la coş ku

40

f muz la A ta mı zın i zin de yiz Sev gi yiz

44

rit... zın i zin de yiz

1. Seslendirdiğiniz eserde uygulanan müzik yazı ve işaretleri nelerdir?
.....
2. Eseri, müzik yazı ve işaretlerini uygulayarak seslendirmenizle uygulamadan seslendirmeniz arasında müzikal anlatım açısından ne tür farklar oluşmuştur?
.....
3. Eserde geçen müzik yazı ve işaretlerini isimleriyle eşleştiriniz.

Gelecek Derse Hazırlık

- Üç vuruşlu ölçü türlerine örnek olabilecek eserlere ait ses kayıtları hazırlayınız.
- Derste kullanmak üzere çeşitli vurmali çalgılar hazırlayınız.

1.3. ÜÇ VURUŞLU ÖLÇÜ TÜRLERİ

Dersten Önce

- Derste kullanmak üzere hazırladığınız vurmalı çalgıları sınıfa getiriniz.
- Üç vuruşlu ölçü türlerine örnek olabilecek (*Ninni*, *Koyun Gelir Yata Yata*, *Giresun'un İçinde*, *Şu Kışın Kapısına* vb.) eserlere ait ses kayıtlarını sınıfa getiriniz.

Dikkat Çekme

- *Çayeli'nden Öteye* adlı türkünün $\frac{7}{8}$ ve $\frac{6}{8}$ hazırlanmış ses kaydını karekod okutarak öğrencilere dinletiniz.
- *Çayeli'nden Öteye* adlı türkünün değişikliğe uğramış hâlini dinledikten sonra öğrencilerden ritmik farklılıklara ait düşüncelerini ifade etmelerini isteyiniz.

Ders Süreci

1.3.1. Üç Vuruşlu Basit Ölçü

- Öğrencilere iki vuruşlu ölçü türlerini hatırlatarak çeşitli örnekler gösteriniz.
- Üç vuruşlu ölçü türlerinin iki vuruşlu ölçü türlerine göre bir vuruş daha arttığını belirtiniz.
- Öğrencilere aşağıdaki tanımlamalardan yararlanarak üç vuruşlu basit ölçüyle ilgili bilgiler veriniz.

Üç Vuruşlu Basit Ölçü: Her bir vuruşu iki eşit parçaya bölünebilen ve üç vuruştan oluşan ölçüler, üç vuruşlu basit ölçülerdir. Ölçü, en basit hâliyle üç tane dörtlük ya da sekizlik süre değerinden (nota/sus) oluşur. Ölçüde birinci dörtlük süre birinci vuruş, ikinci dörtlük süre ikinci vuruş, üçüncü dörtlük süre de üçüncü vuruştur.

Ölçüler, birim vuruşa uygun kuvvetli ve zayıf vuruşlardan oluşur. Birinci vuruş kuvvetli (K), ikinci vuruş ve üçüncü vuruş ise zayıftır (Z).

- Öğrencilere Görsel 1.2'deki ölçünün vuruş şekillerini gösteriniz.

1. vuruş

K

2. vuruş

Z

3. vuruş

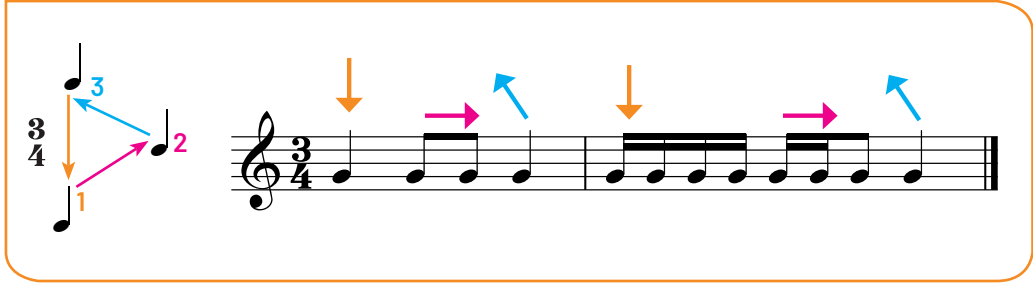
Z

$\frac{3}{4}$ → Ölçü içinde üç vuruş bulunduğunu gösterir.

$\frac{3}{4}$ → Birim zamanının nota değerini gösterir.

Görsel 1.2: $\frac{3}{4}$ ölçü sayısının vuruşları

- Ritmik okuma çalışmalarında notaların sürelerini ölçmek için birim notaya göre vuruş yapıldığını belirtiniz (Görsel 1.3).

Görsel 1.3: $\frac{3}{4}$ ölçü sayısının vuruş şekli

Sıra Sizde

- Öğrencilerden aşağıdaki $\frac{3}{4}$ ritim cümlesinin vuruşlarını yaparak okumalarını isteyiniz.

- Öğrencilerin aşağıdaki ritim cümlesini kuvvetli-zayıf vuruşlara dikkat ederek çalmalarını ya da okumalarını sağlayınız.

- Aşağıdaki ölçü çizgileri olmayan ritim cümlesini tahtaya yazınız veya etkileşimli tahtaya yansıtınız.
- Öğrencilerden ölçü çizgilerini ölçü sayısına uygun şekilde yerleştirmelerini isteyiniz.

- Öğrencilerin aşağıdaki ritim cümlesinde eksik bırakılan ölçüleri nota/sus kullanarak tamamlamalarını, tamamlanan ritim cümlelerini beden perküsyonundan ya da vurmali çalgılardan yararlanarak çalmalarını isteyiniz.

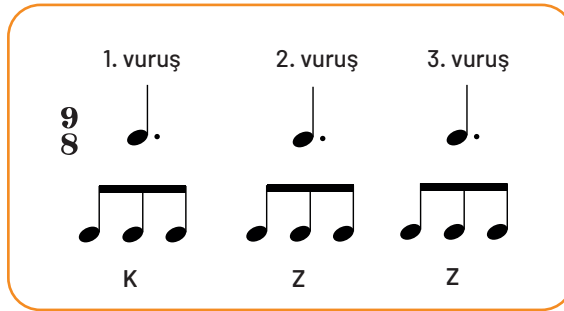
1.3.2. Üç Vuruşlu Bileşik Ölçü

- Öğrencilere aşağıdaki tanımlamalardan yararlanarak üç vuruşlu bileşik ölçüyle ilgili bilgiler veriniz.

Üç Vuruşlu Bileşik Ölçü: Her bir vuruşu üç eşit parçaya bölünebilen ve üç vuruştan oluşan ölçüler, üç vuruşlu bileşik ölçülerdir. Ölçü sayısındaki üstte bulunan "9" rakamı ölçü içinde üçerli üç vuruş bulunduğunu, altta bulunan "8" rakamı ise birim vuruşun nota değerini gösterir. Üç vuruşlu bileşik ölçü, en basit hâliyle üç tane noktalı dörtlük süre değerinden (nota/sus) oluşur. Üç vuruşlu bileşik ölçüde birinci noktalı dörtlük süre birinci vuruş, ikinci noktalı dörtlük süre ikinci vuruş, üçüncü noktalı süre de üçüncü vuruştur.

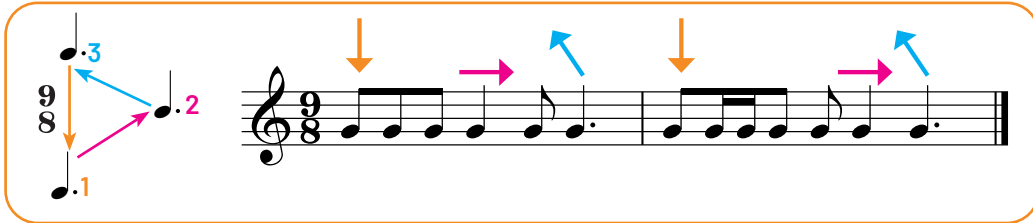
Ölçüler birim vuruşa uygun kuvvetli ve zayıf vuruşlardan oluşur. Birinci vuruş kuvvetli (K), ikinci ve üçüncü vuruş ise zayıftır (Z).

- Öğrencilere Görsel 1.4'teki ölçünün vuruş şekillerini gösteriniz.

Görsel 1.4: $\frac{9}{8}$ ölçü sayısının vuruşları

- Ritmik okuma çalışmalarında notaların sürelerini ölçmek için birim notaya göre vuruş yapıldığını belirtiniz (Görsel 1.5).

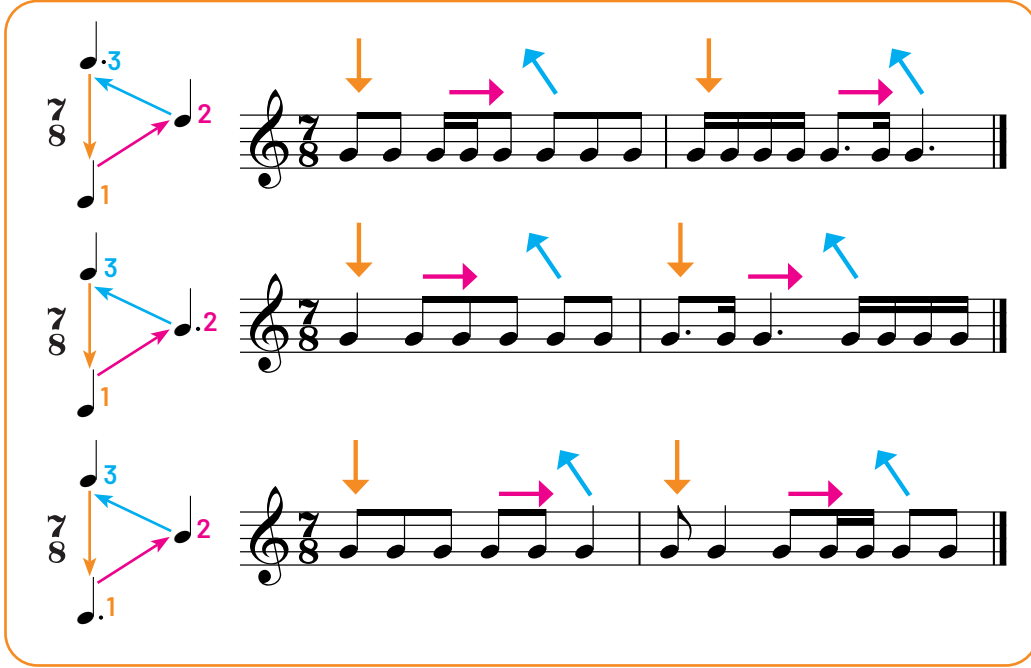
Görsel 1.5: $\frac{9}{8}$ ölçü sayısının vuruş şekli

Sıra Sizde

- Öğrencilerden aşağıdaki $\frac{9}{8}$ ritim cümlesini vuruşlarını yaparak okumalarını isteyiniz.

- Ritmik okuma çalışmalarında notaların sürelerini ölçmek için birim notaya göre vuruş yapıldığını belirtiniz (Görsel 1.7).

Görsel 1.7: $\frac{7}{8}$ ölçü sayısının vuruş şekli

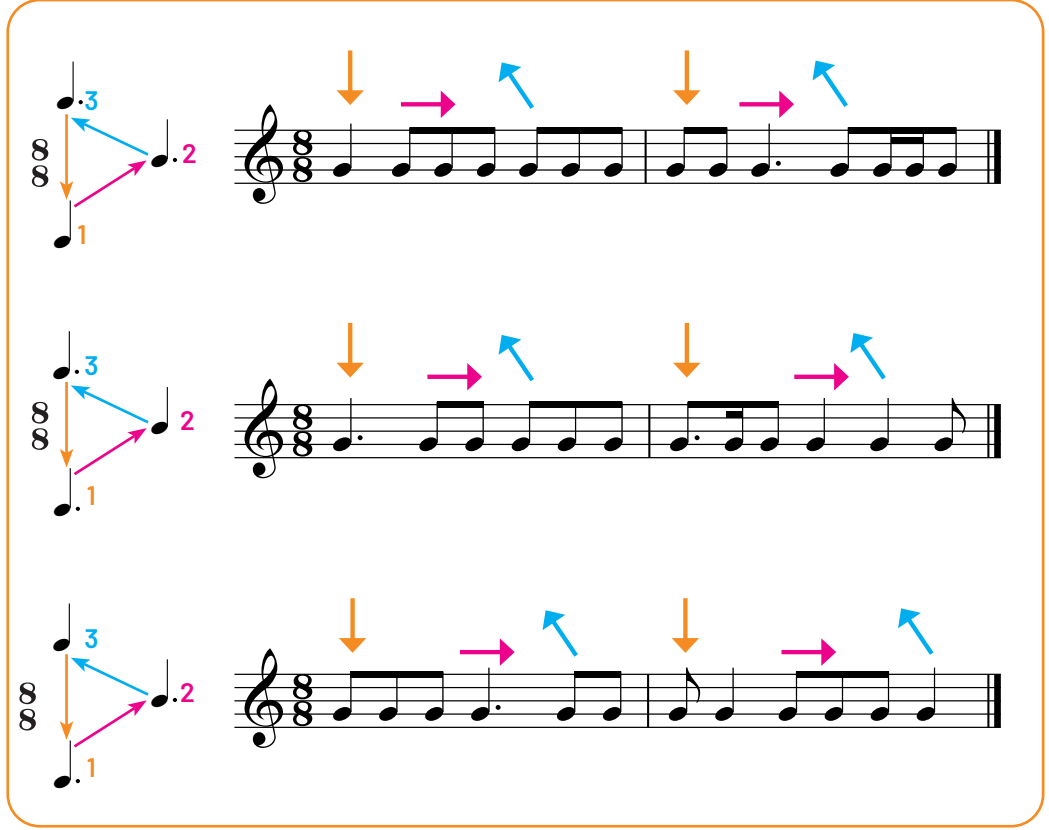
Üç vuruşlu $\frac{8}{8}$ aksak ölçü sayısı, bir ölçüde toplam sekiz tane sekizlik süre değerden oluşur. Üç vuruşlu $\frac{8}{8}$ aksak ölçüde ikiyeşerli ve üçerli vuruşlar; 3+2+3, 2+3+3 veya 3+3+2 şeklinde kullanılır. Ölçüler birim vuruşa uygun kuvvetli ve zayıf vuruşlardan oluşur. Birinci vuruş kuvvetli (K), ikinci ve üçüncü vuruş ise zayıftır (Z).

- Öğrencilere Görsel 1.8'deki ölçünün vuruş şekillerini gösteriniz.

1. vuruş	2. vuruş	3. vuruş	1. vuruş	2. vuruş	3. vuruş	1. vuruş	2. vuruş	3. vuruş
$\frac{8}{8}$	$\frac{8}{8}$	$\frac{8}{8}$	$\frac{8}{8}$	$\frac{8}{8}$	$\frac{8}{8}$	$\frac{8}{8}$	$\frac{8}{8}$	$\frac{8}{8}$
İkiyeşerli	Üçerli	Üçerli	Üçerli	İkiyeşerli	Üçerli	Üçerli	Üçerli	İkiyeşerli
K	Z	Z	K	Z	Z	K	Z	Z

Görsel 1.8: $\frac{8}{8}$ ölçü sayısının vuruşları

- Ritmik okuma çalışmalarında notaların sürelerini ölçmek için birim notaya göre vuruş yapıldığını belirtiniz (Görsel 1.9).

Görsel 1.9: 8/8 ölçü sayısının vuruş şekli

- Öğrencilerin üç vuruşlu ölçü türlerinin özelliklerini belirlemeleri amacıyla aşağıdaki benzerlikler ve farklılıklar tablosunu (Tablo 1.1) doldurmalarını sağlayınız.

Tablo 1.1: Benzerlikler ve Farklılıklar Tablosu

Ölçü Sayıları	Özellikler					
	İki vuruşlu	Üç vuruşlu	Dört vuruşlu	Basit ölçü	Bileşik ölçü	Aksak ölçü
3/4						
7/8						
8/8						
9/8						

Sıra Sizde

- Öğrencilerden aşağıdaki $\frac{7}{8}$ ve $\frac{8}{8}$ ritim cümlelerini vuruşlarını yaparak okumalarını isteyiniz.

- Öğrencilerin aşağıdaki ritim cümlelerini kuvvetli-zayıf vuruşlara dikkat ederek çalmalarını ya da okumalarını sağlayınız.

ç)

K Z Z K Z Z K Z Z K Z Z

d)

K Z Z K Z Z K Z Z K Z Z

e)

K Z Z K Z Z K Z Z K Z Z

- Aşağıdaki ölçü çizgileri olmayan ritim cümlelerini tahtaya yazınız veya etkileşimli tahtaya yansıtınız.
- Öğrencilerden ölçü çizgilerini ölçü sayısına uygun şekilde yerleştirmelerini isteyiniz.

a)

b)

c)

ç)

d)

e)

1.1. Etkinlik

Etkinlik İsmi

Üç Vuruşlu Ölçü Türlerini Uygulayalım

Süre/Bireysel-Grup

40 + 40 dk.

Grup

Yöntem ve Teknik

Anlatım, Gösterip-yaptırma

- Bu etkinlik sırasında öğrencilerin çalışmalarını karekodda ve etkinliğin sonunda örneği verilen Karşılaştırma Tablosu'yla izleyiniz.

■ Aşağıdaki basamakları uygulayınız.

- Öğrencilere aşağıda notaları yer alan *Ninni*, *Koyun Gelir Yata Yata*, *Giresun'un İçinde* ve *Şu Kışların Kapısına* adlı eserleri dinletiniz.
- Dinletilen eserlerin ölçü sayılarını belirterek vuruşlarını gösteriniz.
- Sınıfı iki gruba ayırarak öğrencilerin beden perküsyonu ile veya farklı ritim çalgıları kullanarak eserlere eşlik etmelerini sağlayınız.
- Etkinlik sırasında birinci gruptaki öğrencilerden kuvvetli, ikinci gruptaki öğrencilerden zayıf vuruşları göstermelerini isteyerek konuyu düzenli bir şekilde ele almalarını sağlayınız.
- Öğrencilerin eserleri etkin bir şekilde dinlemelerini, ritmik yürüyüşü hissetmelerini ve çalışmalarda aktif rol almalarını sağlayınız.

NİNNİ

Müzik: Johannes Brahms
(Yohannes Brams)

KOYUN GELİR YATA YATA

Yöresi : Sivas-Çelebiler köyü (Gelin Ayşe)
Kaynak Kişi: Hasan Küpeli

Derleyen : Muzaffer Sarısözen
Notaya Alan: Muzaffer Sarısözen

3
Ko yun ge li ri ya ta ya ta
Ko yun ge li ri yo zu yu nan

5
Ça mu ru la a ra ni a ba ta ba ta
A ya ğı nı ın to zu yu nan

7
Ge li na yi şem se le e gi ti mi şı
Ge li na yi şem se le e gi ti mi şı

9
Yo sun la a rı ı tu ta tu ta
Ya nı çi fi te e ku zu yu nan

11
A man A yi şem ya man A yi şem
A man A yi şem ya man A yi şem

14
Dağ la rı ba a şı ı du man Ay şem A man A yi şem
Dağ la rı ba a şı ı du man Ay şem A man A yi şem

ya man A yi şem Dağ lar ba a şı ı du man Ay şem
ya man A yi şem Dağ lar ba a şı ı du man Ay şem

GİRESUN'UN İÇİNDE

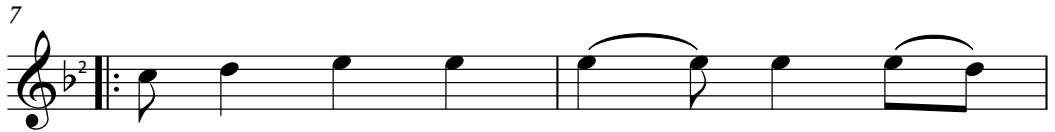
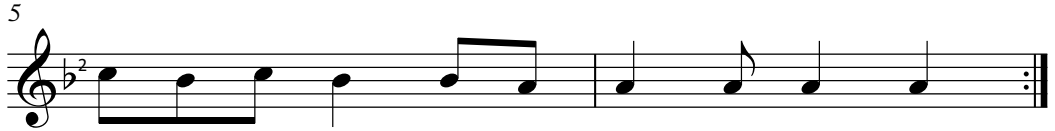
Yöresi : Giresun

Derleyen : Azize Gürses

Kaynak Kişi: A. Osman Özyakupoglu

Notaya Alan: Azize Gürses

Mustafa Küçük

Gi re su nun i çin de
Vu rul dum düş tüm ye re

i ki so kak a ra sı
Gi de me dim_ u za ğa

Al tı kur şun at tı lar
Ne e de lim sev di ğim

Üç de bı çak ya ra sı
Dü şür dü ler tu za ğa

Üç de bı çak ya ra sı
Dü şür dü ler tu za ğa

ŞU KIŞLANIN KAPISINA

Yöresi : Orta Anadolu

Kaynak Kişi: Yöre Ekibi

Derleyen : Durmuş Yazıcıoğlu

Notaya Alan : Durmuş Yazıcıoğlu

Şu kış la nın ka pı sı na Ma il ol dum

4
ya pı sı na Tel li kur ban bağ la ya yım

7
As ker yâ rin ka pı sı na

- Öğrencilerden aşağıdaki Karşılaştırma Tablosu'ndan faydalanarak üç vuruşlu basit, bi-leşik ve aksak ölçülerin benzerliklerini ve farklılıklarını listelemelerini isteyiniz.

Öğrenmeyi İzleme

- Öğrencilerin müzikte üç vuruşlu ölçü türlerini karşılaştırmaya yönelik öğrenmelerini aşağıda örneği verilen ve çoğaltmanız için yandaki karekodda da yer alan Karşılaştırma Tablosu'yla (Tablo 1.2) izleyiniz.

Tablo 1.2: Karşılaştırma Tablosu

KARŞILAŞTIRMA TABLOSU				
	Eser Adı	İkişerli Vuruş	Üçerli Vuruş	İkişerli/Üçerli Vuruş
1	Ninni			
2	Koyun Gelir Yata Yata			
3	Giresun'un İçinde			
4	Şu Kışlanın Kapisına			

Karşılaştırma Tablosu

Gelecek Derse Hazırlık

- Öğrencilere dinletilmek üzere makamsal yapıdaki eserlerin ses kayıtlarını hazırlayınız.

1.4. MÜZİKTE MAKAMSAL YAPI

Dersten Önce

- Sınıf ortamını dijital ve teknolojik imkânlar dâhilinde toplu dinleme ve seslendirme etkinliklerine uygun hâle getiriniz.
- Sınıfta dinletmek üzere uşşak, hicaz, rast, saba, segâh, hüzzam, kürdi, hüseyni ve nihavent makamlarından örnek eserler hazırlayınız.
- Çalabildiğiniz geleneksel bir çalgı varsa sınıfta kullanmak üzere hazır bulundurunuz.

Dikkat Çekme

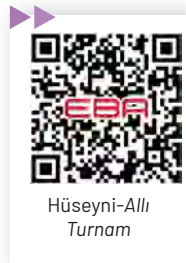
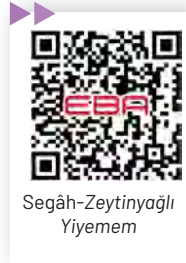
- Aşağıdaki görseli etkileşimli tahtaya yansıtınız. Öğrencilerden görselde ismi olmayan bildikleri makam isimlerini söylemelerini isteyiniz (Görsel 1.10).

Görsel 1.10: Türk müziğinde makamlar

Ders Süreci

- Öğrencilere aşağıdaki karekodlarda verilen uşşak, hicaz, rast, saba, segâh, hüzzam, kürdi, hüseyini ve nihavent makamlarından örnek eserleri dinletin.
- Öğrencilerin eserleri odaklanarak dinlemelerini sağlayınız.

- Öğrencilere odaklanarak dinledikleri ezgilerde müzikal olarak farklı duygular hissedip hissetmediklerini sorarak onlardan hissettikleri duyguları sözlü olarak betimlemelerini isteyiniz.
- Türk müziğinde “makam” kavramının tanımını yapınız.
Makam: Türk müziğinde aralıkların farklı şekillerde birleşmesiyle oluşur. Belirli giriş, gelişme ve bitiş kurallarına göre dörtlü, beşli ya da çeşnilerin meydana getirdiği ses dizileri ile gezinti/seyr özelliklerini de kapsayan kurallar bütününe denir.
- Öğrencilere makamları oluşturan dörtlü ve beşlilerin nasıl oluştuğunu anlatınız ve onlardan makamları oluşturan parçaları dizek üzerinde belirtmelerini isteyiniz.

Makamı Oluşturan Dörtlü ve Beşliler

Türk müziğinde peş peşe gelen dört perde ve perdelerin üç aralığının oluşturduğu kalıba **dörtlü** denir (Tablo 1.3).

Peş peşe gelen beş perde ve perdelerin dört aralığının oluşturduğu kalıba da **beşli** denir (Tablo 1.4).

Tablo 1.3: Makamı Oluşturan Dörtlüler

Çargâh 4'lüsü: T T B

Uşşak 4'lüsü: K S T

Buselik 4'lüsü: T B T

Hicaz 4'lüsü: S A S

Kürdi 4'lüsü: B T T

Rast 4'lüsü: T K S

Tablo 1.4: Makamı Oluşturan Beşliler

Çargâh 5'lisi: T T B T

Hüseyinî 5'lisi: K S T T

Buselik 5'lisi: T B T T

Hicaz 5'lisi: S A A T

Kürdi 5'lisi: B T T T

Rast 5'lisi: T K S T

- Öğrencilere dinlettiğiniz ezgilerin farklı makamlarda olduğunu belirterek tonlarda olduğu gibi makamlarda da belirli kurallar çerçevesinde makam dizilerinin oluştuğunu vurgulayınız.
- Türk müziği ses sistemini kavratmak için aşağıda verilen koma tablosunu (Tablo 1.5) etkileşimli tahtaya yansıtınız.

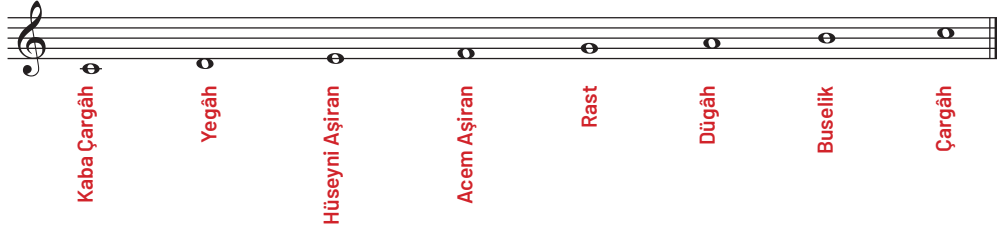
Tablo 1.5: Koma Tablosu

Adı	Koma değeri	Diyez	Bemol	Rumuz
Koma	1	♯	♭	F
Bakiye	4	♯	♭	B
Küçük Mücennep	5	♯	♭	S
Büyük Mücennep	8	♯	♭	K
Tanini	9	×	♭♭	T
Artık İkili	12-13	-	-	A

- Tonal müzikle makamsal müziğin ses-perde sistemi arasındaki farklılıklara dikkat çekerek Türk müziğinde perde ve aralık kavramlarını öğrencilere açıklayınız.

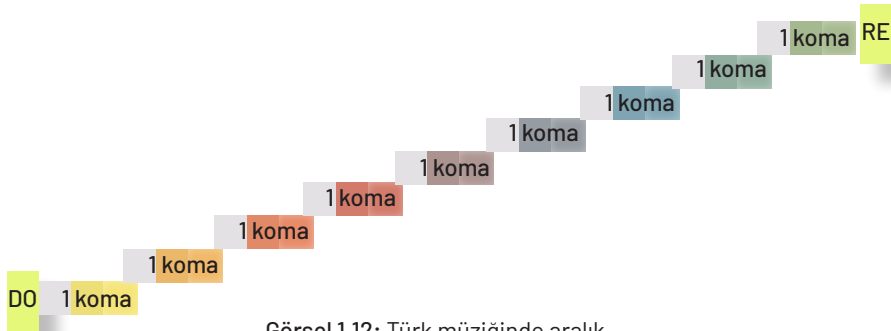
Türk müziğinde kullanılan seslere (notalara) **perde** adı verilir (Görsel 1.11).

Türk müziğinde kullanılan ana perdeler şunlardır.

Görsel 1.11: Türk müziğinde ana perde isimleri

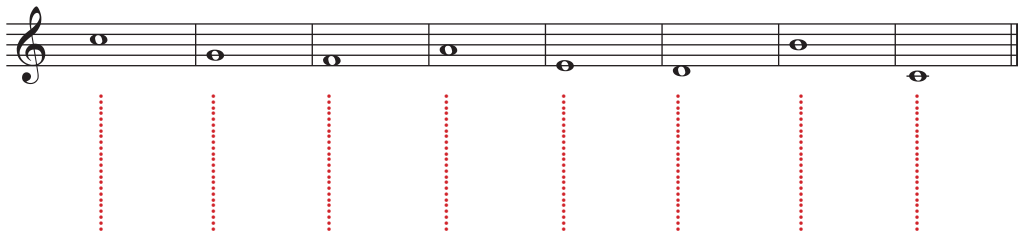
Aralık: İki ses arasındaki yakınlık ve uzaklık farkına denir. Türk müziğinde iki tam ses aralığı dokuz eşit parçaya bölünmüştür. Bu parçaların her birine **koma** adı verilir (Görsel 1.12).

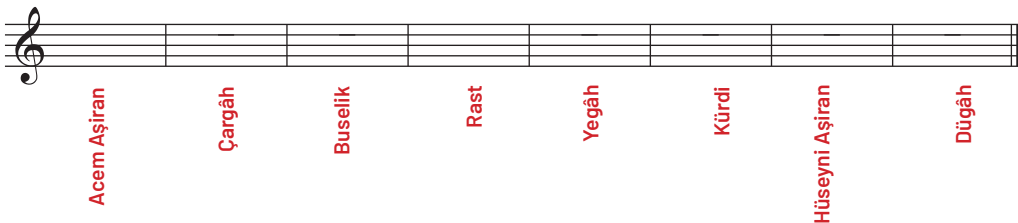
Görsel 1.12: Türk müziğinde aralık

Sıra Sizde

- Aşağıdaki dizeği etkileşimli tahtaya yansıtınız. Öğrencilerden dizekte verilen notaların perde isimlerini yazmalarını isteyiniz.

- Aşağıdaki dizeği etkileşimli tahtaya yansıtınız. Öğrencilerden adları yazılı olan perdeleri dizek üzerinde göstermelerini isteyiniz.

- Aşağıdaki koma değeri tablosunu (Tablo 1.6) etkileşimli tahtaya yansıtınız. Öğrencilerden tabloda verilen kavramların koma değerlerini karşılırlarına yazmalarını isteyiniz.

Tablo 1.6: Koma Değeri Tablosu

Adı	Koma Değeri
Koma	1
Bakiye	
Küçük Mücennep	
Büyük Mücennep	
Tanini	
Artık ikili	

- Aşağıdaki cümleyi tahtaya yazarak öğrencilerden cümlede boş bırakılan yerleri doldurmalarını isteyiniz.

Aralık: İki ses arasındaki yakınlık ve uzaklık farkına denir. Türk müziğinde iki tam ses aralığı eşit parçaya bölünmüştür. Bu parçaların her birine..... adı verilir.

- Makamsal dizilerin donanımı, karar ve güçlü perdesi, seyri, yedeni gibi özelliklerinin tanımlarını yaparak öğrencilerden bu özelliklerle makam arasındaki ilişkileri belirlemelerini isteyiniz.

Donanım: Dizek üzerinde anahtardan sonra yazılan tonalite veya makama ait değıştirici işarettlerdir.

Karar (durak) perdesi: Makam seyrinin sonlandığı perdedir. Makamlarda bir tane karar perdesi vardır. Karar perdesi, makamda bitiş hissinin en kuvvetli şekilde hissedildiğı perdedir.

Güçlü perdesi: Makamda en çok duyulan ve süre olarak en uzun kalışların yapıldığı perdedir. Basit makamlarda dörtlü ve beşlilerin birleştiğı perdedir.

Seyir: Müzikte nağmelerle yapılan ve belirli kuralları olan gezintidir. Makamın karakteristik özelliklerinin oluşmasında birinci derecede rol oynar. Seyir olmaksızın makam dizisi tek başına bir anlam ifade etmez. Bu bakımdan makamın oluşmasındaki önemli unsurlardan biridir.

Yeden perdesi: Karar perdesinin yarım ya da bir ses pestinde (kalınında) bulunmaktadır. Kararı güçlendirmek ve bitiş etkisini hissettirmek için kullanılan bir perdedir.

- Öğrencilere uşşak, hicaz, rast, saba, segâh, hüzzam, kürdi, hüseyini ve nihavent makamlarında eserler dinletiniz. Öğrencilerin makamsal yapıyı hissetmelerini sağlamak için kullaktan şarkı öğretimi yöntemiyle eserleri toplu olarak seslendirmelerini sağlayınız.

Öğrenmeyi İzleme

- Öğrencilerin müzikte makamsal yapıyı çözümlemeye ilişkin öğrenmelerini, aşağıda örneği verilen ve çoğaltmanız için yandaki karekodda da yer alan Çalışma Yaprığı'yla izleyiniz.

Çalışma Yaprığı

ÇALIŞMA YAPRAĞI

1. Aşağıda verilen dörtlülerin isimlerini altlarındaki boşluğa yazınız.

2. Aşağıdaki dizelere üstlerinde belirtilen dörtlüleri yazınız.

3. Aşağıda verilen beşlilerin isimlerini altlarındaki boşluğa yazınız.

4. Aşağıdaki dizelere üstlerinde belirtilen beşlileri yazınız.

Performans Görevi

- Öğrencilere kendi seçtikleri makamsal eserleri ritmik yapılarına, temel müzik yazı ve işaretlerine ve ölçü türlerine dikkat ederek seslendirmeleri için 42. sayfada verilen ve çoğaltmanız için yandaki karekodda da yer alan Performans Görevi'ni veriniz.
- Öğrencilere performans görevini yaparken dikkat etmeleri gereken kriterler ve çalışmaların değerlendirme ölçütleri hakkında bilgi veriniz.

Performans Görevi

PERFORMANS GÖREVİ	
İçerik Düzeyi	Ölçek
Tema Adı: Müzik Dili İlgili Öğrenme Çıktıları • <i>İstiklâl Marşı</i>'nı ve toplumsal yaşamda önemli yeri olan marşları müziksel söyleyebilme • Temel müzik yazı ve işaretlerini verilen eser üzerinde çözümleyebilme • Müzikte üç vuruşlu ölçü türlerini karşılaştırabilme • Müzikte makamsal yapıyı çözümleyebilme	Dereceli Puanlama Anahtarı
Sevgili Öğrenciler, Bu çalışmada sizlerden makamsal eserlerin ritmik yapılarını, temel müzik yazı ve işaretlerini ve ölçü türlerini anlayarak doğru bir şekilde icra etmeniz istenmektedir. Bu süreçte hem müzik bilginizi pekiştirecek hem de yorum gücünüzü geliştireceksiniz. Öncelikle icra etmek istediğiniz makamsal eseri belirleyiniz. Bu bir şarkı, türkü ya da ilahi olabilir. Eserin notasını bulduğunuzdan emin olunuz. Seçtiğiniz eserin ritmik kalıplarını ve usullerini inceleyiniz. Solo ya da koro hâlinde yapacağınız seslendirme çalışmalarını aşağıdaki adımları takip ederek uygulayınız. 1. Adım: Seçtiğiniz eseri söylemeye başlamadan önce bedensel rahatlama çalışmalarını yapınız. 2. Adım: Seçtiğiniz eseri söylemeye başlamadan önce ses ve nefes açma çalışmalarını yapınız. 3. Adım: Seçtiğiniz eseri seslendirirken uygun söyleme tekniklerini kullanmaya dikkat ediniz. 4. Adım: Seçtiğiniz eseri seslendirirken uygun hız ve gürlük terimlerini kullanmaya dikkat ediniz. 5. Adım: Eseri temposuna uygun söylemeye dikkat ediniz. 6. Adım: Seslendirme performansınızı sınıf arkadaşlarınıza sununuz.	
Değerlendirme: Performans görevi, aşağıdaki karekodda yer alan ve 43. sayfada örneği verilen Dereceli Puanlama Anahtarı'yla değerlendirilecektir.	

ESER SESLENDİRME DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Öğrencinin

Adı-Soyadı :

Sınıfı-Numarası :

Bu form, öğrencinin “Müzik Dili” temasındaki öğrenme becerilerini ölçmeniz amacıyla hazırlanmıştır. Öğrencinin belirtilen ölçütleri öğrenme düzeyini en doğru yansıtan seçeneği işaretleyiniz ve puanlayınız.

Ölçütler	Başlangıç Düzeyinde	Kabul Edilebilir	İyi	Çok İyi	Puanı
1 Bedeni Hazırlama (30 puan)	Seslendirmeye yönelik fiziksel hazırlığı temel düzeydedir. (7 puan)	Seslendirmeye yönelik hazırlık süreci gelişmektedir, destekleyici unsurlar zamanla artmaktadır. (14 puan)	Seslendirmeye yönelik fiziksel hazırlığını uygun şekilde gerçekleştirir. (22 puan)	Seslendirmeye yönelik fiziksel hazırlığını bilinçli ve etkili biçimde gerçekleştirir. (30 puan)	
2 Uygun Teknik Kullanma (30 puan)	Seslendirme sırasında temel tekniklere yer verir. (7 puan)	Teknikleri daha kontrollü ve doğru kullanmaya yönelir. (14 puan)	Uygun teknikleri yerinde ve etkili biçimde kullanır. (22 puan)	Teknik uygulamaları çok yönlü biçimde estetik anlayışla birleştirir. (30 puan)	
3 Müziksel Bileşenleri Uygulama (40 puan)	Ezgi, ritim, ölçü, hız, gürlük gibi bileşenleri uygulamakta zorlanır. (10 puan)	Ezgi, ritim, ölçü, hız, gürlük gibi bileşenleri uygulama süreci gelişim göstermektedir. (20 puan)	Ezgi, ritim, ölçü, hız, gürlük gibi bileşenleri yerinde uygular. (30 puan)	Ezgi, ritim, ölçü, hız, gürlük gibi müziksel bileşenleri yaratıcı ve etkili biçimde yorumuna yansıtır. (40 puan)	
Tablo Puanı					

Öğretmen Geri Bildirimi: Puanlamada ‘İyi’ ve ‘Çok İyi’ düzeylerine karşılık gelen performanslar, öğrencinin ilgili öğrenme çıktılarını (becerileri) beklenen nitelikte sergilediğini; ‘Kabul Edilebilir’ ve altındaki performanslar ise bu becerilerde gelişime açık alanların bulunduğunu gösterir.

Öğrencinin ‘Başlangıç’ ve ‘Kabul Edilebilir’ düzeyindeki performanslarını bir üst basamağa taşıyacak, geri bildirimler veriniz. Güçlü yönlerini belirterek öğrenme motivasyonunu destekleyiniz.

Ölçme ve
Değerlendirme
Soruları

- Aşağıda örneği verilen 1. Tema Ölçme ve Değerlendirme Soruları'na yandaki karekoddan ulaşınız. Soruları çoğaltarak öğrencilerin kendilerini değerlendirmelerini sağlayınız.

1. Tema Ölçme ve Değerlendirme Soruları

Bu bölümde cevaplamamız için toplam 13 soru verilmiştir.

- **İstiklâl Marşı'nı** ya da toplumsal yaşamda önemli yeri olan bir marşı seçerek bu marş üzerinden aşağıdaki "Öz Değerlendirme Formu"nu doldurunuz.

Öz Değerlendirme Formu

Bu değerlendirme formu, *İstiklâl Marşı'nı* ve toplumsal yaşamda önemli yeri olan marşları müziksel söyleme çalışmanızı değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır. Her bir ifadeyi dikkatlice okuyarak kendinizi 1'den 5'e kadar (1: Çok Zayıf-5: Çok İyi) puanlayınız ve soruları cevaplayınız.

A. Beden Hazırlığı

İfadeler

- Nefes tekniklerini uyguladım. ● 1 ● 2 ● 3 ● 4 ● 5
- Duruşumu söylemeye uygun hâle getirdim. ● 1 ● 2 ● 3 ● 4 ● 5
- Marşı söylemeden önce ses egzersizleri yaptım. ● 1 ● 2 ● 3 ● 4 ● 5

1. Bedenimi hazırlama sürecinde yaptıklarım

.....

B. Teknik Kullanımı

İfadeler

- Uygun söyleme tekniklerini kullandım. ● 1 ● 2 ● 3 ● 4 ● 5
- Marşı seslendirirken marşta verilen duygunun ifadesini yansıtmaya çalıştım. ● 1 ● 2 ● 3 ● 4 ● 5

2. Söyleme esnasında kullandığım teknikler ve karşılaştığım zorluklar

.....

C. Müzikal Bileşenler

İfadeler

- Marşı ritmine dikkat ederek söyledim. ● 1 ● 2 ● 3 ● 4 ● 5
- Marşı ezgisine dikkat ederek söyledim. ● 1 ● 2 ● 3 ● 4 ● 5

3. *İstiklâl Marşı'nı* ve toplumsal yaşamda önemli

yeri olan marşları söylerken dikkatimi çeken müziksel bileşenler

.....

■ 4-7. soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız.

Müzik eserlerinin icrası sırasında eserin hangi hızda çalınacağını ve hangi ses şiddetinde (gürlük) söyleneceğini veya çalınacağını belirten İtalyanca terimler kullanılır. Bu terimler eserin karakteri hakkında önemli ipuçları verir.

4. Eserin orta hızda seslendirileceğini gösteren hız terimi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Adagio (Adaco) B) Andante (Andante) C) Largo (Largo)
D) Moderato (Moderato) E) Presto (Presto)

5. Eserin çok çabuk seslendirileceğini gösteren hız terimi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Adagio B) Allegretto C) Andante D) Moderato E) Presto

6. Eserin çok hafif seslendirileceğini gösteren gürlük terimi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Forte (Forte) B) Fortissimo (Fortissimo) C) Mezzoforte (Mezzoforte)
D) Pianissimo (Pianissimo) E) Piano (Piyano)

7. Eserin orta kuvvette seslendirileceğini gösteren gürlük terimi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Forte B) Fortissimo C) Mezzoforte D) Pianissimo E) Piano

8. Aşağıdaki ezgi üzerinde 1'den 7'ye kadar numaralandırılmış sembollerin anlamlarını sembol numarasının başında yer alan yay ayracın içindeki boşluğa "()" yazınız.

Moderato

Sembol numarası	Anlamı
()	Dolap
()	Mezzo forte
()	Piano
()	Diyez
()	Noktalı ikilik nota
()	Crescendo (Kireşendo)
()	Decrescendo (Dekireşendo)

9. $\frac{7}{8}$ ölçü sayısının ölçü yapılanmalarını aşağıdaki noktalı alana yazınız.

.....

■ 10-11. soruları aşağıdaki ritim cümlesine göre cevaplayınız.

10. Verilen ritim cümlesinin ölçü sayısı aşağıdaki seçeneklerden hangisidir?

A) $\frac{3}{4}$

B) $\frac{5}{8}$

C) $\frac{7}{8}$

D) $\frac{8}{8}$

E) $\frac{9}{8}$

11. Verilen ritim cümlesinin ölçü yapılanmasını yazınız.

.....

12. Aşağıdaki ritim cümlelerini ölçü türleriyle eşleştiriniz. Eşleştirdiğiniz ritmin harfini ölçü türünün sonundaki yay ayrıcın içindeki boşluğa "()" yazınız.

A	
B	
C	
D	
1. $\frac{3}{4}$ Basit Ölçü () 2. $\frac{9}{8}$ Bileşik Ölçü () 3. $\frac{8}{8}$ Eksik Ölçü () 4. $\frac{7}{8}$ Aksak Ölçü () 5. $\frac{2}{4}$ Basit Ölçü ()	

13. Aşağıdaki tanımları kavramlarıyla eşleştiriniz. Eşleştirdiğiniz kavramın harfini tanımın başındaki noktalı alana yazınız.

1. Belirli giriş, gelişme ve bitiş kurallarına göre dörtlü, beşli ya da çeşnilerin meydana getirdiği ses dizileri ile gezinti/seyr özelliklerini de kapsayan kurallar bütününe denir.
.....

a. Beşli

2. Türk müziğinde peş peşe gelen dört perde ve perdelerin üç aralığının oluşturduğu kalıba denir.
.....

b. Donanım

3. Peş peşe gelen beş perde ve perdelerin dört aralığının oluşturduğu kalıba denir.
.....

c. Dörtlü

4. Türk müziğinde iki tam ses aralığı dokuz eşit parçaya bölünür. Bu parçaların her birine verilen addır.
.....

ç. Seyir

5. Dizек üzerinde anahtardan sonra yazılan, tonalite veya makama ait değiştirici işaretlerdir.
.....

d. Koma

6. Makamda bitiş hissinin en kuvvetli şekilde hissedildiği perdedir.
.....

e. Karar

f. Güçlü

g. Makam

h. Yeden

■ Temayla ilgili daha fazla ek soruya yandaki karekoddan ulaşabilirsiniz.

Ölçme ve
Değerlendirme
Ek Soruları

1. Tema Farklılaştırma

ZENGİNLEŞTİRME

Bireysel-Grup

Bireysel

Öğrenme Çıktısı

- MÜZ.10.1.1. İstiklâl Marşı'nı ve toplumsal yaşamda önemli yeri olan marşları müziksel söyleyebilme
 MÜZ. 10.1.2. Temel müzik yazı ve işaretlerini verilen eser üzerinde çözümleyebilme
 MÜZ.10.1.3. Müzikte üç vuruşlu ölçü türlerini karşılaştırabilme
 MÜZ.10.1.4. Müzikte makamsal yapıyı çözümleyebilme

■ Aşağıdaki basamakları uygulayarak etkinliğin tamamlanmasını sağlayınız.

- Öğrencilerden İstiklâl Marşı'nın solfejini yapmalarını isteyiniz.
- Öğrencilerden toplumsal yaşamda önemli yeri olan marşlardan birini seçmelerini isteyiniz.
- Öğrencilerden marştaki temel müzik yazı ve işaretlerini göstermelerini isteyiniz.
- Öğrencilerden marşın solfejini yapmalarını isteyiniz.
- Öğrencilerden üç vuruşlu ölçü türünde bir eser seçerek eserin solfejini yapmalarını isteyiniz.
- Öğrencilerden makamsal yapıda bir eser seçerek eserin solfejini yapmalarını isteyiniz.

Değerlendirme

- Öğrencilerin çalışmalarını, çoğaltmanız için aşağıda örneği verilen ve yandaki karekod-da da yer alan Kontrol Listesi'yle izleyiniz.

Kontrol Listesi

KONTROL LİSTESİ			
Öğrencinin			
Adı-Soyadı :			
Sınıfı-Numarası :			
DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ		EVET	HAYIR
1	İstiklâl Marşı'nın solfejini yaptı.		
2	Toplumsal yaşamda önemli yeri olan marşlardan birini seçti.		
3	Toplumsal yaşamda önemli yeri olan marşlardan birini seçerek marştaki temel müzik yazı ve işaretlerini gösterdi.		
4	Seçtiği marşın solfejini yaptı.		
5	Üç vuruşlu ölçü türünde bir eser seçti.		
6	Seçtiği üç vuruşlu ölçü türündeki eserin solfejini yaptı.		
7	Makamsal yapıda bir eser seçti.		
8	Seçtiği makamsal yapıdaki eserin solfejini yaptı.		
Değerlendirme: "HAYIR" bölümüne işaretlediğiniz davranışlara yönelik olarak öğrencinin konuyla ilgili eksiklerini gidermesine yardımcı olunuz.			

DESTEKLEME

Bireysel-Grup

Bireysel

Öğrenme Çıktısı

- MÜZ.10.1.1. İstiklâl Marşı'nı ve toplumsal yaşamda önemli yeri olan marşları müziksel söyleyebilme
- MÜZ. 10.1.2. Temel müzik yazı ve işaretlerini verilen eser üzerinde çözümleyebilme
- MÜZ.10.1.3. Müzikte üç vuruşlu ölçü türlerini karşılaştırabilme
- MÜZ.10.1.4. Müzikte makamsal yapıyı çözümleyebilme

- Aşağıdaki basamakları uygulayarak etkinliğin tamamlanmasını sağlayınız.
- Öğrencilerden Türk müziği bestecilerinden ya da halk ozanlarından birini seçmelerini isteyiniz.
 - Öğrencilerden seçtikleri Türk müziği bestecisinin ya da halk ozanının hayatını ve eserlerini farklı kaynaklardan araştırmalarını isteyiniz.
 - Öğrencilerden çalışmalarını sınıfta sunmalarını isteyiniz.

Değerlendirme

- Öğrencilerin çalışmalarını, çoğaltmanız için aşağıda örneği verilen ve yandaki karekod-da da yer alan Kontrol Listesi'yle izleyiniz.

KONTROL LİSTESİ				
Öğrencinin				
Adı-Soyadı :				
Sınıfı-Numarası :				
DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ			EVET	HAYIR
1	Türk müziği bestecilerinden ya da halk ozanlarından birini seçti.			
2	Seçtiği Türk müziği bestecisi ya da halk ozanının hayatını ve eserlerini farklı kaynaklardan araştırdı.			
3	Yaptığı çalışmayı sundu.			
Değerlendirme: "HAYIR" bölümüne işaretlediğiniz davranışlara yönelik olarak öğrencinizin konuyla ilgili eksiklerini gidermesine yardımcı olunuz.				

Kontrol Listesi

Temanın
içeriğine
bu karekod
üzerinden
ulaşabilirsiniz.

2. TEMA

MÜZİK KÜLTÜRÜ

DERS SAATİ	36 saat
İÇERİK ÇERÇEVESİ	Türk Müziğinin Gelişim Süreci, Türk Müziğine Ait Eserler, Müzik Türleri, Marşlar, Şarkılar ve Türküler ile Yaşanılan Şehrin Müzik Etkinlikleri
ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ	MÜZ.10.2.1. Türk müziğinin gelişim sürecini neden ve sonuçlarıyla yorumlayabilme a) Türk müziğinin gelişim sürecine neden olan unsurları inceler. b) Türk müziğinin gelişim sürecinin etkilediği unsurları inceler. c) Türk müziğinin gelişim sürecinin etkilerinin niteliğini sorgular. ç) Türk müziğinin gelişim sürecinin nedenlerini ve sonuçlarını bağlamından kopmadan yeniden ifade eder. MÜZ.10.2.2. Türk müziğine ait eserleri müziksel söyleyebilme a) Türk müziğine ait eserleri seslendirmeden önce bedenini söylemeye hazır hâle getirir. b) Türk müziğine ait eserleri söylerken uygun teknikleri kullanır. c) Türk müziğine ait eserleri söylerken müziksel bileşenleri uygular. MÜZ.10.2.3. Müzik türlerini sınıflandırabilme a) Müzik türlerine ilişkin ölçüt belirler. b) Müzik türlerini ayırıştırır. c) Müzik türlerini tasnif eder. ç) Müzik türlerini etiketler. MÜZ.10.2.4. Marşları, şarkıları ve türkülerini müziksel söyleyebilme a) Marşları, şarkıları ve türkülerini seslendirmeden önce bedenini söylemeye hazır hâle getirir. b) Marşları, şarkıları ve türkülerini söylerken uygun teknikleri kullanır. c) Marşları, şarkıları ve türkülerini söylerken müziksel bileşenleri uygular. MÜZ.10.2.5. Yaşanılan şehrin müzik etkinliklerini genelleyebilme a) Yaşanılan şehrin müzik etkinlikleri hakkında bilgi toplar. b) Yaşanılan şehrin müzik etkinlikleriyle ilgili ortak özellikleri belirler. c) Yaşanılan şehrin müzik etkinlikleriyle ilgili ortak olmayan özellikleri belirler. ç) Yaşanılan şehrin müzik etkinlikleriyle ilgili örüntüler üzerinden önerme- de bulunur.
ANAHTAR KAVRAMLAR	besteci, müzik türleri, söz yazarı

Temayla ilgili özet
bilgilere yandaki
karekodan
ulaşabilirsiniz.

Ön Değerlendirme**■ Öğrencilerden aşağıdaki soruları yanıtlamalarını isteyiniz.**

- Katıldığınız etkinliklerde genellikle hangi tür müziklerle karşılaştınız?
- Türk müziği bestecilerinden hangilerini biliyorsunuz?
- Türk müziği bestecilerinin Türk müziğine katkıları neler olabilir?

Bağlantı Noktası**■ Aşağıdaki soruları öğrencilere yönelterek onlardan yanıtlamalarını isteyiniz.**

- Günlük hayatınızda en çok hangi müzik türlerini dinliyorsunuz?
- Müzik derslerinde dinlediğiniz müziklerle günlük hayatınızda dinlediğiniz müzikler arasında ne gibi farklılıklar vardır?
- Tarihte yaşanan büyük olayların (savaşlar, göçler, devrimler vb.) dönemin müzik eserleri üzerinde nasıl bir etkisi olduğunu düşünüyorsunuz?
- Bugün yaşadığımız olayların geleceğin müziğini nasıl şekillendireceğini tahmin ediyorsunuz?

2.1. TÜRK MÜZİĞİNİN GELİŞİM SÜRECİ

Dersten Önce

- Türk müziğinin gelişim sürecini etkileyen tarihsel, kültürel, siyasi ve teknolojik unsurları içeren metinleri ve görselleri sınıfa getiriniz.

Dikkat Çekme

- Aşağıdaki görseli (Görsel 2.1) etkileşimli tahtaya yansıtarak öğrencilerin göçebe yaşam tarzının Türk müziğine etkileriyle ilgili düşüncelerini ifade etmelerini sağlayınız.

Görsel 2.1: Türklerin göç yolları haritası

Ders Süreci

- Öğrencilere aşağıdaki metni okuyunuz. Metnin altında yer alan soruları öğrencilere yönelterek onlardan “müziğin insan ve toplum yaşamı üzerindeki etkileri” hakkındaki düşüncelerini ifade etmelerini isteyiniz.

Altaylardan başlayan ve yüzyıllar boyu süren bir müzik akışının yolculuğu hiç kuşkusuz her dönemde yeni bir tını, yeni bir çalgı ve yeni bir duyusu bünyesine katmıştır. Bu sayede kültürler, inançlar, siyaset ve teknoloji ezgilerimizin yönünü az ya da çok değiştirmiş; yeni formlar, yeni çalgılar, yeni icra üsluplarının doğmasına fırsat vermiştir. Bugün dinlediğimiz Türk müziği; göçlerin, karşılaşmaların, zaferlerin ve hüznlerin iç içe ördüğü uzun bir yolculuğun hafızasıdır. Peki, bu uzun yürüyüş hiç yaşanmasaydı veya bu akışın bir halkası eksik olsaydı kulağımızdaki ezgiler aynı kalır mıydı?

1. Türkler göç ettikleri yerlerde yeni kültürlerle tanışmışlardır. Türk müziği bu süreçte nasıl bir değişim geçirmiş olabilir?
2. Bir toplumun tarihi değiştikçe müziği de değişir mi? Neden?
3. Bugün dinlediğimiz Türk sanat müziği eserleriyle Orta Asya'daki ezgiler arasında nasıl bir bağ olabilir? Açıklayınız.
4. Geçmişte savaş ve törenlerde müzik neden önemli bir rol oynamıştır?
5. Geçmiş dönemlerde kullanılan çalgıların toplumun yaşam biçimini ve değerlerini nasıl yansıttığını düşünüyorsunuz?
6. Müzik insanların duygularını nasıl etkiler?

- Türk müziğinin gelişim sürecini aşağıdaki metinden yararlanarak açıklayınız.

Müzik, Türk kültürünün en önemli parçalarından biridir ve tarih boyunca toplum yaşamına yön vermiştir. İslamiyet öncesinde göçebe yaşam tarzının etkisiyle kopuz gibi çalgılar kullanılmış; müzik daha çok törenlerde, savaşlarda ve dinî ritüellerde yer almıştır. İslamiyetin kabulüyle birlikte müzik anlayışı değişmiş; dinî müzik gelişmiş, cami, tekke ve medreselerde müzik eğitimi önem kazanmıştır. Halk müziği ise günlük yaşamın ve halkın duygularının yansıması olarak varlığını sürdürmüştür. Selçuklu ve Beylikler Dönemi'nde Anadolu'daki farklı kültürlerin etkisiyle müzik zenginleşmiş, tarikat müzikleri (örneğin Mevlevi müziği) ortaya çıkmıştır. Bu dönemde müzik hem dinî hem de sosyal hayatta önemli bir rol üstlenmiştir. Osmanlı Dönemi'nde müzik büyük bir gelişme göstermiştir. Sarayda klasik Türk müziği gelişirken mehterhane, askerî müzik olarak hem savaşlarda hem de törenlerde kullanılmıştır. Bu dönemde birçok besteci yetişmiş, çalgılar çeşitlenmiş, farklı üslup ve formlar ortaya çıkmıştır. Cumhuriyet Dönemi'ne gelindiğinde Türk müziği Batı müziği ile birlikte daha farklı bir yöne evrilmiş; müzik eğitimi kurumları kurulmuş, modernleşme süreciyle birlikte yeni müzik türleri ve anlayışları ortaya çıkmıştır.

Sıra Sizde

■ Aşağıdaki başlıkları tahtaya yazınız veya etkileşimli tahtaya yansıtınız.

- İslamiyet Öncesi Dönemde Türk Müziği
- İslamiyet'in Kabul Edildiği Dönemde Türk Müziği
- Selçuklu ve Beylikler Dönemi'nde Türk Müziği
- Osmanlı Dönemi'nde Türk Müziği
- Cumhuriyet Dönemi'nde Türk Müziği

■ Öğrencilerden bireysel ya da küçük gruplar hâlinde bir başlığı seçmelerini isteyiniz.

■ Tüm başlıkların seçilmesini sağlayınız.

■ Öğrencilerden seçtikleri başlığı aşağıdaki yönlerden araştırarak sunum hazırlamalarını isteyiniz.

- Müziğin yapısı (tek seslilik, çok seslilik)
- Önemli besteciler
- Kullanılan çalgılar
- Üslup ve icra biçimi
- Müzik formları
- Yayılma alanı
- Dinleyici kitlesi

■ Öğrencilerden araştırma sonucunda elde ettikleri verileri aşağıdaki tabloya (Tablo 2.1) yansıtmasını isteyiniz.

Tablo 2.1: Türk Müziği Dönemleri

	Müziğin Yapısı	Önemli Besteciler	Kullanılan Çalgılar	Üslup ve İcra Biçimi	Müzik Formları	Yayılma Alanı	Dinleyici Kitlesi
İslamiyet Öncesi Dönem'de Türk Müziği							
İslamiyet'in Kabul Edildiği Dönem'de Türk Müziği							
Selçuklu ve Beylikler Dönemi'nde Türk Müziği							
Osmanlı Dönemi'nde Türk Müziği							
Cumhuriyet Dönemi'nde Türk Müziği							

- Öğrencilerden yaptıkları araştırmaları sınıfta sunmalarını isteyiniz.
- Öğrencilerin yaptıkları sunumlardan yola çıkarak Türk müziğinin gelişim sürecinde müziğin toplum hayatına etki eden olumlu ve olumsuz yönlerini sorgulamaları amacıyla sınıfta bir tartışma ortamı oluşturunuz.
- Öğrencilerin Türk müziğinin gelişim sürecinin kültürel, toplumsal, eğitsel, estetik ve psikolojik etkilerini beyin fırtınası yönteminden yararlanarak fark etmelerini sağlayınız.
- Öğrencilerden ulaştıkları bilgiler doğrultusunda, Türk kültür ve medeniyet tarihi disiplininden de faydalanarak tartışma yöntemiyle Türk müziğinin gelişim sürecindeki değişimleri ve bu değişimlerin neden ve sonuçlarını sözlü olarak ifade etmelerini isteyiniz.

Öğrenmeyi İzleme

- Aşağıda örneği verilen ve çoğaltmanız için yandaki karekodda da yer alan Çalışma Yaprağı'ndaki soruları öğrencilerin cevaplamalarını isteyiniz.

ÇALIŞMA YAPRAĞI

1-5. soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız.

Erken dönemlerden itibaren toplumsal yaşam tarzları, inanç pratikleri ve siyasal düzenlemeler hangi çalgıların öne çıkacağını, ezgilerin nasıl icra edileceğini ve müziğin hangi amaçlarla kullanılacağını belirlemiştir. Zamanla farklı öğrenme-öğretme ortamları, çeşitli müzik topluluğu yapıları ve resmî tören düzenleri oluşmuş; bunların her biri müziğin üslubu/tınısı, formu, yayılma alanı ve dinleyici kitlesi üzerinde etkili izler bırakmıştır. Daha sonraki yüzyıllarda ortaya çıkan modern eğitim kurumları ve teknolojik yenilikler müziğin aktarımını kolaylaştırmış, ortak repertuvar ve yöntemlerin yaygınlaşmasına katkıda bulunmuştur.

1. Aşağıdakilerden hangisi İslamiyet'in kabulünden sonra ortaya çıkan neden-sonuç ilişkili gelişmelerden biridir?
 - A) Göçebe yaşam-saray müziğinin gelişmesi
 - B) Dinî kurumların güçlenmesi-dinî müziğin gelişmesi
 - C) Saray teşkilatı-mehterin ortadan kalkması
 - D) Batılılaşma hareketi-tekke müziğinin güçlenmesi
 - E) Kentleşme-kopuzun tek çalgı hâkimiyetine dönüşmesi
2. Aşağıdakilerden hangisi Osmanlı Dönemi müziğine özgü bir özellik-işlev eşleştirmesidir?
 - A) Mehter Müziği-askerî motivasyon
 - B) Tekke müziği-opera gelişimi
 - C) Saray müziği-halk şenliklerinin tek kaynağı
 - D) Köy odaları-çok sesli orkestra geleneği
 - E) Medreseler-popüler müzik endüstrisi

Çalışma Yaprağı

3. “Cumhuriyet Dönemi’nde müzik eğitimi kurumlarının açılmasıyla yeni türler ve icra anlayışları yaygınlaşmıştır.”

Bu cümledeki neden ve sonuç sırasıyla aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Cumhuriyet’in kültür politikaları-Osmanlı saray müziğinin tek sesli yapıda sürmesi
B) Halkevlerinin düzenlediği müzik etkinlikleri-nota yazımının terk edilmesi
C) Kurumsal müzik eğitiminin yaygınlaşması-müzik türlerinin topluma yayılması
D) Batı etkilerinin artması-müzik eğitimi kurumlarının kapatılması
E) Halk müziğinin toplumda tercih edilmesi-dinî müziğin etki alanının artması

4. Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları uygun kavramlarla doldurunuz.

“İslamiyet Dönemi, kopuz, medrese, mehterhane, saray, tekke”

- a) İslamiyet öncesinde önemli bir çalgıydı.
b) İslamiyet sonrası ve ortamlarında müzik eğitimi örnekleri görülür.
c) Osmanlı’da müziği kurumsallaşırken askerî müzikte öne çıkmıştır.

5. Bir araştırmacı, Türk müziğinin gelişiminin çeşitli öğelerle nasıl ilişkilendirebileceğini belirlemek istemektedir.

Bunun için aşağıda verilen öğelerin baş harflerini kullanarak müzikle ilişkisi en uygun olan ifadenin başındaki yay ayrıca “()” ilgili harfi yazınız.

Türk müziğinin gelişiminde etkili öğeler		Müzikle Olan İlişkisi	
A	Göçebe yaşam tarzı	()	1. Meşk geleneği ve ilahi repertuarlarının gelişmesi, tekke ve medrese çevrelerinde müzik eğitimi
B	Dinî kurumların güçlenmesi	()	2. Klasik Türk müziği formlarının saray çevresinde gelişmesi, mehterin kurumsallaşması ve tören işlevi
C	Saray teşkilatı ve himaye	()	3. Konservatuvar ve benzeri kurumların açılmasıyla yeni türlerin/çok sesliliğin yaygınlaşması
D	Batılılaşma/modernleşme ve kurumlaşma (müzik eğitimi kurumları)		

Gelecek Derse Hazırlık

- Seslendirilecek Türk müziği örneklerini belirleyiniz. Çalgınız varsa sınıfa getirmek üzere hazırlayınız.

2.2. TÜRK MÜZİĞİNE AİT ESERLER

Dersten Önce

- Türk müziğine ait örnek eserlerin video veya ses kayıtlarını sınıfa getiriniz.
- Türk müziği çalgılarıyla ilgili oluşturduğunuz görsel ve işitsel materyalleri sunuma hazır hâle getiriniz.

Dikkat Çekme

- Aşağıda verilen görseli (Görsel 2.2) etkileşimli tahtaya yansıtarak öğrencilerin görselde bulunan şef, koro, orkestra, orkestra çalgıları gibi unsurlar hakkındaki düşüncelerini ifade etmelerini isteyiniz.

Görsel 2.2: Ankara Devlet Klasik Türk Müziği Korosu

Ders Süreci

- Öğrencilere seslendirme çalışmalarına başlamadan önce yandaki karekodda verilen videodan yararlanarak bedensel rahatlama hareketleriyle nefes ve ses egzersizlerini yaptırınız.
- Öğrencilerin bedensel rahatlama hareketlerini yaparken yavaş ve kontrollü olmalarını sağlayınız.
- Öğrencilere Türk müziğine ait farklı türlerde örnek eserlerden oluşan video kayıtları izletiniz veya ses kayıtları dinletiniz.
- Öğrencilerden dinletilen eserlerde kullanılan çalgılar, tür, form, söyleyiş özellikleri gibi müziksel bileşenlerini açıklamalarını isteyiniz.
- Öğrencilere bir âşık atışması dinleterek onlardan âşık atışmalarında kullanılan dil ve günlük konuşma dili arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları belirlemelerini isteyiniz.
- Bu süreçte öğrencilerin Türk dili ve edebiyatı disiplininin “Kültür Yolculuğu” konusundan faydalanmalarını sağlayınız.

Bedensel
Rahatlama
Hareketleriyle
Nefes ve Ses
Egzersizleri

Sıra Sizde

- Öğrencileri gruplara ayırınız.
- Her gruptan Türk müziği türlerine ait sözlü bir eser seçmesini isteyiniz.
- Gruplar eserlerini seçerken her bir grup üyesinin seçime katkıda bulunmasını sağlayınız.
- Öğrencilerden uygun söyleme tekniklerini kullanarak eserleri seslendirmelerini isteyiniz.
- Her grubun hazırladığı eseri sınıf ortamında sunmasını sağlayarak öğrencilerin öz güvenlerini geliştirmelerine destek olunuz.
- Öğrencilerin seçilen Türk müziğine ait eserin konusundan hareketle dönemsel ya da coğrafi özelliklere ve toplumun sosyokültürel yapısına ilişkin çıkarım yapmalarını sağlayarak millî ve manevî değerlerin önemine dikkat çekiniz.
- Öğrencilerin ritmik yapıyı ayırt etmeleri için seçilen eserlere önce alkış tutmalarını, ardından parmak şıklatmalarını, daha sonra kalem, çubuk gibi nesnelerle eşlik etmelerini sağlayınız.
- Eseri bölümlere ayırarak ritim eşliği ile önce siz söyleyiniz, daha sonra öğrencilerden tekrar etmelerini isteyiniz.
- Öğrencilerden eseri söylerken ritmik yapı, tür, söyleme teknikleri gibi müziksel bileşenlere uymalarını isteyiniz.

2.1. Etkinlik

Etkinlik İsmi

Türk Müziğine Ait Eserleri Müziksel Söyleyelim

Süre/Bireysel-Grup

40 dk.

Grup

Yöntem ve Teknik

Gösterip-yaptırma

- Etkinlik öncesinde Dereceleme Ölçeği'ni öğrencilerle paylaşarak ölçütler hakkında bilgi sahibi olmalarını ve listeden faydalanmalarını sağlayınız.

■ Aşağıdaki basamakları uygulayınız.

- Öğrencilerden Türk müziğine ait eserleri söylerken diyafram kullanımına dikkat etmelerini isteyiniz.
- Öğrencilere söyleyecekleri Türk müziğine ait eserlerin yapılarına dikkat etmeleri gerektiğini belirtiniz.
- Öğrencilerden Türk müziğine ait eserleri söylerken uygun söyleme tekniklerinin kullanımına dikkat etmelerini isteyiniz.
- Öğrencilerden Türk müziğine ait eserleri ritmine dikkat ederek, hız ve gürlük terimlerini uygulayarak söylemelerini isteyiniz.

Öğrenmeyi İzleme

- 59. sayfada örneği verilen ve çoğaltmanız için yandaki karekodda da yer alan Dereceleme Ölçeği ile öğrencilerin Türk müziğine ait eserleri müziksel söylemeye yönelik çalışmalarını izleyiniz.

Dereceleme Ölçeği

DERECELEME ÖLÇEĞİ						
Öğrencinin Adı-Soyadı :-..... Sınıfı-Numarası :-.....						
Bu form, öğrencinin Türk müziğine ait eserleri müziksel söyleyebilme performansına ilişkin değerlendirme yapmanız amacıyla hazırlanmıştır. Aşağıdaki maddeleri okuyarak öğrencinin belirtilen ölçütleri öğrenme düzeyini en doğru yansıtan seçeneği (1: Çok Zayıf-5: Çok İyi) puanlayınız.						
DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ		PUANLAR				
		1	2	3	4	5
1	Türk müziğine ait eserleri söylemeye başlamadan önce bedensel rahatlama hareketleri, nefes ve ses egzersizleri yaptı.					
2	Türk müziğine ait eserleri söylerken kelimeleri doğru söyledi.					
3	Türk müziğine ait eserleri söylerken tartımlara dikkat etti.					
4	Türk müziğine ait eserleri söylerken hız ve gürlük terimlerine dikkat etti.					
5	Türk müziğine ait eserleri söylerken uygun söyleme tekniklerini kullandı.					
6	Türk müziğine ait eserleri müziksel bileşenleri uygulayarak söyledi.					
7	Türk müziğine ait eserleri türüne uygun söyledi.					
TABLO PUANI						
DEĞERLENDİRME: 100 üzerinden 75 puan, öğrenmenin yeterli düzeyde olduğunu gösterir. 74 ve altı puanlar için öğrenme etkinlikleri tekrar edilmelidir.						
Ölçek puanını 100'lük sisteme dönüştürme: Tablodan her bir kriter için alınabilecek en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 7 ölçme kriteri vardır. Tablodan alınabilecek en yüksek puan $7 \times 5 = 35$ yöntemiyle bulunur. PUAN= [(Tablo Puanı x 100) / 35] formülü uygulanır.						

Gelecek Derse Hazırlık

- Sınıf ortamında izletmek üzere farklı müzik türlerine (Türk halk müziği, Türk sanat müziği, pop, rock (rak), caz, etnik müzik, klasik müzik vb.) ait konser videolarından kısa kesitler hazırlayınız.

2.3. MÜZİK TÜRLERİ

Dersten Önce

- Sınıfta izletilmek üzere farklı müzik türlerinden (Türk halk müziği, Türk sanat müziği, pop, rock, caz, etnik müzik, klasik müzik vb.) eserler hazırlayınız.
- Öğrencilere izletmek üzere farklı müzik türlerini içeren kısa konser videolarından oluşturduğunuz seçkiyi sınıfta hazır bulundurunuz.

Dikkat Çekme

- Yandaki karekodda verilen görselleri etkileşimli tahtaya yansıtınız. Öğrencilerden farklı müzik türlerinin benzerliklerini ve farklılıklarını göz önünde bulundurarak bu görselleri yorumlamalarını isteyiniz.

Ders Süreci

- Öğrencilere günlük yaşamlarında ne tür müzikler dinlediklerini sorunuz. Öğrencilerin dinlediği müzik türleri ve bu türlere ilişkin temel bilgiler hakkında fikir edininiz.
- Öğrencilere farklı müzik türlerinde hazırladığınız konser kesitlerinden oluşan video ve ses kayıtlarını izletiniz/dinletiniz. Öğrencilerden bu kayıtları farklı beğenilere/fikirlere açık, ön yargısız bir şekilde izlemelerini/dinlemelerini isteyiniz.
- Öğrencilere izletilen/dinletilen müzik türlerinin özelliklerini aşağıdaki metinlerden yararlanarak açıklayınız.

MÜZİK TÜRLERİ

Müzik eserleri sahip oldukları farklı özelliklere göre türlere ayrılıp adlandırılmaktadır. Bu adlandırma sayesinde binlerce farklı müzik sınıflandırılabilmekte, dinlenmek istenen müzikler daha kolay ve çabuk bulunabilmekte, kültür ve kimlikler daha görünür kılınıp müzik daha bilinçli şekilde incelenebilmektedir.

Müzik dünyası çok geniş bir yapıya sahiptir. Bu yapı içinde çeşitli alt türler, farklı dönemler, coğrafyalar ve kültürler yer almaktadır. Müzik türlerini genel hatlarıyla Türk müziği, Batı müziği, etnik müzik ve popüler müzik olmak üzere dört ana başlıkta ele alabiliriz.

Türk müziği, içinde yaşadığımız coğrafya ve kültürle doğrudan ilişkili olan müziklerin tek bir çatı altında toplanmasına olanak sağlar. Bu müzik türü; Türk halk müziği, Türk sanat müziği, dinî ve törensel müzikler, askerî müzikler gibi alt türleri içerisinde barındırır.

Batı müziği, genel olarak armoni ve nota sistemi açısından Avrupa kökenli müzik türlerinin ve bunlardan türeyen müzik türlerinin bir araya toplanmasına olanak sağlar. Bu müzik türü içerisinde senfoni, konçerto, oda müziği vb. klasik müzik türlerini; kökeni Afrika ve Amerika olsa da Batı müzik sistemi içerisinde işlenebilen caz müziği, rock, metal, film müziği gibi alt türleri barındırır.

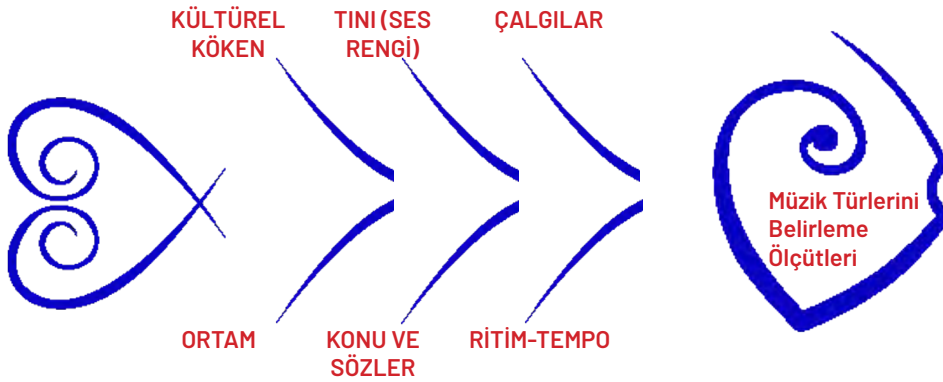
Etnik müzik, dünyadaki farklı bölgelerin, halkların ve kültürlerin geleneksel ve yerel müziklerinin bir araya toplanmasına olanak sağlar. Etnik müzik belli bir halkın veya bölgenin kendi geleneksel çalgıları ve ezgileriyle yaşattıkları müzik türüdür. Balkan halk müzikleri, Afrika halk müzikleri, Uzak Doğu halk ezgileri ve dünyadaki yerel müziklerin çoğu bu başlık altında yer almaktadır.

Müzik Toplulukları
Görselleri

Popüler müzik, belirli dönemlerde geniş kitleler tarafından sıkça dinlenen, medya ve dijital platformlarla hızla yayılan müzik türlerini ifade eder. Bu tür müzikler belli dönemlerde her yerde duyulur. Adı en sık duyulan “pop” ise popüler müziğin alt türlerinden biridir. Popüler müzik başlığı altında rock, metal, hip-hop/rap, R&B, soul, elektronik vb. türler de yer alır.

- Aşağıdaki görselde (Görsel 2.3) verilen balık kılıcı diyagramını, başlığına “Müzik Türlerini Belirleme Ölçütleri” yazarak dalları boş bırakılacak şekilde tahtada çizin.
- Öğrencilere “Bir müziğin türünü anlamak için hangi özelliklere bakılabilir?” sorusunu yönelterek onlardan cevaplarını diyagramın dallarına yazmalarını isteyiniz.

Görsel 2.3: Müzik türlerini belirleme ölçütleri diyagramı

- Sınıfta uygun tartışma ortamı oluşturunuz.
- “Müzik türlerini belirleme ölçütleri” diyagramında yer alan dallar hakkında aşağıdaki soruları sorarak öğrencilerin fikir alışverişinde bulunmalarını sağlayınız.
 - Kullanılan çalgılarla müziğin türü nasıl ayırt edilebilir?
 - Ritmin yavaş ya da hareketli, düzenli ya da serbest olması müziğin türü hakkında hangi bilgilere ulaşmanıza yardımcı olabilir?
 - Dinlediğiniz müziğin sert ve vurgulu ya da yumuşak ve sakin tınıya sahip olması, müzikte doğal veya elektronik seslerin kullanılıyor olması müzik türünün tınısına yönelik hangi bilgilere ulaşmanıza yardımcı olabilir?
 - Dinlediğiniz sözlü eserlerde söz unsurunun tür özelliklerine nasıl bir etkisi olduğunu düşünüyorsunuz?
 - Dinlediğiniz müziğin hangi bölgeye ya da coğrafyaya ait olduğunu anlamanıza yardımcı olacak unsurlar neler olabilir?
 - Dinlediğiniz müzikle karşılaştığınız ortamlar, müziğin türü hakkında hangi bilgilere ulaşmanıza yardımcı olabilir?

Farklı Müzik Türlerinin Ayırt Edici Özellikleri

- Öğrencilere edindikleri bilgilerden ve sınıf ortamında yürütülen tartışmalardan hareketle bir müzik eserinin türünü anlamak için hangi özelliklere dikkat edilmesi gerektiğini sorarak onlardan gerekli ölçütleri belirlemelerini isteyiniz.
- Öğrencilere dinledikleri müzik eserlerinin belirgin özelliklerini ayrıştırabilmeleri için aşağıdaki soruları sorarak onlardan yanıtlamalarını isteyiniz.
 - Dinlediğiniz müzikte hangi çalgılar vardır?
 - Dinlediğiniz müziklerin ritmik yapısını algılıyor musunuz?
 - Dinlediğiniz müzikte duyduğunuz tınılar yerel midir, evrensel midir?
- Öğrencilerden balık kılçığı tekniğini kullanarak müzik eserlerini özelliklerine göre tasnif etmelerini ve isimlendirdikleri müzik türlerini aşağıdaki örnek tablodan (Tablo 2.2) yararlanarak tahtaya yazmalarını isteyiniz.

Tablo 2.2: Müzik Türleri

TÜR	TANIM	TEMEL ÇALGILAR	ÖZELLİKLERİ
POP	Geniş kitlelere hitap eden; kısa, akılda kalıcı, kıta nakarat düzenli şarkılardan oluşan popüler müzik türüdür.	Vokal Elektrogitar Bas Davul Klavye Synthesizer (Sintesayzır) Elektrodavul	- Akılda kalıcı bir melodiye ve nakarata sahiptir. - Düzenli bir ritmi vardır. - Müziğin temposu dansa elverişlidir. - Günlük hayat, aşk, eğlence gibi temalar içerir.
R&B	Blues (Buluüz) ve gospel (gaspıl) kökenli; ritim, groove (guruüv) ve duygulu vokali öne çıkan Afro-Amerikan müzik türüdür.	Vokal Davul/bas Elektrogitar Piyano/klavye	- Güçlü groove ve ritim duygusu vardır. - Süslü ve duygulu vokallere sahiptir. - Modern örnekleri pop ve hip hop müziğiyle iç içedir.
SOUL (SOOL)	Gospel vokalini R&B ritmiyle birleştiren, duyguyu çok yoğun veren bir müzik türüdür.	Vokal (solo + arka vokal) Davul Bas Gitar Piyano/klavye Bakır üflemeliler (trompet, saksafon)	- Vokal ön plandadır ve çok duygu yüklüdür. - Sıcak bir müzik türüdür. - Aşk, acı, umut gibi duygusal temalar içerir.
ROCK	Blues ve R&B'den türeyen; gitar, bas ve davula dayalı, ritmi güçlü popüler müzik türüdür.	Elektrogitar Bas gitar Davul Vokal Klavye/piyano (bazen)	- Güçlü ritim ve gitar rifflerine sahiptir. - Gençlik, özgürlük ve isyan temalarını içerir. - Klasik, hard, punk, alternatif gibi çok sayıda alt türü vardır.

METAL [HEAVY (HEVİ) METAL]	Rock müziğin daha sert, daha yüksek ve daha yoğun hâli olan, güçlü gitar ve davul tınlarına dayanan müzik türüdür.	Distorsiyonlu elektrogitar Basgitar Davul (bazen çift pedal) Vokal Kimi alt türlerde klavye/orkestra	- Sert ve yoğun bir tınısı vardır. - Temposu hızlı veya çok ağırdır. - Epik, karanlık veya isyankâr temalar içerir. - Heavy, thrash (tires), power (pavır) gibi alt türleri vardır.
HİP-HOP/ RAP	Hip-hop kültürünün müzikal ayağı beat (biit) üzerine ritmik ve kafiyeli söz söylemeye dayalı müzik türünü ifade eder.	Rap vokal Elektrodavul beatleri Sampler (Samplır), synth (siint), DJ seti Canlı bas/gitar/klavye (bazen)	- Vokal ritmik konuşma şeklindedir. - Güçlü bas ve beatlere sahiptir. - Sokak yaşamı, kimlik, toplumsal konular ve parti kültürü temalarını içerir. - Trap (tırep), boom bap (buum bep) gibi alt türleri vardır.
ELEKTRONİK MÜZİK	Seslerin büyük ölçüde bilgisayar, synthesizer ve elektronik araçlarla üretildiği müzik türlerinin bütünü ifade eder.	Synthesizer Drum machine (Dıram meşiiin) Sampler Bilgisayar (DAW) DJ ekipmanları Vokal ve canlı çalgılar (bazen)	- Elektronik tınılar ve programlanmış ritimler kullanılır. - Dans odaklı veya dinlemeye yönelik [ambient (embiyint)] alt türleri vardır. - Kulüp/festival kültürüyle ilişkilidir.
CAZ (JAZZ)	20. yy. başında Afro-Amerikan müzik geleneğinden doğan, doğaçlama, senkoplu ritimler ve zengin armonik yapıya sahip müzik türüdür.	Saksafon Trompet Piyano Kontrbas Davul Gitar Vokal	- Doğaçlama çok önemlidir. - Ritim esnek ve sürprizlidir. - Swing (Sivin) duygusu ve zengin armoniler kullanılır. - Küçük topluluklarla canlı icra geleneği vardır.
BLUES	Afro-Amerikan kökenli, belirli karakteristik akor kalıplarına sahip, aynı zamanda hüznün ve kederi ifade eden "blue notes" yani "mavi notalar"la tanınan müzik türüdür.	Vokal Gitar (akustik/elektro) Bas Davul Ağız armonikası Piyano	12 ölçülük blues formu sık kullanılır. - Hüzün ve dert temalarının yanında direnç ve umut temaları işlenir. - Rock, R&B ve caza kaynaklık eden temel müzik türüdür.

KLASİK MÜZİK (BATI)	Avrupa merkezli Batı müziği geleneğinde nota yazımına dayalı uzun formulu eserleri kapsayan çatı terimi ifade eder.	Senfoni orkestrası çalgıları (yaylılar, üflemeliler, bakır üflemeliler, vurmalar) Piyano Oda müziği toplulukları	- Biçim ve yapı (form) önemlidir. - Çok sesli yazım ve armoni zenginliği önemlidir. - Dönemlere göre (Barok, Klasik, Romantik vb.) farklı üsluplar gelişmiştir.
TÜRK SANAT MÜZİĞİ	Osmanlı saray ve kent kültürüne dayanan, makam ve usul sistemine bağlı, klasik şehir müziği geleneğidir.	Ud Kanun Ney Tambur Klasik kemençe Ritim çalgıları Vokal koro/solist	- Makam ve usul temelinde oluşturulan yapıyı içerir. - Şiirsel ve süslü bir dil kullanılır. - Şarkı, peşrev vb. klasik formlar kullanılır.
TÜRK HALK MÜZİĞİ	Anadolu'nun sözlü geleneğine dayanan, halkın duygularını ve yaşamını anlatan, anonim ya da yarı anonim türkü geleneğini ifade eder.	Bağlama ailesi Kaval Zurna Davul Tulum Karadeniz kemençesi vb. yöresel çalgılar	- Yerel ağız ve deyimler kullanılır. - Toplumsal açıdan önemli olay ve durumlara yönelik (düğün, ölüm, ayrılık, göç, askerlik, savaş vb.) konular ile aşk, sevgi, ağıt, yergi gibi temalar işlenir.
ETNİK MÜZİK	Belirli bir halkın/ bölgenin yerel çalgılarını, dillerini ve ritimlerini kullanan geleneksel müziklerin genel adıdır.	Bölgeye göre değişiklik gösterir.	- Yerel dil ve ağız özellikleri kullanılır. - Bölgeye özgü çalgı, dizi/ makam ve ritimler içerir. - Düğün, tören, halk dansları gibi geleneksel yapılarla sıkı bir bağı vardır ve bu özellik hangi kültüre ait olduğunu hissettirir.

- Müzik türleriyle ilgili özet bilgilerin yer aldığı belgeye yandaki karekod üzerinden ulaşabilirsiniz.
- Oluşturduğunuz müzik seçkinde öğrencilerin merak duygularını harekete geçirmek amacıyla dinlemeyi tercih ettikleri veya ilgi alanlarında olmadığını düşündüğünüz müzik türlerine ait örneklerle de yer veriniz.
- Öğrencileri 3-4 kişilik gruplara ayırınız.
- Her gruba dinleteceğiniz müzik örneklerinin listesini ve müzik türleri ayrıştırma tablosunda (Tablo 2.3) yer alan başlıkların bulunduğu Çalışma Kağıdını veriniz.

Tablo 2.3: Müzik Türleri Ayrıştırma Tablosu

Eser No	Kullanılan Çalgılar	Ritim-Tempo	Tını-Ses Rengi	Konu-Sözler	Kültürel Köken
1					
2					
3					

Müzik Türleri

Çalışma Kağıdı

- Öğrencilere müzik örneklerini dinletiniz ve aşağıdaki yönergeyi okuyunuz.
- Dinlediğiniz her bir müzik örneği için kullanılan çalgılar, ritim-tempo, tını-ses rengi, konu-sözler ve kültürel köken ölçütlerine göre kısa notlar alınız.
- Gruplar çalışmalarını yaparken onlara ölçütleri hatırlatınız veya gerektiğinde açıklamalar yaparak rehberlik ediniz.
- Çalışma sonunda öğrencilere hangi ölçütlerin müzik türlerini birbirinden ayırmada daha etkili olduğunu sorarak onlardan öne çıkan ölçütleri defterlerine not etmelerini isteyiniz.
- Öğrencilere Müzik Türleri Tasnif Tablosu'nda (Tablo 2.4) yer alan başlıkların bulunduğu çalışma kâğıdını veriniz.

Tablo 2.4: Müzik Türleri Tasnif Tablosu

Eser No	Eserin Özellikleri (Çalgı/ Ritim/Tını/Söz)	Eserin Yer Alabileceği Tür/ Türler	Gerekçe

- Öğrencilere aşağıdaki yönergeyi okuyunuz.
- Dinlediğiniz eserlere yönelik aldığınız notların bulunduğu Müzik Türleri Tasnif Tablosu'ndan (Tablo 2.4) yararlanarak bu eserlerin hangi müzik türüne ya da türlerine yerleştirilebileceğini gerekçesiyle birlikte not ediniz.
- Gruplar çalışmalarını yaparken gerekçe yazma konusunda onlara rehberlik ediniz.
- Her gruptan gönüllü bir öğrenci belirleyerek öğrenciden dinletilen eserlerden birini tablodaki başlıklar hâlinde açıklamasını isteyiniz.
- Öğrencilerin dinledikleri her eseri en az bir tür adıyla ilişkilendirip gerekçe sunup sunmadıklarına dikkat ediniz.
- Öğrencilere Müzik Türlerini Etiketleme Tablosu'nda (Tablo 2.5) yer alan başlıkların bulunduğu Çalışma Kâğıdını veriniz.

Tablo 2.5: Müzik Türlerini Etiketleme Tablosu

Eser No	Tür Adı (Tahminim)	Ana Etiketler	Gerekçe (Kısa Açıklama)
	Türk Müziği		
	Batı Müziği		
	Popüler Müzik		
	Etnik Müzik		
	Türk Müziği		
	Batı Müziği		

	Popüler Müzik		
	Etnik Müzik		
	Türk Müziği		
	Batı Müziği		
	Popüler Müzik		
	Etnik Müzik		
	Türk Müziği		
	Batı Müziği		
	Popüler Müzik		
	Etnik Müzik		

■ Öğrencilere aşağıdaki yönergeyi okuyunuz.

■ Tablo 2.4'te tasnif ettiğiniz eserleri, Tablo 2.5'te bulunan ana etiketler sütununda uygun olan başlıkla eşleştiriniz. Eşleştirmenizin gerekçesini açıklama sütununa kısaca yazınız.

■ Öğrencilere dinletilen eserlere yönelik aşağıdaki soruları sorarak tartışma ortamı oluşturunuz.

- Bir eser hem popüler müzik hem de Türk müziği etiketi alabilir mi?
- Bir müziğin aynı anda birden fazla etiket alması nasıl açıklanabilir?

■ Öğrencilere aşağıdaki açıklamayı yapınız.

Müzik türlerinin çizgileri keskin değildir çünkü türler birbirinden beslenir, karışır, zamanla değişir ve aynı müzik parçası farklı insanlar tarafından farklı tür etiketleriyle adlandırılabilir.

■ Her gruptan gönüllü bir öğrenci belirleyerek öğrenciden dinletilen eserlerden birini tablodaki başlıklar hâlinde açıklamasını isteyiniz.

■ Öğrencilere dinletilen her eserin açıklanmış olmasına dikkat ediniz.

■ Öğrencilerden sınıf panosuna asılmak üzere "Müzik Türleri ve Ana Etiketler" başlıklı küçük bir şema/poster oluşturmalarını isteyiniz.

Öğrenmeyi İzleme

- Aşağıda örneği verilen ve çoğaltmanız için karekoddan da yer alan Yapılandırılmış Grid ile öğrencilerin müzik türlerini sınıflandırmaya yönelik öğrenmelerini izleyiniz.

Türk halk müziği	Pop müzik	Elektronik müzik	Türk sanat müziği	Metal müzik
Klasik Batı müziği	Rock müzik	Caz müzik	İlahi	Rap müzik

Yapılandırılmış Grid

1. Dinlediğiniz bir müzik eserinde ya da izlediğiniz bir konser veya konser kaydında ud, tanbur, klasik kemençe, keman gibi çalgıların makamsal tınlarını duyuyorsanız ve şarkı sözleri "İstanbul Türkçesi" ile (doğru bir Türkçe telaffuzla) seslendiriliyorsa hangi müzik türünü dinliyorsunuzdur?
.....
2. Dinlediğiniz bir müzik eserinde ya da izlediğiniz bir konser veya konser kaydında bas-gitar, davul ve elektrogitar çok güçlü şekilde öne çıkıyorsa, çalgıların çalım stilleri çok sert ve çok gürültülüyse, şarkının ritminde ve söyleyiş biçiminde belirgin bir coşku, isyan, haykırış gibi duygular hissediyorsanız hangi müzik türünü dinliyorsunuzdur?
.....
3. Dinlediğiniz bir müzik eserinde ya da izlediğiniz bir konser veya konser kaydında bir orkestra şefi yönetiminde kalabalık yaylı çalgı topluluğu (keman, viyola, viyolonsel, kontrbas), bakır ve tahta nefesli çalgılar (klarnet, flüt, obua, trompet, trombon vb.) ve vurmalı çalgılar belirli bir düzen içinde bulunuyorsa, enstrümanların farklı melodiler çalmasına karşın tınılarda uyumluluk ve polifonik (çok seslilik) hissediyorsanız hangi müzik türünü dinliyorsunuzdur?
.....
4. Dinlediğiniz bir müzik eserinde ya da izlediğiniz bir konser veya konser kaydında bağlama, kaval, kemençe, kabak kemane, zurna gibi çalgıların tınlarını duyuyorsanız, söyleyiş biçimi olarak yöresel ağız ve şiveler dikkatinizi çekiyorsa hangi müzik türünü dinliyorsunuzdur?
.....
5. Dinlediğiniz bir müzik eserinde ya da izlediğiniz bir konser veya konser kaydında sak-safon, trompet, kontrbas, davul, piyano gibi çalgılar varsa ve bu çalgılar zaman zaman öne çıkarak doğaçlamalar yapıyorsa, ritimler genellikle tekdüzelikten uzak ve karmaşık yapıdaysa hangi müzik türünü dinliyorsunuzdur?
.....

Gelecek Derse Hazırlık

- Seslendirilecek marş, şarkı ve türkü örneklerini belirleyiniz. Çalgınız varsa sınıfa getirmek üzere hazırlayınız.

2.4. MARŞLAR, ŞARKILAR VE TÜRKÜLER

Dersten Önce

- Öğrencilere yaptıracağınız ses egzersizleri ve seslendirilecek eserler için çalgınızı sınıfa getiriniz.
- Seslendirilecek eserlere ait ses veya video kayıtlarını hazırlayınız.
- Seslendirilecek eserlerin notalarının çıktısını alınız ya da dijital hâlini hazırlayınız.

Dikkat Çekme

- Aşağıdaki görseli (Görsel 2.4) etkileşimli tahtaya yansıtarak öğrencilerden görseldeki öğrencinin duruşuyla ilgili gözlemlerini ifade etmelerini isteyiniz.

Görsel 2.4: Ses eğitimi

Ders Süreci

- Öğrencilere seslendirme çalışmalarına başlamadan önce bedensel rahatlama hareketleri ile ses egzersizleri yaptırınız.
- Öğrencilere yandaki karekoddaki verilen Marş, Şarkı ve Türkü Örnekleri'ni basılı olarak dağıtınız veya örnekleri, dijital/teknolojik araçlar aracılığıyla yansıtınız.
- Öğrencilere zaman tanıyarak sistematik bir şekilde notaları, eserlerin üzerindeki müziksel terim ve işaretleri incelemelerini isteyiniz.

Marş, Şarkı ve
Türkü Örnekleri

- Seslendirilecek eseri çalgınızla veya dijital/teknolojik araçlar yardımıyla öğrencilere dinletiniz. Öğrencilerden notaları takip etmelerini isteyiniz. Dinlemenin ardından öğrencilere aşağıdaki soruları sorunuz.
 - Eserin türü nedir?
 - Eserin bestecisi ve söz yazarı hakkında neler biliyorsunuz?
- Seçtiğiniz eseri önce dinletiniz, sonra parçalar hâlinde tekrarlatarak öğrencilere toplu söyleme yaptırınız.
- Eserin ölçü sayısı ile ritmik öğelerine dikkat çekiniz. Ritmik yapıyı ayırt edebilmeleri için eserdeki ritim kalıplarını şehir, çiçek veya meyve isimleri kullanarak öğrencilere tekrarlatınız.
- Eseri bölümlere ayırarak ritim eşliği ile önce siz söyleyiniz. Öğrencilerden söylediğiniz eseri tekrar etmelerini isteyiniz. Eseri seslendirirken bir kez de bozuk bir entonasyonla ve eserde olmayan müziksel ifadeler kullanarak öğrencilerin farkı hissetmelerini sağlayınız.
- Öğrencilere eser seslendirmede entonasyon ve müziksel ifade kullanımıyla ilgili aşağıdaki soruları sorarak sınıfta tartışma ortamı oluşturunuz.
 - Müziksel ifade kullanımı performansın kalitesini nasıl etkiler?
 - Toplu seslendirmede entonasyonun önemi nedir?
- Öğrencilerin eseri seslendirirken ritmik yapı, söyleme teknikleri gibi müziksel bileşenlere uymalarını sağlayınız.
- Öğrencilerden seslendirdikleri eserlerin toplumun kültürel yaşamındaki yeriyle ilgili düşüncelerini sınıf arkadaşlarıyla paylaşmalarını isteyiniz.

2.2. Etkinlik

Etkinlik İsmi	Marşları, Şarkıları, Türküleri Müziksel Söyleyelim		
Süre/Bireysel-Grup	 40 dk.	 Grup	
Yöntem ve Teknik	Kulaktan Şarkı Öğretimi		
	• Bu etkinlik sırasında öğrencilerin “Marşları, Şarkıları, Türküleri Müziksel Söyleyelim” çalışmasını karekodda ve etkinliğin sonunda örneği verilen Kontrol Listesi’ni çoğaltarak izleyiniz. • Etkinlik öncesinde Kontrol Listesi’ni öğrencilerle paylaşarak ölçütler hakkında bilgi sahibi olmalarını ve listeden faydalanmalarını sağlayınız.		

- Aşağıdaki basamakları uygulayınız.
 - Marş/şarkı/türkü söylerken diyafram kullanımına dikkat etmelerini isteyiniz.
 - Marşın/şarkının/türkünün eser yapısına dikkat etmeleri gerektiğini söyleyiniz.
 - Marş/şarkı/türkü söylerken uygun söyleme tekniklerinin kullanımına dikkat etmelerini isteyiniz.
 - Marş/şarkı/türkü söylerken ritmine, hız ve gürlük terimlerine dikkat ederek söylemelerini isteyiniz.

Kontrol Listesi

Öğrenmeyi İzleme

- Aşağıda örneği verilen ve çoğaltmanız için yandaki karekodda da yer alan Kontrol Listesi'yle öğrencilerin marşları, şarkıları ve türküleri müziksel söyleme çalışmalarını izleyiniz.

KONTROL LİSTESİ				
Öğrencinin Adı-Soyadı :-..... Sınıfı-Numarası :-.....				
DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ			EVET	HAYIR
1	Marş/şarkı/türkü söylemeye başlamadan önce bedensel rahatlama hareketleriyle nefes ve ses egzersizleri yaptı.			
2	Marş/şarkı/türkü söylerken kelimeleri doğru söyledi.			
3	Marş/şarkı/türkü söylerken tartımlara dikkat etti.			
4	Marş/şarkı/türkü söylerken hız ve gürlük terimlerine dikkat etti.			
5	Marş/şarkı/türkü söylerken uygun söyleme tekniklerini kullandı.			
6	Marş/şarkıyı/türküyü müziksel bileşenleri uygulayarak söyledi.			
7	Marş/şarkıyı/türküyü türüne uygun söyledi.			
Değerlendirme: "HAYIR" bölümüne işaretlediğiniz davranışlara yönelik olarak öğrencinizin konuyla ilgili eksiklerini gidermesine yardımcı olunuz.				

Gelecek Derse Hazırlık

- Yaşanılan şehirde geçmiş yıllarda yapılmış konser, festival, sokak etkinlikleri, opera/ müzikal gibi etkinliklere ait video, afiş, broşür ve fotoğraf örneklerini hazırlayınız.
- Yaşanılan şehirdeki önemli konser salonları, kültür merkezleri ve açık hava sahneleri hakkında kısa bilgiler hazırlayınız.

2.5. YAŞANILAN ŞEHRİN MÜZİK ETKİNLİKLERİ

Dersten Önce

- Yaşanılan şehirde geçmiş yıllarda yapılmış konser, festival, sokak etkinlikleri, opera/ müzikal gibi etkinliklere ait video, afiş, broşür ve fotoğraf örneklerini sınıfa getiriniz.
- Yaşanılan şehrin önemli konser salonları, kültür merkezleri ve açık hava sahneleri hakkında hazırladığınız kısa bilgileri sınıfa getiriniz.

Dikkat Çekme

- Aşağıda verilen görseli (Görsel 2.5) etkileşimli tahtaya yansıtınız.

Görsel 2.5: Müzik etkinliklerine ait afişler

- Bu afişlerin şehrin müzik yaşamı hakkında hangi ipuçlarını verdiğini sorarak öğrencilerin yorumlamalarını isteyiniz.

Ders Süreci

- Müzik etkinliklerinin şehrin yaşantısına katkılarını aşağıdaki metinden yararlanarak açıklayınız.

Müzik etkinlikleri, bir şehrin kültürel kimliğinin oluşmasında önemli bir rol oynar. Konserler, festivaller, sokak performansları ve farklı müzik türlerini barındıran etkinlikler şehir halkına çeşitlilik sunar ve bireylerin farklı kültürlerle tanışmasına imkân sağlar. Bu etkinlikler yoluyla şehirde yaşayanlar yalnızca kendi kültürel miraslarına dair deneyim kazanmakla kalmayıp başka toplumların müzikleri yoluyla kültürel anlamda daha geniş bir bakış açısına sahip olurlar.

Sosyal açıdan bakıldığında müzik etkinlikleri aracılığıyla insanlar bir araya gelerek paylaşımında bulunurlar. Meydanlarda yapılan konserler ya da kültür merkezlerinde düzenlenen gösteriler; farklı yaş gruplarından ve toplumun farklı kesimlerden insanları buluşturarak dayanışmayı güçlendirir, dostluk ve hoşgörü bilincini artırır ve şehrin sosyal dokusunu daha canlı hâle getirir.

Müzik etkinlikleri, ekonomik ve estetik açıdan şehrin yaşamına katkıda bulunur. Turistlerin ilgisini çeken büyük festivaller, yerel esnafa ve hizmet sektörüne ekonomik canlılık getirir. Ayrıca şehirde düzenlenen nitelikli etkinlikler, kentsel mekânların estetik değerini ön plana çıkarır ve şehre sanatla bütünleşen bir görünüm kazandırır. Böylece müzik etkinlikleri hem günlük yaşamın keyifli bir parçası hem de şehrin gelişimine yön veren önemli bir unsur olur.

- Öğrencilere yaşadıkları şehirde geçmiş yıllarda düzenlenen konser, festival, sokak etkinlikleri, opera/müzikal gibi etkinliklere ait video örneklerini izletin; afiş, broşür ve fotoğraf örneklerini gösteriniz.
- Öğrencilere gözlem, araştırma, broşür ve afiş incelemesi yapma tekniklerini aşağıdaki tanımlamalardan yararlanarak açıklayınız.

Gözlem

Bu teknikle gözlemlenmek istenen etkinlik, gözlem yapan kişi tarafından deneyimlenir. Gözlem sırasında ortam, mekân özellikleri, katılımcılar, müzisyenler, müzik türü gibi unsurlar doğrudan izlenerek çıkarımlar not edilebilir.

Araştırma

Araştırma tekniği, etkinliklerle ilgili yazılı ve görsel kaynaklardan bilgi toplamayı ifade eder. Bu amaçla genel ağıdan, kitaplardan, gazetelerden veya dergilerden yararlanılabileceği gibi sosyal medyadaki paylaşımlardan da yararlanılabilir.

Broşür İncelemesi

Broşürler genellikle bir etkinliği tanıtmak için hazırlanır. İçinde etkinliğin adı, tarihi, yeri, sanatçıları gibi bilgiler bulunur. Broşürleri inceleyerek etkinlik hakkında ayrıntılı bilgilere ulaşılabilir.

Afiş İncelemesi

Afişler, görsel açıdan dikkat çekici tanıtım araçlarıdır. Afişlere bakılarak etkinliğin türü, kime hitap ettiği ve nerede düzenlendiği anlaşılabılır. Görseller, renkler ve semboller de etkinliğin hedef kitlesi hakkında fikir verebilir.

Sıra Sizde

- Öğrencileri dört gruba ayırınız.
- Her gruptan gözlem, araştırma, broşür incelemesi ve afiş incelemesi tekniklerinden birini seçmesini ve o yıl içinde yapılacak müzik etkinliklerine yönelik bilgi toplamasını isteyiniz. Bu süreçte öğrencilerin etkinlikler arasındaki çeşitliliği ve farklılıkları merak ederek keşfetmelerine yardımcı olunuz.

- Her gruptan aşağıda verilen görev tanımlarını not etmelerini isteyiniz.

1. Grup: Gözlem

Görev: Şehrinizdeki bir müzik etkinliğini izleyiniz.

2. Grup: Araştırma

Görev: Genel ağ, gazete ve sosyal medya üzerinden şehirdeki müzik etkinliklerini araştırınız.

3. Grup: Broşür İncelemesi

Görev: Belediyenin veya kültür merkezlerinin hazırladığı müzik etkinliği broşürlerini inceleyiniz.

4. Grup: Afiş İncelemesi

Görev: Şehrin çeşitli yerlerinde bulunan etkinlik afişlerini inceleyiniz.

- Etkinliğin tarihi, türü, mekânı, etkinliğe katılım şekli, etkinlikte yer alan sanatçılar ve izleyici profili hakkında elde ettiğiniz bilgileri not ediniz.
- Etkinliğin adı, tarihi, mekânı, türü, etkinlikte yer alan sanatçılar, etkinliğe katılım şekli ve izleyici profili verilerini içeren tabloyu (Tablo 2.6) hazırlayınız.

Tablo 2.6: Şehrimizdeki Müzik Etkinlikleri

Etkinliğin adı	Tarihi	Yapıldığı yer	Türü (konser, festival vb.)	Yer alan sanatçılar	Katılım şekli (ücretli, ücretsiz vb.)	İzleyici profili

- Hazırladığınız tabloyu etkileşimli tahtaya yansıtınız. Öğrencilerden topladıkları bilgileri/ verileri tabloya yazıp sınıfta sunmalarını isteyiniz.
- Tablo tamamlandığında öğrencilere aşağıdaki soruları sorunuz, onlardan tabloyu yorumlamalarını ve etkinliklerin ortak olan ve olmayan özelliklerini belirlemelerini isteyiniz.
 - Hangi özellikler birden fazla etkinlikte tekrar etmektedir?
 - Hangi özellikler yalnızca bir etkinlikte görülmektedir?

Tablo 2.6

- Aşağıda çoğaltmanız için örneği verilen ve yandaki karekodda da yer alan Tablo 2.6'yı öğrencilere dağıtınız. Öğrencilerden Tablo 2.5'ten elde ettikleri genellemeleri Tablo 2.6 üzerine not etmelerini isteyiniz.

Tablo 2.6:Etkinliklere Yönelik Genellemeler

Etkinliklerin en sık yapıldığı tarihler (aylar)	
Etkinliklerin yapılmasında en çok tercih edilen mekânlar	
En çok tercih edilen etkinlik türleri	
Etkinliklerin düzenlenmesinde en çok tercih edilen katılım şekli (ücretli, ücretsiz vb.)	
Etkinliklerde sıklıkla yer alan sanatçılar	
Etkinliklere en çok katılan izleyici profili (çocuk, genç, orta yaşlı, genel izleyici vb.)	

- Öğrencilere aşağıdaki soruları sorarak öğrencilerin şehrin müzik etkinlikleri hakkında çıkarım yapmalarını sağlayınız.

En sık etkinlik düzenlenen ay hangisidir?

En çok tercih edilen mekân hangisidir?

En sık düzenlenen etkinlik türü hangisidir?

Etkinliğe en sık katılım şekli hangisidir?

Etkinlikler en fazla hangi yaş grubuna yönelik yapılmaktadır?

- Sınıfı tartışma ortamına uygun hâle getiriniz.
- Öğrencilerin yukarıdaki sorular ve örüntülerden hareketle şehrin müzik etkinlikleri hakkında önermede bulunmalarını ve önermelerini tahtaya yazmalarını sağlayınız.
- Her önerme sonrası bir öğrenciden duyduğunu özetlemesini, diğer öğrenciden saygılı bir şekilde geri bildirim vermesini isteyerek katılımı dönüşümlü olarak takip ediniz. Önerme paylaşımı sırasında öğrencilere söz kesmeme, göz teması kurma, not alma, özetleme gibi etkin dinleme kurallarını hatırlatınız.

Öğrenmeyi İzleme

- Öğrencilerin yaşadıkları şehrin müzik etkinliklerini genellemeye yönelik öğrenmelerini, 75. sayfada örneği verilen ve çoğaltmanız için yandaki karekodda da yer alan Öğrenme Günlüğü'yle izleyiniz.

Öğrenme Günlüğü

ÖĞRENME GÜNLÜĞÜ	
Öğrencinin Adı-Soyadı :-..... Sınıfı-Numarası :-.....	
"Yaşadığınız Şehrin Müzik Etkinlikleri" konusunda öğrendiklerinizi yansıtacak bir öğrenme günlüğü yazınız. Öğrenme yolculuğunuzdaki deneyim ve öğrenmelerinizle ilgili fikirlerinizi aşağıdaki soruları cevaplayarak ifade ediniz.	
1	Yaşadığınız Şehrin Müzik Etkinlikleri konusunda öğrendiğiniz en ilginç bilgi neydi?
2	Yaşadığınız şehrin müzik etkinlikleriyle ilgili hangi konu hakkında daha fazla bilgi edinmek istersiniz?
3	Yaşadığınız Şehrin Müzik Etkinlikleri konusuna başlarken konu adının sizde uyandırdığı duygu ve düşüncelerle konu sonundaki duygu ve düşünceleriniz arasında ne gibi değişiklikler oldu?
4	Bu konuda öğrendiğiniz hangi bilgileri günlük hayatınızda kullanabilirsiniz?
5	Etkinliklerle ilgili belirtmek istediğiniz diğer düşünceleriniz nelerdir?

Performans Görevi

Performans Görevi

- Öğrencilere istedikleri bir müzik türünü seçmeleri, bu müzik türünde kültürümüze katkıda bulunmuş sanatçılardan biri hakkında araştırma yapmaları ve bu araştırmayı sunmaları için yandaki karekodda yer alan ve çoğaltmanız için aşağıda örneği bulunan Performans Görevi'ni veriniz.
- Öğrencilere performans görevini yaparken dikkat etmeleri gereken kriterler ve çalışmaların değerlendirme ölçütleri hakkında bilgi veriniz.

PERFORMANS GÖREVİ

İçerik Düzeyi	Puanlama Yöntemi
Öğrenme Çıktısı: Türk müziğinin gelişim sürecini neden ve sonuçlarıyla yorumlayabilme Türk müziğine ait eserleri müziksel söyleyebilme Müzik türlerini sınıflandırabilme Marşları, şarkıları ve türküleri müziksel söyleyebilme Yaşanılan şehrin müzik etkinliklerini genelleyebilme	Dereceli Puanlama Anahtarı Öz Değerlendirme Formu

Sevgili Öğrenciler,

Her insan farklı müzik türlerinden beslenir. Kimi zaman bir türkünün sözlerinde kendi hikâyesini bulur, kimi zaman bir caz ya da rock müziğinin ritmine kapılır. Müzik, ait olunan kültürün sesli bir aynasıdır. Sizlerden ilginizi çeken bir müzik türünü seçmeniz ve bu türde kültürümüze değerli katkılar sunmuş bir sanatçı hakkında araştırma yapmanız istenmektedir. Sanatçının müziğini dinlerken hangi duygulara kapıldığınızı, eserlerinin toplum üzerinde nasıl bir iz bıraktığını ve bu müzik türünün kültürümüzdeki yerini gözlemleyiniz. Hazırlayacağınız sunumla hem yaptığınız araştırmanın sonuçlarını paylaşmış hem de müzikle kurduğunuz kişisel bağın bir yansımasını göstermiş olacaksınız.

Kültürümüze katkıda bulunan sanatçıları araştırıp elde ettiğiniz verileri sunuma dönüştürerek arkadaşlarınızla paylaşmak için hazırlayınız.

Gözlem çalışmalarını aşağıdaki adımları takip ederek uygulayınız.

- 1. Adım:** Hangi müzik türünü seçeceğinize karar veriniz.
- 2. Adım:** Seçtiğiniz müzik türündeki önemli sanatçıları araştırınız.
- 3. Adım:** Belirlediğiniz sanatçı hakkında araştırma yapınız.
- 4. Adım:** Araştırmanızı sunuma dönüştürmek için gereken materyalinizi hazırlayınız.
- 5. Adım:** Araştırmanızı sınıf arkadaşlarınıza sunarak gözlemlerinizi paylaşınız.

Çalışmanın Değerlendirilmesi:

Yapılan performans görevi yandaki karekodda yer alan ve 77. sayfada örneği verilen Dereceleme Ölçeği ve 78. sayfada yer alan Öz Değerlendirme Formu'yla değerlendirilecektir.

Dereceleme Ölçeği

KÜLTÜRÜMÜZE KATKI SUNMUŞ SANATÇILARI ARAŞTIRMA DERECELEME ÖLÇEĞİ						
Öğrencinin Adı-Soyadı :-..... Sınıfı-Numarası :-.....						
Bu form, öğrencinin "Müzik Kültürü" temasına ilişkin değerlendirme yapmanız amacıyla hazırlanmıştır. Aşağıdaki maddeleri okuyarak öğrencinin belirtilen ölçütleri öğrenme düzeyini en doğru yansıtan seçeneği (1: Çok Zayıf-5: Çok İyi) puanlayınız.						
DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ		PUANLAR				
		1	2	3	4	5
1	Seçeceği müzik türünü belirledi.					
2	Seçtiği müzik türü ile ilgili araştırma yaptı.					
3	Seçtiği müzik türünde araştıracağı sanatçıyı belirledi.					
4	Belirlediği sanatçı hakkında araştırma yaptı.					
5	Araştırmasını sunuma dönüştürmek için gereken materyali hazırladı.					
6	Araştırma öncesi ve sonrası düşüncelerini yazıya döktü.					
7	Araştırmasını sınıf arkadaşlarına sunarak gözlemlerini yaptı.					
TABLO PUANI						
DEĞERLENDİRME: 100 üzerinden 75 puan öğrenmenin yeterli düzeyde olduğunu gösterir. 74 ve altı puanlar için öğrenme etkinlikleri tekrar edilmelidir.						
Ölçek puanını 100'lük sisteme dönüştürme: Tablodan her bir kriter için alınabilecek en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 7 ölçme kriteri vardır. Tablodan alınabilecek en yüksek puan $7 \times 5 = 35$ yöntemiyle bulunur. PUAN= [(Tablo Puanı x 100) / 35] formülü uygulanır.						

Öz Değerlendirme
Formu

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

Öğrencinin

Adı-Soyadı :

Sınıfı-Numarası :

Aşağıdaki ifadelerle katılıyorsanız "EVET"i, kısmen katılıyorsanız "KISMEN"i, katılmıyorsanız "HAYIR"ı, işaretleyiniz.

DAVRANIŞLAR		EVET	KISMEN	HAYIR
1	Araştırmam için kaynak taraması yaptım.			
2	Seçeceğim müzik türünü belirlerken farklı kaynakları taradım.			
3	Seçtiğim müzik türünde araştıracağım sanatçıyı sorunsuz belirledim.			
4	Belirlediğim sanatçı hakkında araştırma yaptım.			
5	Araştırmamı sunuma dönüştürürken görsel ve işitsel materyaller kullandım.			
6	Çalışmamı arkadaşlarımla paylaştım.			
7	Sunumda kültürümüze katkı sunmuş sanatçılarla ilgili sorulara net ve doğru cevap verdim.			
8	Çalışmamı zamanında teslim ettim.			

Aşağıda verilen boşluklara çalışmanız hakkındaki görüşlerinizi yazınız.

Bu çalışmada en iyi yaptığım görev:

Geliştirmem gereken yönüm:

Çalışma sırasında zorlandığım noktalar:

Değerlendirme: "HAYIR" ve "KISMEN" bölümlerindeki işaretleriniz çoğunluktaysa konuyla ilgili öğrenmelerinizi gözden geçiriniz.

Öğretmen Yorumu:

- 2. Tema ölçme ve değerlendirme sorularına yandaki karekoddan ulaşarak soruları çoğaltınız ve öğrencilerin kendilerini değerlendirmelerini sağlayınız.

2. Tema Ölçme ve Değerlendirme Soruları

- Bu bölümde cevaplamamız için toplam 5 adet soru verilmiştir.
- 1-5. soruları aşağıdaki metin ve tablodan yararlanarak cevaplayınız.

Türk müziğinin gelişim süreci; tarihî, coğrafi, dinî ve kültürel etkileşimlerin bir sonucu olarak büyük bir çeşitlilik ve zenginlik göstermiştir. Bu gelişim süreci; dönemin sosyal, kültürel ve siyasi koşullarına göre İslamiyet Öncesi Türk Müziği, İslamiyet'in Kabulü Sonrası Türk Müziği, Selçuklu ve Beylikler Dönemi Türk Müziği, Osmanlı Dönemi Türk Müziği ve Cumhuriyet Dönemi Türk Müziği başlıkları altında incelenebilir.

Aşağıdaki tabloda Türk müziğinin gelişim dönemleri, öne çıkan özellikleri ve müziğin gelişimini etkileyen unsurlar verilmiştir.

Dönem	Öne Çıkan Özellikler	Etkileyen Unsurlar
İslamiyet Öncesi	Şamanizm, sözlü kültür, kopuz kullanımı	Dinî törenler, göçebe yaşam tarzı
İslamiyet Sonrası	Tasavvuf müziği, Arap-Fars müziği etkisi	İslam kültürünün etkisi, yeni müzik anlayışı
Selçuklu-Beylikler	Tekke müziği, musikişinas sınıfının oluşumu	Mevlevilik, saray himayesi
Osmanlı	Klasik Türk müziğinin sistemleşmesi, Batı etkisi	Güçlü merkezî yapı, kültürel etkileşimler
Cumhuriyet	Batı müziği etkisi ve halk müziği derlemeleri	Modernleşme, teknolojik gelişmeler ve müzik eğitimi

1. Bu tabloya göre Osmanlı Dönemi'nde klasik Türk müziğinin sistemleşmesinin ve Batı etkisi altına girmesinin temel nedeni hangi unsur ile doğrudan ilişkilidir?

- A) Dinî törenlerin ağırlık kazanması
 B) Göçebe yaşam tarzının tamamen benimsenmesi
 C) Güçlü merkezî yapının sanatı himaye etmesi
 D) Şamanizmden İslami kültüre geçişin tamamlanması
 E) Modernleşme hareketlerinin olması

2. Metinde Türk müziğinin gelişiminde tarihî, coğrafi, dinî ve kültürel etkileşimlerin rol oynadığı belirtilmiştir.

Buna göre tablodaki etkileşimlerden hangisi İslamiyet Öncesi Dönem'in müzik üzerindeki belirleyiciliğini en fazla yansıtır?

- A) Dinî: Tasavvuf müziğinin oluşumu
 B) Coğrafi: Göçebe yaşam tarzının kopuz kullanımını desteklemesi
 C) Kültürel: Arap-Fars müziği etkisinin artması
 D) Siyasi: Güçlü merkezî yapının klasik müziği sistemleştirmesi
 E) Toplumsal: Halk müziği derleme çalışmalarının yapılması

Ölçme ve
Değerlendirme
Soruları

3. Tabloya göre İslamiyet Sonrası Dönem ve Cumhuriyet Dönemi karşılaştırıldığında iki dönemde de müziğe yeni unsurlar katılmış olmasına rağmen aralarındaki farklılaşmanın nedeni nedir?

- A) İslamiyet sonrasında sadece sözlü kültürün devam etmesi- Cumhuriyet Dönemi'nde nota yazımının başlaması
- B) İslamiyet sonrasında Arap-Fars müziğinin etkisinin başlaması- Cumhuriyet Dönemi'nde modernleşme amacıyla Batı müziği etkisine odaklanması
- C) İslamiyet sonrasında saray himayesinin olması-Cumhuriyet Dönemi'nde devlet desteğinin sona ermesi
- D) İslamiyet sonrasında sadece dinsel içerikli müzik üretilmesi- Cumhuriyet Dönemi'nde sadece askerî müzik üretilmesi
- E) İslamiyet sonrasında yeni müzik anlayışının kabul edilmesi- Cumhuriyet Dönemi'nde sadece yerel müziklere ağırlık verilmesi

4. Metinde ve tabloda Türk müziğinin gelişim sürecinin "çeşitlilik ve zenginlik" gösterdiği belirtilmektedir.

Bu çeşitlilik ve zenginliğin sürekliliğini sağlayan en temel etken nedir?

- A) Türk müziğinin tarih boyunca herhangi bir dış etkileşime izin vermemesi
- B) Her yeni dönemin bir önceki dönemin özelliklerini tamamen yok sayması
- C) Her dönemin kendi sosyal ve kültürel koşullarına göre şekillenerek yeni müzik anlayışları ve formları geliştirmesi
- D) Tüm dönemlerde müziğin tek bir çalgı (kopuz) ile icra edilmesi kuralının bozulmaması
- E) Türk müziğinin farklı coğrafyalarda yaşayan toplulukların kültürleriyle hiç etkileşime girmemesi

5. Tablodan yararlanarak iki ardışık dönem seçiniz. Seçtiğiniz dönemlere yönelik Türk müziğinin gelişim sürecini en az iki etkene bağlı olarak açıklayınız.

.....
.....

6. 81. sayfada yer alan ve yandaki karekodda da örneği bulunan Öz Değerlendirme Formunu verilen senaryoya göre cevaplayınız.

Türk müziği repertuarından seçtiğiniz bir eseri hazırlık aşamalarına, Türk müziği icra tekniklerine ve müziksel bileşenlerine dikkat ederek seslendiriniz. Seslendirme çalışmanızı Öz Değerlendirme Formu ile değerlendiriniz.

Öz Değerlendirme
Formu

Öz Değerlendirme Formu

Bu değerlendirme formu, Türk müziğine ait eserleri müziksel söyleme çalışmanızı değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır. Her bir ifadeyi dikkatlice okuyarak kendinizi 1'den 5'e kadar (1: Çok Zayıf-5: Çok İyi) puanlayınız ve soruları cevaplayınız.

A. Beden Hazırlığı

İfadeler

- Nefes tekniklerini uyguladım. ● 1 ● 2 ● 3 ● 4 ● 5
- Duruşumu söylemeye uygun hâle getirdim. ● 1 ● 2 ● 3 ● 4 ● 5
- Söylemeden önce ses egzersizleri yaptım. ● 1 ● 2 ● 3 ● 4 ● 5

I. Söyleme çalışmasından önce yaptığım hazırlıklar

.....

B. Teknik Kullanımı

İfadeler

- Uygun söyleme tekniklerini kullandım. ● 1 ● 2 ● 3 ● 4 ● 5
- Türk müziğine ait eserleri söylerken duygusunu yansıtmaya çalıştım. ● 1 ● 2 ● 3 ● 4 ● 5

II. Söyleme sırasında kullandığım teknikler ve karşılaştığım zorluklar

.....

C. Müzikal Bileşenler

İfadeler

- Türk müziğine ait eserleri ritmine dikkat ederek söyledim. ● 1 ● 2 ● 3 ● 4 ● 5
- Türk müziğine ait eserleri ezgisine dikkat ederek söyledim. ● 1 ● 2 ● 3 ● 4 ● 5

III. Türk müziğine ait eserleri söylerken dikkatimi çeken müziksel bileşenler

.....

7. Aşağıdaki tabloda müzik türleri verilmiştir. Her satırdaki müzik türünü uygun ana kategori ile eşleştiriniz.

Müzik Türü	Kategori Etiketleri
(.....) I. Senfoni	a) Klasik
(.....) II. Türkü	b) Halk/Etnik
(.....) III. Pop	c) Popüler
(.....) IV. Metal	ç) Caz
(.....) V. Rock	d) Elektronik
(.....) VI. Rap	e) Fonksiyonel
	f) Dinî/Spiritüel
	g) Deneysel

Öz Değerlendirme
Formu

8. Aşağıdaki Öz Değerlendirme Formu'nu verilen senaryoya göre cevaplayınız.

Okulunuzda düzenlenecek bir müzik etkinliğinde koroda görev alacaksınız. Belirlenen eserleri (marş, şarkı ya da türkü) hazırlık aşamalarına, uygun söyleme tekniklerine ve müziksel bileşenlerine dikkat ederek seslendiriniz. Bu söyleme çalışmasını Öz Değerlendirme Formu ile değerlendiriniz.

Öz Değerlendirme Formu

Bu Öz Değerlendirme Formu marşları, şarkıları ve türküleri müziksel söyleme çalışmanızı değerlendirmek amacıyla verilmiştir. Her bir ifadeyi dikkatlice okuyarak kendinizi 1'den 5'e kadar (1: Çok Zayıf-5: Çok İyi) puanlayınız ve soruları cevaplayınız.

A. Beden Hazırlığı

İfadeler

- Nefes tekniklerini uyguladım. ● 1 ● 2 ● 3 ● 4 ● 5
- Duruşumu söylemeye uygun hâle getirdim. ● 1 ● 2 ● 3 ● 4 ● 5
- Söylemeden önce ses egzersizleri yaptım. ● 1 ● 2 ● 3 ● 4 ● 5

I. Söyleme çalışmasından önce yaptığım hazırlıklar

.....

B. Teknik Kullanımı

İfadeler

- Uygun söyleme tekniklerini kullandım. ● 1 ● 2 ● 3 ● 4 ● 5
- Marşı, şarkıyı, türküyü seslendirirken duygusunu yansıtmaya çalıştım. ● 1 ● 2 ● 3 ● 4 ● 5

II. Söyleme esnasında kullandığım teknikler ve karşılaştığım zorluklar

.....

C. Müzikal Bileşenler

İfadeler

- Marşı, şarkıyı, türküyü ritmine dikkat ederek söyledim. ● 1 ● 2 ● 3 ● 4 ● 5
- Marşı, şarkıyı, türküyü ezgisine dikkat ederek söyledim. ● 1 ● 2 ● 3 ● 4 ● 5

III. Marşı, şarkıyı, türküyü söylerken dikkatimi çeken müziksel bileşenler

.....

9-12. soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız.

Bursa Büyükşehir Belediyesi ve yerel kurumlar aynı ay içinde aşağıdaki üç etkinliği planlamıştır.

I. Kültürpark Açık hava "Bursa Ezgileri": 11 Mayıs, 20.30, ücretsiz, halk müziği ağırlıklı konser. Metroya yürüme mesafesi, geniş alan.

II. Oda Müziği Gecesi: 18 Mayıs, 19.00, biletli, klasik-çağdaş karışık repertuarlı konser. Salon kapasitesi 600; otopark mevcut, toplu taşıma duraklarına yakın.

III. Mudanya İskele Meydanı Sahne: 25 Mayıs, 18.00, ücretsiz, yerel müzik grupları konseri. Sahil hattı açık alan, hafta sonu yoğunluğu yüksek, deniz otobüsü bağlantısı var.

- 9. Ücret, saat ve ulaşım olanakları birlikte düşünüldüğünde hangi etkinlik en yüksek katılım potansiyelini taşımaktadır?**

.....

- 10. Etkinliklere iki ortak, iki ayırıştırıcı özellik yazınız (mekân türü, hedef kitle, erişim, zaman vb.).**

Ortak özellik:

.....

Ayırıştırıcı özellik:

.....

- 11. Tarih ve saat bilgilerine bakarak Bursa'da mayıs ayında etkinliklerin daha çok hangi saatlerde yapıldığı sonucu çıkarılabilir?**

.....

- 12. Üç etkinliğin saat, ücret ve erişim verileri birlikte değerlendirildiğinde Bursa'da mayıs ayında etkinliklere katılımı artıracak müdahale aşağıdakilerden hangisi olamaz?**

- A) Etkinliklerin hafta sonu planlanması
- B) Etkinlik ücretlerinin ekonomik olması
- C) Öğrencilere ek kontenjan ayrılması
- D) Etkinlik mekânlarına ek ulaşım imkânı sağlanması
- E) Etkinliklerin mesai saatinde planlanması

- Temayla ilgili daha fazla ek soruya yandaki karekoddan ulaşabilirsiniz.

Ölçme ve
Değerlendirme
Ek Soruları

2. Tema Farklılaştırma

ZENGİNLEŞTİRME

Bireysel-Grup

Bireysel

Öğrenme Çıktısı

- MÜZ.10.2.1. Türk müziğinin gelişim sürecini neden ve sonuçlarıyla yorumlayabilme
- MÜZ.10.2.2. Türk müziğine ait eserleri müziksel söyleyebilme
- MÜZ.10.2.3. Müzik türlerini sınıflandırabilme
- MÜZ.10.2.4. Marşları, şarkıları ve türküleri müziksel söyleyebilme
- MÜZ.10.2.5. Yaşanılan şehrin müzik etkinliklerini genelleyebilme

■ Aşağıdaki basamakları uygulayarak etkinliğin tamamlanmasını sağlayınız.

- Öğrencilere marş, şarkı ve türkü örnekleri vererek öğrencilerden istedikleri bir eseri seçmelerini isteyiniz.
- Öğrencilerden seçtikleri eserin solfejini yapmalarını isteyiniz.
- Öğrencilerden seçtikleri eseri uygun söyleme teknikleriyle müziksel söylemelerini isteyiniz.
- Çalgı çalabilen öğrencilerin verilen esere çalgılarıyla eşlik etmelerini isteyiniz.

Değerlendirme

- Öğrencilerin çalışmalarını, çoğaltmanız için aşağıda örneği verilen ve yandaki karekod-da da yer alan Kontrol Listesi'yle izleyiniz.

Kontrol Listesi

KONTROL LİSTESİ			
Öğrencinin			
Adı-Soyadı :-.....			
Sınıfı-Numarası :-.....			
DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ		EVET	HAYIR
1	Verilen eserlerden birini (marş, şarkı ve türkü) seçti ve solfejini yaptı.		
2	Makamsal yapıda bir eser seçti ve eserin solfejini yaptı.		
3	Verilen eseri uygun söyleme teknikleriyle müziksel söyledi.		
4	Verilen esere çalgısıyla eşlik etti.		
Değerlendirme: "HAYIR" bölümüne işaretlediğiniz davranışlara yönelik olarak öğrencini- zin konuyla ilgili eksiklerini gidermesine yardımcı olunuz.			

DESTEKLEME

Bireysel-Grup

Bireysel

Öğrenme Çıktısı

- MÜZ.10.2.1. Türk müziğinin gelişim sürecini neden ve sonuçlarıyla yorumlayabilme
- MÜZ.10.2.2. Türk müziğine ait eserleri müziksel söyleyebilme
- MÜZ.10.2.3. Müzik türlerini sınıflandırabilme
- MÜZ.10.2.4. Marşları, şarkıları ve türküleri müziksel söyleyebilme
- MÜZ.10.2.5. Yaşanılan şehrin müzik etkinliklerini genelleyebilme

■ Aşağıdaki basamakları uygulayarak etkinliğin tamamlanmasını sağlayınız.

- Öğrencilerden çeşitli müzik türlerinden birini seçmelerini isteyiniz.
- Öğrencilerden seçtikleri müzik türüne ait eserleri çeşitli kaynaklardan araştırmalarını isteyiniz.
- Öğrencilerden belirledikleri eserleri farklı uygulamalar aracılığıyla dijital ortamda listelemelerini isteyiniz.
- Öğrencilerin oluşturdukları çalma listelerinden sınıf ortamında dijital/teknolojik araçlar yardımıyla dinleti yapmalarını sağlayınız.

Değerlendirme

- Öğrencilerin çalışmalarını, çoğaltmanız için aşağıda örneği verilen ve yandaki karekod-da da yer alan Kontrol Listesi'yle izleyiniz.

KONTROL LİSTESİ				
Öğrencinin				
Adı-Soyadı :				
Sınıfı-Numarası :				
DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ			EVET	HAYIR
1	Çeşitli müzik türlerinden birini seçti.			
2	Seçtiği müzik türüne ait eserleri farklı kaynaklardan araştırdı.			
3	Seçtiği müzik türüne ait eserleri listeleyerek çalma listesi oluşturdu.			
4	Yaptığı çalışmayı dijital/teknolojik araçlar aracılığıyla sundu.			
Değerlendirme: "HAYIR" bölümüne işaretlediğiniz davranışlara yönelik olarak öğrencinizi konuyla ilgili eksiklerini gidermesine yardımcı olunuz.				

Kontrol Listesi

Temanın
içeriğine
bu karekod
üzerinden
ulaşabilirsiniz.

3. TEMA

MÜZİKSEL TASARIM

DERS SAATİ	12 saat
İÇERİK ÇERÇEVESİ	Üç Vuruşlu Ölçü Türlerinde Ritim Eşliği ve Müzikle Ritmik Hareket
ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ	MÜZ.10.3.1. Üç vuruşlu ölçü türlerinde ritim eşliği yaratabilme a) Üç vuruşlu ölçü türlerinde oluşturacağı ritim eşliğinin kullanım amacını belirler. b) Ritim eşliği oluşturmak için gerekli öğeleri seçer. c) Seçtiği öğelerle üç vuruşlu ölçü türlerinde özgün ritim eşliği oluşturur. MÜZ.10.3.2. Müzikle ritmik hareket edebilme a) Müziğe ilişkin ritmi algılar. b) Ritme uygun hareket eder. c) Ritmik hareket becerilerini sergiler.
ANAHTAR KAVRAMLAR	drama, hareket, ritim eşliği, sahne performansı

Temayla ilgili özet
bilgilere yandaki
karekodan
ulaşabilirsiniz.

Ön Değerlendirme

- Öğrencilerden aşağıdaki soruları yanıtlamalarını isteyiniz.
- Üç vuruşlu ölçü türleri nelerdir?
- Üç vuruşlu ölçüde bildiğiniz bir eseri seslendirirken esere nasıl eşlik edersiniz?
- Üç vuruşlu ölçü türünde kullanılan ritim kalıpları nelerdir?

Bağlantı Noktası

- Öğrencilere müzikleri üç vuruşlu ölçü türlerinden olan halk danslarından örnek video kayıtlarını izleterek aşağıdaki yönerge içeriklerini uygulatınız.
- Bedeninizi kullanarak izlediğiniz halk dansları figürlerini taklit ediniz.
- Vurmalı bir çalgıyla veya kaleminizle üç vuruşlu ölçü türünde izlediğiniz danslara doğaçlama olarak ritim eşliği oluşturunuz.

3.1. ÜÇ VURUŞLU ÖLÇÜ TÜRLERİNDE RİTİM EŞLİĞİ

Dersten Önce

- Üç vuruşlu ölçüleri ve vuruş şekillerini tanıtan görselleri sınıfa getiriniz.
- Öğrencilerin ritim eşliği yapacakları üç vuruşlu ölçüdeki eserlerin ses kayıtlarını/notalarını sınıfa getiriniz.
- Üç vuruşlu ölçüde yazılmış olan eserlere eşlik edebilmek için çeşitli vurmalı çalgıları hazır bulundurunuz.
- Eserlere uygun üç vuruşlu ölçüdeki ritim kalıplarını ifade edecek kodlamaları hazır bulundurunuz.
- Eserlerin yazılı notasını veya nota görsellerini dijital araçlar kullanarak yansıtmaya hazır hâle getiriniz.
- Ritmik yapıların veya kodlamaların yazılı olduğu kartları veya materyalleri sınıfa getiriniz.

Dikkat Çekme

- Yandaki Ritim Eşliği karekodunda çalınan ritimleri öğrencilerden el çırparak ya da masaya kalemleriyle vurarak tekrar etmelerini isteyiniz.
- Öğrencilerden tekrar ettikleri ritimler arasında ne gibi farklılıklar hissettiklerini söylemelerini isteyiniz.

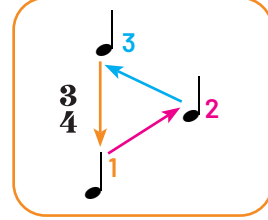

Ritim Eşliği

Ders Süreci

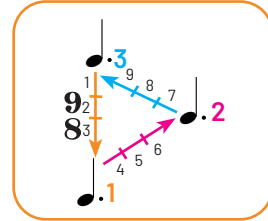
- Öğrencilere üç vuruşlu ölçü türlerini hatırlatıp aşağıda yer alan görsellerdeki gibi vuruş şekillerini göstererek ritmik vuruşları yaptırınız.

3/4 Ölçü: İçinde üç tane dörtlük oranında nota bulunan ölçü demektir. 3/4 sayılarıyla gösterilir. Notaların sürelerini ölçmek için elle yapılan sayma hareketine vuruş denir. Üç dörtlük ölçü içinde üç tane birbirine eşit sürede vuruş vardır. Vuruş görseldeki gibidir (Görsel 3.1).

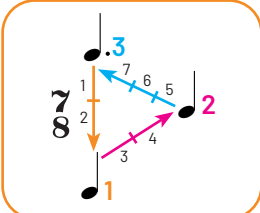
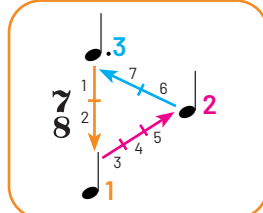
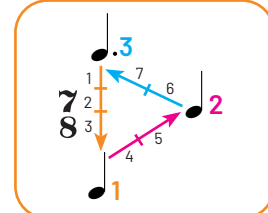
Görsel 3.1: 3/4 vuruş şekli

9/8 Ölçü: Üç vuruşlu bir ölçüdür. Nota birimi 8'liktir. Bir ölçüde üç tane birim vuruş vardır ve her birim ikiye ve üçerli bölümlere ayrılır. Bir ölçü içinde 9 tane 8'lik oranında nota bulunur. Dokuz sekizlik ölçü, aksak ölçüler grubundandır. Vuruşları ve bölümleri belirlemek için el görseldeki gibi vuruş yapar (Görsel 3.2).

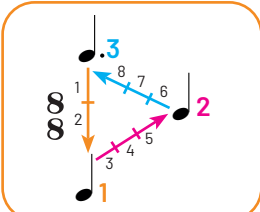
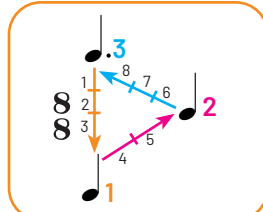
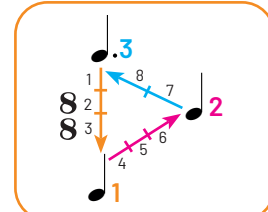

Görsel 3.2: 9/8 vuruş şekli

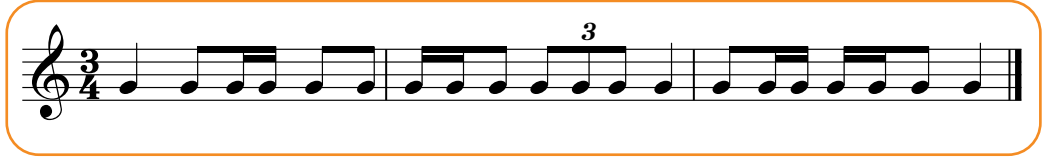
7/8 Ölçü: Ölçü içindeki iki vuruşun ikiye, diğer vuruşun üçe bölündüğü üç vuruşlu karma bir ölçüdür. Aksak bir yapıya sahiptir. Vuruş şekli görsellerdeki gibidir (Görsel 3.3, 3.4, 3.5).

Görsel 3.3: 7/8 vuruş şekli
(2+2+3)Görsel 3.4: 7/8 vuruş şekli
(2+3+2)Görsel 3.5: 7/8 vuruş şekli
(3+2+2)

8/8 Ölçü: 8 tane sekizlik notanın süre değerleri toplamında nota bulunan ölçüdür. Birim nota değeri 8'liktir. İki tane üç zamanlı ve bir tane iki zamanlı ölçülerin birleşmesinden oluşur. Üç zamanın ve iki zamanın farklı varyasyonlarının birleşmesinden meydana gelir (2+3+3), (3+2+3) (3+3+2). Vuruş şekli görsellerdeki gibidir (Görsel 3.6, 3.7, 3.8).

Görsel 3.6: 8/8 vuruş şekli
(2+3+3)Görsel 3.7: 8/8 vuruş şekli
(3+2+3)Görsel 3.8: 8/8 vuruş şekli
(3+3+2)

- Üç vuruşlu ölçü türüne ait (3/4, 9/8, 7/8, 8/8) eserler arasından ritim eşliği oluşturmak amacıyla uygun eser seçiniz.
- Üç vuruşlu ölçü türüne ait seçilen eseri dijital/teknolojik araçlar yardımıyla öğrencilere dinletiniz.
- Öğrencilere aşağıdaki soruyu sorarak fikir alışverişinde bulunmalarını sağlayınız.
 - Dinletilen eser hangi üç vuruşlu ölçü türünde yazılmış olabilir?
- Seçilen esere ritim eşliği oluşturmadan önce üç vuruşlu ölçü türleriyle ilgili öğrencilere aşağıdaki soruları sorunuz.
 - Üç vuruşlu ölçü türleri nelerdir?
 - 3/4 ölçünün vuruş şeklini el hareketinizle gösteriniz.
 - 7/8 ölçü kaç tane sekizlik notanın birleşiminden meydana gelir?
 - 8/8 ölçü sayısının kaç çeşit nota gruplaması vardır?
 - Bildiğiniz eserlerden 9/8 ölçü sayısında yazılmış bir örnek veriniz.
- Esere uygun ritim kalıplarını gösteriniz (Görsel 3.9, Görsel 3.10, Görsel 3.11 ve Görsel 3.12). Öğrencilerden el çırparak, kalemle masaya vurarak veya vurmali bir çalgıyla tekrar etmelerini isteyiniz.

Görsel 3.9: 3/4 ölçüde ritim kalıpları

Görsel 3.10: 9/8 ölçüde ritim kalıpları

Görsel 3.11: 7/8 ölçüde ritim kalıpları

(2+3+3)

(3+2+3)

(3+3+2)

Görsel 3.12: 8/8 ölçüde ritim kalıpları

- Türk müziğinde üç vuruşlu (darplı) ölçüye karşılık gelen usullerin vuruşlarını öğrencilere gösteriniz.
- Türk müziğinde karşılığı olan usullerin vuruş şekillerini öğrencilere gösterip ritmik vuruşlarını ellerinizi dizlerinize vurarak yapınız.

düm

Sema

düm

tek

tek

tek

tek

dü-üm

te

Sofyan

düm

te

ke

ke

dü-üm

Türk Aksağı

dü-üm

te-ek

tek

te-ek

tek

Devrituran

dü-üm

te-ek

te-e-ek

Müsemmen

dü-ü-üm

te-ek

te-e-ek

- Aşağıdaki Beden Perküsyonu tablosunu tahtaya yansıtınız ve gösterip yaptırma yöntemi kullanarak öğrencilerden 91. sayfada verilen görsellerdeki (Görsel 3.9, 3.10, 3.11, 3.12) örnek ritim kalıplarını tablo 3.1'deki hareketlere göre tekrar etmelerini isteyiniz.

Tablo 3.1: Beden Perküsyonu

 Parmak Şıklatma	 Alkış Tutma
 Sağ Elle Göğse Vurma	 Sol Elle Göğse Vurma
 Sağ Ayak Vurma	 Sol Ayak Vurma
 Dizlere Vurma	 Sus

3.1. Etkinlik

Etkinlik İsmi

Ritim Eşliği Yaratalım

Süre/Bireysel-Grup

40 dk.

Grup

Materyaller

"Cumhuriyet Marşı", "Hanım Kız" ve "Evlerinin Önü Handır" adlı eserlerin ezgileri/ses kayıtları, etkileşimli tahta, çelik üçgen, tef, kalem, tahta çubuk, zil

Yöntem ve Teknik

Gösterip-yaptırma

- Bu etkinlikte 96. sayfada örneği verilen ve karekodda da yer alan Kontrol Listesi'ni çoğaltarak öğrencilerin üç vuruşlu ölçü türlerinde ritim eşliği yaratabilmeye yönelik öğrenmelerini izleyiniz.

- Etkinlik öncesinde Kontrol Listesi'ni öğrencilerle paylaşarak öğrencilerin ölçütleri tanıdıklarını ve çalışmalarında bu ölçütlerden yararlanmalarını sağlayınız.

- Aşağıdaki basamakları uygulayınız.

- Öğrencilere aşağıdaki karekodda verilen üç vuruşlu ölçü türündeki *Cumhuriyet Marşı*, *Hanım Kız* ve *Evlerinin Önü Handır* adlı eserlerin eşliklerini dinletiniz.

- Öğrencilerden üç vuruşlu ölçüde ritim kalıpları oluşturabilmeleri amacıyla dinledikleri eserlerden birini seçmelerini isteyiniz.
- Öğrencilerden aşağıda verilen üç vuruşlu ölçüdeki örnek ritim kalıplarından yararlanarak kullanacakları kalıpları belirlemelerini isteyiniz.

- Öğrencilere yukarıda verilen örneklerden üç vuruşlu ölçü türündeki eserlere uygun ritim kalıpları seçtiriniz.
- Öğrencilerden seçtikleri ritim kalıplarıyla üç vuruşlu ölçü türündeki eserlere uygun ritim eşliği oluşturmalarını isteyiniz.
- Öğrencilere eserleri topluca söyletiniz ve farklı ritim çalgılarıyla öğrencilerin eserlere eşlik etmelerini sağlayınız.
- Öğrencilerden beden perküsyonu ve seçtikleri farklı ritim kalıplarını kullanarak eserlere eşlik etmelerini isteyiniz.
- Öğrencilere *Hanım Kız* türküsünü dinletiniz.
- Öğrencilerden dinletilen türküye önce aşağıda verilen I numarayla belirtilen yanlış kalıpla ardından II numarayla belirtilen doğru kalıpla eşlik etmelerini isteyiniz.

- 94

CUMHURİYET MARŞI

Moderato

Söz ve Müzik: Zati Arca

f Cum hu ri yet cum hu ri yet En gü zel şey hür ri yet

5 Ni ce zah met ni ce e mek Ver di sa na bu mil let

9 Ni ce zah met ni ce e mek Ver di sa na bu mil let

HANIM KIZ

Yöresi: Tunceli/Ovacık

Halk Türküsü

Ha nım kız ne re gi der sin Ha nım kız ne

4 re gi der sin Su ya gi de rim su ya

7 su ya gi de rim su ya

- Öğrencilere tekrar ettikleri ritim eşliğinin eserle uyumlu olup olmadığına dair sorular sorunuz.
- Oluşturulan ritim eşlikleriyle ilgili öğrenmeleri kontrol listesiyle izleyiniz.

Kontrol Listesi

Öğrenmeyi İzleme

- Çoğaltmanız için aşağıda örneği verilen ve yandaki karekodda da yer alan Kontrol Listesiyle öğrencilerin ritim eşliği yaratma etkinliğini izleyiniz.

KONTROL LİSTESİ			
Öğrencinin Adı-Soyadı :-..... Sınıfı-Numarası :-.....			
Öğrencilerin üç vuruşlu ölçü türlerinde ritim eşliği yaratabilmelerine yönelik öğrenmelerini izlemek amacıyla aşağıdaki maddeleri okuyunuz ve her maddeye ilişkin tablodaki uygun bölümü işaretleyiniz.			
DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ		EVET	HAYIR
1	Seçilen esere ritmik eşlik oluşturma amacıyla üç vuruşlu ölçü türünde ritim kalıpları belirledi.		
2	Dinlediği üç vuruşlu ölçü türündeki eserlere uygun öğeleri seçti.		
3	Seçtiği öğelerle üç vuruşlu ölçü türlerinde özgün ritim eşlikleri oluşturdu.		
4	Üç vuruşlu ölçü türündeki esere uygun belirlediği ritim kalıplarını el çırparak, kalemle sıraya vurarak veya vurmali çalgılarla tekrar etti.		
5	Üç vuruşlu ölçü türündeki esere belirlediği ritim kalıplarına uygun beden perküsyonuyla eşlik etti.		
6	Esere uygun olmayan ritim kalıpları da çalarak ritmik uyumun önemini açıkladı.		
Değerlendirme: "HAYIR" bölümüne işaretlediğiniz davranışlara yönelik olarak öğrencinizin konuyla ilgili eksiklerini gidermesine yardımcı olunuz.			

Gelecek Derse Hazırlık

- Öğrencilere izletmek üzere sinema, müzikal, pandomim, dans gösterisi, gölge oyunu gibi alanlardan kesitler hazırlayınız.

3.2. MÜZİKLE RİTMİK HAREKET

Dersten Önce

- Hazırladığınız sinema, müzikal, pandomim, dans gösterisi ve gölge oyunu kesitlerini sınıfa getiriniz.
- Ritmik hareket etkinlikleri için sınıfı hareket etmeye uygun hâle getiriniz.

Dikkat Çekme

- Aşağıdaki görseli (Görsel 3.13) etkileşimli tahtaya yansıtarak öğrencilerden görseli bedensel hareketlerin uyumu ve ifade etmek istediği duygu bağlamında yorumlamalarını isteyiniz.

Görsel 3.13: Müzikal performansı

Ders Süreci

- Hazırladığınız müzik ve ritmik hareketler içeren sinema, müzikal, pandomim, dans gösterisi, gölge oyunu gibi alanlardan bir kesiti, dijital/teknolojik araçlar yardımıyla kesitin sesini önce kapatarak sonra açarak öğrencilere izletiniz.
- Öğrencilerden oyuncuların/dansçıların/sanatçıların bedensel hareketleri, mimikleri, dansları, gösteriye konu edilen olay, durum vb. ile gösterilerdeki müziğin melodik ve ritmik yapısı arasındaki ilişkiye ve duygu durumu değişikliklerine dikkat etmelerini isteyiniz. Öğrencilere aşağıdaki açıklamaları yapınız.

Müzik, sahnede anlatılan olayın duygu ve temposunu taşır. Ezginin melodik ve dinamik yapısı, kullanılan ritmik kalıplar, armonik özellikler gibi öğeler gösteriye konu edilen olay veya durumun gergin, neşeli, hızlı, yavaş, sakın vb. özelliklerinin hissedilmesini sağlar. Örneğin hızlı tempo, kısa ve tekrarlayan ritimler kovalamaca ya da heyecanı; yavaş tempo, uzun ve bağlı melodiler hüznün veya dinginliği; senkoplu ritimler ise gerilim ve şaşırtma hissini yansıtabilir. Bunun yanında majör tonaliteli eserler neşeyi, minör tonaliteli eserler ise içe dönüklüğü ve hüznün duygusunu çağırıştırabilir.

Eser Örnekleri

Sıra Sizde

- Öğrencileri sınıfın özelliğine göre birkaç gruba ayırınız.
- Her grubun yandaki karekodda yer alan eserlerden hareket ile eşlik edebilecekleri birini seçmelerini isteyiniz.
- Seçilen eseri öğrencilere birkaç kere dinletiniz.
- Eserin ritminin algılanabilmesi için her dinleme sırasında öğrencilerin alkış tutarak, maysa elle vurarak ya da beden perküsyonuyla esere eşlik etmelerini sağlayınız.
- Öğrencilerle eser hakkında konuşarak onlardan eserin hissettirdiği duyguları ifade etmelerini isteyiniz.
- Her gruptan bedensel hareket ya da drama yoluyla eserin ritmik yapısına ve anlamına uygun hareketler belirleyerek esere eşlik etmesini isteyiniz. Bu süreçte olumlu geri bildirimler vererek öğrencilerin öz güvenlerini ve cesaretlerini artırmalarına yardımcı olunuz.
- Seçilen eserin müzikal anlatımı ile öğrenciler tarafından oluşturulan bedensel hareket figürlerinin uyumuna, birbirine etki ve katkılarına dikkat çekiniz.
- Öğrencilere aşağıdaki soruları sorarak müziğin içeriğe ve hareketlere etkisi üzerine öğrencilerin tartışmalarını sağlayınız.
 - Alçalan/yükselen bir melodi izleyicide nasıl bir his uyandırır?
 - Dinamiğin bir anda yükselmesi sahnede hangi duyguyu destekler?
 - Sessizlik en etkili nerede kullanılabilir?
 - Düzenli ritimle (marş gibi) hangi tür hareketler uyumlu olur?
 - Aynı sahneye iki farklı tempo verilirse anlamda nasıl bir değişiklik olur?
 - Yürüyüş, sıçrama, dönme gibi bir hareket seçiniz. Hangi ritim seçtiğiniz hareketle daha uyumlu olur?
 - Uzun melodik cümleler hangi olay veya durum için daha uygun olabilir?
 - Kısa melodik cümleler hangi olay veya durum için daha uygun olabilir?
 - Kısa ve kesik ezgiler hangi tür hareketleri destekler?
- Her grubun esere uygun ritmik hareket becerilerini sergilemek üzere küçük bir gösteri yapmasını isteyiniz.
- Sergileme boyunca güvenli bir öğrenme ortamı oluşturarak öğrencilerin duygu, düşünce ve izlenimlerini serbestçe ifade etmelerini sağlayınız.
- Sergileme sürecinde öğrencilerin grup arkadaşlarını aktif olarak takip etmelerini ve performans karşılıklı iletişimle desteklemelerini isteyiniz.

Öğrenmeyi İzleme

- Aşağıda örneği verilen ve çoğaltmanız için yandaki karekodda da yer alan Öz Değerlendirme Formu ile 100. sayfada yer alan Akran Değerlendirme Formu'nu kullanarak öğrencilerin müzikle ritmik hareket edebilmeye yönelik öğrenmelerini izleyiniz.

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU				
Öğrencinin Adı-Soyadı :-..... Sınıfı-Numarası :-.....				
Aşağıdaki ifadelere katılıyorsanız "EVET"i, kısmen katılıyorsanız "KISMEN"i, katılmıyorsanız "HAYIR"ı, işaretleyiniz.				
DAVRANIŞLAR		EVET	KISMEN	HAYIR
1	Bedensel hareketlerle esere eşlik etmek amacıyla seçtiğim eserin ritmini algıladım.			
2	Seçtiğim eserin ritmik yapısına uygun bedensel hareketler belirledim.			
3	Seçtiğim eserin anlamına uygun bedensel hareketler belirledim.			
4	Belirlediğim hareketlerle seçtiğim eserin ritmine uygun hareket edebildim.			
5	Ritmik hareket becerimi sergileyebildim.			
Aşağıda verilen boşluklara çalışmanız hakkındaki görüşlerinizi yazınız. Çalışma sırasında öğrendiğim bilgiler: Çalışma sırasında zorlandığım noktalar: Çalışmayı yeniden yapacak olsam dikkat edeceğim hususlar: Değerlendirme: "HAYIR" ve "KISMEN" bölümlerindeki işaretleriniz çoğunluktaysa konuyla ilgili öğrenmelerinizi gözden geçiriniz. Öğretmen Yorumu:				

Akran
Değerlendirme
Formu

- Öğrencilerden yandaki karekodda yer alan ve aşağıda örneği verilen Akran Değerlendirme Formu ile arkadaşlarının çalışmalarını değerlendirmelerini isteyiniz. Öğrencilere doldurdıkları formları ilgili arkadaşlarına vermelerini söyleyiniz.

AKRAN DEĞERLENDİRME FORMU

Bu form, arkadaşınızın çalışmasını değerlendirmeniz için hazırlanmıştır. Arkadaşınızın çalışmasını geliştirmesine yönelik nesnel ve yapıcı geri bildirim vererek arkadaşınıza katkı sağlamanız beklenmektedir.

Çalışmayı Yapan Öğrencinin

Adı-Soyadı :.....-.....

Sınıfı-Numarası :.....-..... Değerlendirme Tarihi :...../...../.....

Değerlendireceğim Çalışmanın Adı :.....

A Bu çalışmanın en iyi yanı

1

B Bu çalışma hakkında beğendiğim üç özellik

1

2

3

C Bu çalışmada geliştirilmesi gerektiğini düşündüğüm üç yön

1

2

3

Performans Görevi

- Öğrencilerin seçtikleri üç vuruşlu ölçü türünde yazılmış bir türküyü müziksel bileşenlerine uygun seslendirmeleri, türküyü bedensel hareketlerle eşlik etmeleri ve uygun ritim kalıplarını kullanarak eşlik yaratmalarını öğrencilere Performans Görevi olarak veriniz.
- Öğrencilere Performans Görevi'ni yaparken dikkat etmeleri gereken kriterler ve çalışmaların değerlendirme ölçütleri hakkında dereceleme ölçeği ile bilgi veriniz.

PERFORMANS GÖREVİ	
İçerik Düzeyi	Puanlama Yöntemi
Öğrenme Çıktısı: Üç vuruşlu ölçü türünde yazılmış türküyü bedensel hareketlerle ritmik eşlik yaratma	Dereceleme Ölçeği Akran Değerlendirme Formu
Sevgili öğrenciler, Her türkünün bir hikâyesi vardır; türküler kimi zaman bir sevdanın izini sürer, kimi zaman bir köyün kaderini anlatır. Bu hikâyeler sadece sözlerle değil ritimle, ezgiyle ve bedenle de yaşatılır. Ritim eşliği, türkünün duygusunu ortaya çıkarırken türk hikâyesini canlandırmak ise sözlerin ötesindeki anlamı hissettirir. Bir türkü söylenirken davulun, tefin ya da eşlik çalgılarının sesiyle zaman akar, oyuncular sahnede o hikâyeyi yaşarlar. Üç vuruşlu ölçü türünde bir türkü seçiniz. Beden perküsyonu eşliğinde veya çeşitli materyallerden faydalanarak uygun ritim eşliği oluşturunuz. Bireysel ya da toplu hâlde yapacağınız ritim eşliği çalışmalarını aşağıdaki adımları takip ederek uygulayınız. 1. Adım: Üç zamanlı ölçü türünde bir türkü seçiniz. 2. Adım: Seçtiğiniz türkünün notalarına ve ses kayıtlarına ulaşabilmek için farklı kaynaklardan araştırma yapınız. 3. Adım: Seçtiğiniz türkünün üç zamanlı ölçüde olup olmadığına bakınız ve ölçü sayısına uygun seslendiriniz. 4. Adım: Seçtiğiniz eseri söylemeye başlamadan önce bedensel rahatlama ve ses açma çalışmaları yapınız. 5. Adım: Üç zamanlı ölçüde esere uygun ritim kalıpları oluşturunuz. 6. Adım: Esere beden perküsyonu veya çeşitli materyallerden faydalanarak eşlik ediniz. 7. Adım: Seslendirme performansınızı sınıf arkadaşlarınıza sununuz. Çalışmanın Değerlendirilmesi: Yapılan performans görevi yandaki karekodda ve 102. sayfada örneği yer alan Dereceleme Ölçeği ile öğretmeniniz tarafından değerlendirilecektir. Arkadaşınızın seslendirmesini Akran Değerlendirme Formu ile değerlendiriniz.	

ÜÇ VURUŞLU ÖLÇÜ TÜRÜNDEKİ BİR TÜRKÜYE RİTİM EŞLİĞİ YARATMA DERECELEME ÖLÇEĞİ

Öğrencinin

Adı-Soyadı :

Sınıfı-Numarası :

Bu form, öğrencinin “Müziksel Tasarım” temasındaki öğrenme becerilerini ölçmeniz amacıyla hazırlanmıştır. Öğrencinin belirtilen ölçütleri öğrenme düzeyini en doğru yansıtan seçeneği (1: Çok Zayıf-5: Çok İyi) işaretleyiniz.

DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ

PUANLAR

		1	2	3	4	5
1	Ritmik eşlik yapacağı türküyü belirledi.					
2	Seçtiği türkünün söz yazarı, bestecisi, türü hakkında araştırma yaptı.					
3	Seçtiği türkünün notalarına ve ses kayıtlarına ulaşabilmek için farklı kaynakları taradı.					
4	Seçtiği türkünün sözlerinin anlamını ve yaşanmış bir hikâyesi olup olmadığını araştırdı.					
5	Türküyü seslendirmeye başlamadan önce bedensel rahatlatma hareketleri ve ses açma çalışmaları yaptı.					
6	Türkünün ölçü sayısına uygun ritim kalıpları oluşturdu.					
7	Seçtiği ritim kalıbını çeşitli vurmali çalgılar eşliğinde seslendirdi.					
8	Türküye ritmine uygun beden perküsyonu ile eşlik etti.					
9	Türküye farklı bir ritim kalıbı ve farklı materyallerden de yararlanarak eşlik etti.					
10	Eşlik ettiği türküyü arkadaşlarına sundu.					

TABLO PUANI

DEĞERLENDİRME: 100 üzerinden 75 puan öğrenme için başarı yeterli düzeyde demektir. 74 ve altı puanlar için öğrenmeler tekrar edilmelidir.

Ölçek puanını 100'lük sisteme dönüştürme: Tablodan her bir kriter için alınabilecek en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 10 ölçme kriteri vardır. Tablodan alınabilecek en yüksek puan $10 \times 5 = 50$ yöntemiyle bulunur.

PUAN= [(Tablo Puanı x 100) / 50] formülü uygulanır.

AKRAN DEĞERLENDİRME FORMU

Bu form, arkadaşınızın çalışmasını değerlendirmeniz için hazırlanmıştır. Yapacağınız nesnel ve yapıcı geri bildirimlerle arkadaşınızın çalışmasını geliştirmesine katkı sunmanız beklenmektedir.

Çalışmayı Yapan Öğrencinin

Adı-Soyadı :.....-.....

Sınıfı-Numarası :.....-..... Değerlendirme Tarihi :...../...../.....

Değerlendireceğim Çalışmanın Adı :.....

A	Bu çalışmanın en iyi yanı
1	
B	Bu çalışma hakkında beğendiğim üç özellik
1	
2	
3	
C	Bu çalışmada geliştirilmesi gerektiğini düşündüğüm üç yön
1	
2	
3	

Ölçme ve
Değerlendirme
Soruları

- Aşağıda örneği verilen 3. Tema Ölçme ve Değerlendirme sorularına yandaki karekoddan ulaşınız. Soruları çoğaltarak öğrencilerin kendilerini değerlendirmelerini sağlayınız.

3. Tema Ölçme ve Değerlendirme Soruları

- Bu bölümde cevaplamamız için iki Öz Değerlendirme Formu verilmiştir.

1. a) *Meşeli Dağlar Meşeli, Zeytinyağlı Yiyemem Aman, Yavuz Geliyor Yavuz ve İlimon Ektim Taşa* adlı eserleri dinleyiniz. Dinlediğiniz eserlerden birini seçerek esere göre üç vuruşlu ölçüde ritim eşliği kurgulayınız.

- b) Kurguladığınız ritim eşliği çalışmalarına yönelik aşağıda yer alan ve karekoda örneği verilen Öz Değerlendirme Formu'nu doldurunuz.

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU				
Öğrencinin Adı-Soyadı :-..... Sınıfı-Numarası :-.....				
Aşağıdaki ifadelere katılıyorsanız "EVET"i, kısmen katılıyorsanız "KISMEN"i, katılmıyorsanız "HAYIR"ı, işaretleyiniz.				
DAVRANIŞLAR		EVET	KISMEN	HAYIR
1	Seçtiğim esere eşlik etmek amacıyla üç vuruşlu ölçü türünde ritim kalıpları belirledim.			
2	Üç vuruşlu ölçü türünde ritim eşliği yaratmak için ritim kalıplarını oluşturdum.			
3	Ritim eşliği oluşturmak için ritim kalıpları arasından uygun olanları seçtim.			
4	Sunumda kullanacağım konuşma kartlarını hazırladım.			
5	Seçtiğim ritim kalıpları ile üç vuruşlu ölçü türünde özgün ritim eşliği oluşturdum.			
6	Oluşturduğum ritim eşliği ile üç vuruşlu ölçü türündeki eserlere el çırparak, kalemle sıraya vurarak eşlik ettim.			
7	Oluşturduğum ritim eşliğine beden perküsyonu ile eşlik ettim.			
8	Oluşturduğum ritim eşliğine vurmali çalgı çalarak eşlik ettim.			
Çalışmanızla ilgili aşağıda verilen bölümlere görüşlerinizi yazınız. Çalışma sırasında öğrendiğim bilgiler: Çalışma sırasında zorlandığım noktalar: Çalışmayı yeniden yapacak olsam dikkat edeceğim hususlar:				
Değerlendirme: "HAYIR" ve "KISMEN" bölümlerindeki işaretleriniz çoğunluktaysa konuyla ilgili öğrenmelerinizi gözden geçiriniz.				
Öğretmen Yorumu:				

Öz Değerlendirme
Formu

2. a) Yandaki karekoddan verilen eseri dinleyiniz. Uygun bedensel hareketler kurgulayarak esere eşlik ediniz.

b) Kurguladığınız bedensel hareketlerle eşlik çalışmalarına yönelik, çoğaltmanız için aşağıda verilen ve aşağıdaki karekoddan da yer alan Öz Değerlendirme Formu'nu doldurunuz.

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU				
Öğrencinin Adı-Soyadı :-..... Sınıfı-Numarası :-.....				
Aşağıdaki ifadelere katılıyorsanız "EVET"i, kısmen katılıyorsanız "KISMEN"i, katılmıyorsanız "HAYIR"ı, işaretleyiniz.				
DAVRANIŞLAR		EVET	KISMEN	HAYIR
1	Bedensel hareketlerle esere eşlik etme amacıyla seçtiğim eserin ritmini algıladım.			
2	Seçtiğim eserin ritmik yapısına uygun bedensel hareketler belirledim.			
3	Seçtiğim eserin anlamına uygun bedensel hareketler belirledim.			
4	Belirlediğim hareketlerle seçtiğim eserin ritmine uygun hareket edebildim.			
5	Ritmik hareket becerimi sergileyebildim.			
Çalışmanızla ilgili aşağıda verilen bölümlere görüşlerinizi yazınız. Çalışma sırasında öğrendiğim bilgiler: Çalışma sırasında zorlandığım noktalar: Çalışmayı yeniden yapacak olsam dikkat edeceğim hususlar: Değerlendirme: "HAYIR" ve "KISMEN" bölümlerindeki işaretleriniz çoğunluktaysa konuyla ilgili öğrenmelerinizi gözden geçiriniz. Öğretmen Yorumu:				

Eser

Öz Değerlendirme Formu

Daha fazla soru çözmek için ek sorulara yanda verilen karekodu okutarak ulaşabilirsiniz.

Ölçme Değerlendirme Ek Soruları

RİTİM EŞLİĞİ VE HAREKET YARATMA DERECELEME ÖLÇEĞİ						
Öğrencinin Adı-Soyadı :-..... Sınıfı-Numarası :-.....						
Bu form, öğrencinin “Müziksel Tasarım” temasındaki öğrenme becerilerini ölçmeniz amacıyla hazırlanmıştır. Öğrencinin belirtilen ölçütleri öğrenme düzeyini en doğru yansıtan seçeneği (1: Çok Zayıf-5: Çok İyi) işaretleyiniz.						
DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ		PUANLAR				
		1	2	3	4	5
1	Ritmik eşlik yapacağı enstrümanları belirledi.					
2	Oluşturduğu ritim eşliğinin ölçü sayısını açıkladı ve ritmik gruplamasını yaptı.					
3	Seslendirdiği ritmi farklı ritim aletleri kullanabilen arkadaşlarıyla beraber seslendirdi.					
4	Seçtiği türkünün sözlerinin anlamını ve yaşanmış bir hikâyesi olup olmadığını araştırdı.					
5	Oluşturduğu ritmi bildiği üç vuruşlu ölçüdeki bir şarkıya uyarladı.					
6	Esere farklı ritim çalgılarıyla eşlik etti.					
7	Oluşturduğu ritim eşliğini beden perküsyonuyla ve çeşitli ritmik hareketler kullanarak seslendirdi.					
8	Üç vuruşlu ölçüdeki farklı eserlere ritim eşlikleri oluşturdu.					
9	Doğaçlama yöntemiyle bildiği bir türkünün konusuna uygun canlandırma yaptı.					
10	Canlandırma sırasında vurmali çalgılarından biriyle esere eşlik etti.					
TABLO PUANI						
DEĞERLENDİRME: 100 üzerinden 75 puan öğrenme için başarı yeterli düzeyde demektir. 74 ve altı puanlar için öğrenmeler tekrar edilmelidir.						
Ölçek puanını 100'lük sisteme dönüştürme: Tablodan her bir kriter için alınabilecek en yüksek puan 5'tir. Tabloda toplam 10 ölçme kriteri vardır. Tablodan alınabilecek en yüksek puan $10 \times 5 = 50$ yöntemiyle bulunur.						
PUAN= $[(\text{Tablo Puanı} \times 100) / 50]$ formülü uygulanır.						

SÖZLÜK

A

afiş: Bir şeyi duyurmak veya tanıtmak için hazırlanan, kalabalığın görebileceği yere asılmış, genellikle resimli duvar ilanı.

aksak ölçü: Aksak ritim ya da aksak ölçü, düzensiz veya eklemeli ölçü işaretlerini tabir etmek için kullanılan bir terimdir.

anonim: 1. Adı sanı bilinmeyen. 2. Çok ortaklı. 3. Yazanı, yapanı, söyleyeni bilinmeyen.

B

broşür: Genellikle bir şeyi tanıtmayı amaçlayan, sayfa sayısı az olan küçük kitapçık.

C-Ç-D

caz: Başlangıçta Kuzey Amerika siyahilerine aitken zamanla bütün dünyada benimsenen bir müzik türü.

E

epik: Destansı.

eşlik: Bir solist, bir çalgı veya orkestra ile birlikte müzik icra etmek.

F-G

festival: Dönemi, yapıldığı çevre, katılanların sayısı veya niteliği programla belirtilen ve özel önemi olan sanat gösterisi.

H

hicaz: Klasik Türk müziğinde dügâh perdesinde karar kılan bir makam.

hüseyni: Klasik Türk müziğinde dügâh perdesinde karar kılan bir makam.

hüzzam: Klasik Türk müziğinde segâh perdesinde karar kılan bir makam.

I-İ-J-K

koma: Eşit olmayan iki ses arasında kulakla seçilebilecek en küçük aralık.

kopuz: Ozanların çaldığı telli Türk sazı.

kürdi: Dügâh perdesindeki bir makam.

L-M

makam: Klasik Türk müziğinde bir müzik parçası veya şarkının işleniş biçimi.

müzikal: Müzik eşliğinde sergilenen film veya tiyatro oyunu.

N-O-Ö

nihavent: Klasik Türk müziğinde bir makam.

P-R

rast: Klasik Türk müziğinde bir makam

ritmik: Düzenli aralıklarla tekrarlanan; dizemli, tartımlı.

S-Ş-T

saba: Klasik Türk müziğinde bir birleşik makam.

T

tartım: Ritim.

ton: İnsan veya çalgı sesinin yükseklik, alçaklık derecesi.

U-Ü

uşşak: Türk müziğinde ana makamlardan biri.

Bu karekodu akıllı cihazınıza okutarak ya da üzerine tıklayarak cevap anahtarına ulaşabilirsiniz.

KAYNAKÇA

- Akdoğu, O. (2003). *Türk müziği'nde türler ve biçimler*. Meta Basım.
 - Altar, C.M. (1982). *Atatürk Türkiye'sinde müzik reformu yılları*. Filarmoni Derneği Yayınları.
 - Anadol, C. (2001). *Atatürk ve sanat*. Yaylın Yayıncılık.
 - Aydar, D. (2014). Popüler kültür ve müzik üzerine. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(33).
 - Behar, C. (2015). *Osmanlı Türk musikisinin kısa tarihi*. Yapı Kredi Yayınları.
 - Boran, İ. ve Şenürkmez, K. Y. (2018). *Kültürel tarih ışığında çoksesli Batı müziği*. Yapı Kredi Yayınları.
 - Çevik, S. (2015). *Koro eğitimi ve yönetimi*. Müzik Eğitimi Yayınları.
 - Duymuş, H. F. ve Yamaner, M. (2022). *Eski Mezopotamya ve Anadolu toplumlarında müzik*. Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
 - Elbaş, O. (2024). *Mehter*. Kabalıcı Yayıncılık.
 - Emnalar, A. (1998). *Tüm yönleriyle Türk halk müziği ve nazariyatı*. Ege Üniversitesi Basımevi.
 - Feige, D. M. (2016). *Caz felsefesi*. Dost Kitabevi.
 - Goodal, H. (2018). *Müziğin öyküsü*. Pegasus Yayınları.
 - Haciev, P. (2005). *Temel müzik teorisi* (A. Destan, Çev., 2. basım). Pan Yayıncılık.
 - Levendoğlu, N. O. (2005). Tarih içinde geleneksel Türk sanat müziği ve diğer kültürlerle etkileşimleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(19), 253-262.
 - Millî Eğitim Bakanlığı. Talim ve Terbiye Kurulu (2024). *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni*.
 - Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Müzik Dersi Öğretim Programı (Hazırlık, 9, 10, 11, 12. Sınıflar Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli. (2025). MEB Yayıncılık.
 - Mimaroğlu, İ. (2017). *Müzik tarihi*. Varlık Yayınları.
 - Öncel, M. (2022). *Türk halk müziği: Formlar-çalgılar ve yedi bölgeden hikâyeli türküler*. Evrensel Değerler Derneği Yayınları.
 - Özgür, A. ve Aydoğan, S. (2025). *Müziksel yazma eğitimi ve ezgi bankası*. Gazi Kitapevi.
 - Özgür, Ü. ve Aydoğan, S. (2004). *Müziksel işitme okuma eğitimi ve kuram 1. kitap (3. basım)*. Sözkese Matbaası.
 - Say, A. (1995). *Müzik tarihi*. Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
 - Say, A. (1995). *Müzik sözlüğü*. Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
 - Say, A. (2019). *Müziğin kitabı*. Isık Yayınları.
 - Saygun, A. A. (1987). *Atatürk ve musiki*. Seveda Cenap And Vakfı Yayınları.
 - Sayın, M. (2018). *Neolitik Çağ'dan Hititler'e Anadolu'da müzik ve enstrümanlar*. Akademisyen Kitabevi.
 - Sermet, C. (1990). *Cazın içinden*. Pan Yayıncılık.
 - Solmaz, M. (1994). *Rock sözlüğü*. Pan Yayıncılık.
 - Sözer, V. (2012). *Müzik terimleri sözlüğü*. Remzi Kitabevi.
 - Sun, M. (1998). *Temel müzik eğitimi*. Yurt Renkleri Yayınevi.
 - Sun, M. (2004). *Solfej 1 (1. basım)*. Sun Yayınevi.
 - Sünbül, N. (2024). *Eski Mezopotamya'da müzik*. Otorite Yayınları.
 - Şakalar, A. (2024). Müzikte kimlik ve aidiyet: etnik müzik türlerinin müzik sosyolojisi odaklı analizi. *ASBÜ Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(2).
 - Yahya Kaçar, G. (2009). *Türk mûsikîsi rehberi*. Maya Akademi Yayınları.
 - Yener, S. ve Duran, H. (2001). Avrupa Birliği ülkelerinin ulusal marşlarının sosyo-kültürel ve müzikâl açıdan incelenmesi. *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi* (24), 185-206.
- Kaynakça atıf sistemi, APA 7.0 yazım kuralları ve kaynak gösterme biçimine göre düzenlenmiştir.

ESER KAYNAKÇASI

SAYFA	ESER ADI	KAYNAKÇA
16	Gençlik Marşı	Deliorman , L. (2005). <i>Marşlarımız</i> . Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, s.105.
18	Bayrak Marşı	Kolçak , Olcay. (2003). Ulusal Kimliğimizin Sesi <i>Marşlarımız</i> . Kastaş Yayınevi, s.78.
19	Cumhuriyet Marşı	Deliorman , L. (2005). <i>Marşlarımız</i> . Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, s.65.
20-21-22	Biz Atatürk Gençleriyiz	Bilgin , S. (2003). <i>Piyano Eşlikli Marşlar</i> . Evrensel Müzikeyi Yayınları, s.69.
32	Ninni	Şimşek, G. (2023). <i>Şan İçin Piyano Eşlikli Albüm</i> . Müzik Eğitimi Yayınları, s.12.
33	Koyun Gelir Yata Yata	TRT Arşivi. Repertuar No: 605
34	Giresun'un İçinde	Kalender, C., Keskin, L. (2009). <i>Bağlama Eğitimi</i> . Arkadaş Yayınevi, s.59.
35	Şu Kışın Kapsına	TRT Arşivi. Repertuar No: 2345
94	Evlerinin Önü Handır	TRT Arşivi. Repertuar No: 601
95	Cumhuriyet Marşı	Deliorman , L. (2005). <i>Marşlarımız</i> . Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, s.54.
95	Hanım Kız	Aydıntan , Z., Egüz, S. (1976). <i>Çok Sesli Müzik Eğitimi</i> . Eko Matbaası, s.121.

Bu karekodu akıllı cihazınıza okutarak ya da üzerine tıklayarak kitabın görsel ve genel ağ kaynakçasına ulaşabilirsiniz.

